

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Socioekonomická situace a její reflexe ve strategických
plánech vybraných sídel

Socio-economic Situation and its Reflection in Strategic
Plans of Selected Settlements

STUDIJNÍ PROGRAM

Projektové řízení inovací

VEDOUcí PRÁCE

doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.

STRYHALOVÁ

KATRIN

2023

I. OSOBNÍ A STUDIJNÍ ÚDAJE

Příjmení: **Stryhalová** Jméno: **Katrin** Osobní číslo: **476997**
Fakulta/ústav: **Masarykův ústav vyšších studií**
Zadávací katedra/ústav: **Institut veřejné správy a regionálních studií**
Studijní program: **Projektové řízení inovací**

II. ÚDAJE K DIPLOMOVÉ PRÁCI

Název diplomové práce:

Socioekonomická situace a její reflexe ve strategických plánech vybraných sídel

Název diplomové práce anglicky:

Socio-economic Situation and its Reflection in Strategic Plans of Selected Settlements

Pokyny pro vypracování:

Cílem práce je analyzovat, do jaké míry je ve strategických plánech vybraných sídel reflektována jejich reálná socioekonomická situace a navrhnout doporučení pro zlepšení současného stavu.

Osnova: úvod, strategické plánování, socioekonomické faktory sídel, představení vybraných sídel, analýza vybraných strategických plánů, výsledky šetření a doporučení možností reflexe socioekonomické situace ve strategických plánech, závěr.

Práce bude založena na analýze dokumentů a terénním šetření ve vybraných místech. Zdrojem dat budou data z veřejných databází ČSÚ komparovaná s poznatky z místních zdrojů a stavu území.

Seznam doporučené literatury:

JEŽEK, Jiří, Ondřej SLACH a Vladimíra ŠILHÁNKOVÁ, 2015. Strategické plánování obcí, měst a regionů: vybrané problémy, výzvy a možnosti řešení. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-263-4.

MAJEROVÁ, Věra, Tomáš KOSTELECKÝ a Luděk SÝKORA, 2011. Sociální kapitál a rozvoj regionu: příklad Kraje Vysočina. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4093-5.

PAVLÍK, Zdeněk, RYCHTAŘÍKOVÁ Jitka a ŠUBRTOVÁ Alena. Základy demografie. Praha: Academia, 1986.

SCLAPPA, Hans a William J. V. NEILL, 2013. From Crisis to Choice: Re-imagining the future in shrinking cities. Saint-Denis: URBACT.

ŠMAJSOVÁ BUCHTOVÁ, Božena, Josef ŠMAJS a Zdeněk BOLELOUCKÝ, 2013. Nezaměstnanost. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-4282-3.

Jméno a pracoviště vedoucí(ho) diplomové práce:

doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D. Masarykův ústav vyšších studií ČVUT v Praze

Jméno a pracoviště druhé(ho) vedoucí(ho) nebo konzultanta(ky) diplomové práce:

Datum zadání diplomové práce: **09.12.2022**

Termín odevzdání diplomové práce: **04.01.2024**

Platnost zadání diplomové práce: _____

_____
doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) práce

_____
doc. Ing. arch. Vladimíra Šilhánková, Ph.D.
podpis vedoucí(ho) ústavu/katedry

_____
prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.
podpis děkana(ky)

III. PŘEVZETÍ ZADÁNÍ

Diplomantka bere na vědomí, že je povinna vypracovat diplomovou práci samostatně, bez cizí pomoci, s výjimkou poskytnutých konzultací. Seznam použité literatury, jiných pramenů a jmen konzultantů je třeba uvést v diplomové práci.

_____
Datum převzetí zadání

_____
Podpis studentky

STRYHALOVÁ, Katrin. *Socioekonomická situace a její reflexe ve strategických plánech vybraných sídel*. Praha: ČVUT 2023. Diplomová práce. České vysoké učení technické v Praze, Masarykův ústav vyšších studií.

**MASARYKŮV ÚSTAV
VYŠŠÍCH STUDIÍ
ČVUT V PRAZE**

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem svou diplomovou práci vypracovala samostatně. Dále prohlašuji, že jsem všechny použité zdroje správně a úplně citovala a uvádím je v příloženém seznamu použité literatury.

Nemám závažný důvod proti zpřístupňování této závěrečné práce v souladu se zákonem č. 121/2000 Sb., o právu autorském, o právech souvisejících s právem autorským a o změně některých zákonů (autorský zákon) v platném znění.

V Praze dne: 30. 12. 2023

Podpis:

Poděkování

Na tomto místě bych velmi ráda poděkovala vedoucí mé diplomové práce doc. Ing. arch. Vladimíře Šilhánkové, Ph.D. zejména za její cenné připomínky a odborné rady, které přispěly k dokončení této práce.

Abstrakt

Tato diplomová práce se zabývá reflexí socioekonomické situace ve strategických plánech měst Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř a Broumov. Pozornost byla věnována především strategickému plánování, procesu tvorby strategického plánu a jeho struktuře, a také socioekonomické situaci sídel se zaměřením na kvalitu života v obci a rozvojový potenciál území. Cílem práce bylo analyzovat, do jaké míry je ve strategických plánech vybraných sídel reflektována jejich reálná socioekonomická situace a navrhnout doporučení pro zlepšení současného stavu. Za účelem dosažení tohoto cíle byla nejprve na základě dat dostupných z projektů Rozvojový potenciál obcí a regionů a Obce v datech analyzována reálná socioekonomická situace vybraných sídel. Následně bylo stanoveno přibližně 60 kritérií ve 4 hodnotících oblastech a jednotlivé plány byly postupně vyhodnoceny za využití šestistupňové škály. Z posouzení míry souladu reálné socioekonomické situace a výsledků hodnocení strategických plánů v příslušných kritériích vyplynulo, že je reálná socioekonomická situace vybraných měst ve strategických plánech reflektována pouze částečně. Nejnižší míra reflexe problematických oblastí byla zjištěna u strategického plánu města Náchod. Na závěr proto byla navržena doporučení pro zlepšení stávajícího stavu, která zahrnují doporučení více využívat při tvorbě strategického plánu rozvoje města dostupná agregovaná data, a také individuální doporučení pro každý z hodnocených strategických plánů.

Klíčová slova

strategický plán, strategické plánování, socioekonomická situace, program rozvoje obce, okres Náchod

Abstract

This diploma thesis deals with the reflection of the socio-economic situation in the strategic plans of the towns of Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř and Broumov. Attention was paid mainly to strategic planning, the development process and structure of strategic plans, and the socio-economic situation with a focus on the quality of life in municipalities and the development potential of the territory. The aim of the paper was to analyze to what extent the strategic plans of selected settlements reflect their real socio-economic situation and to propose recommendations for improving the current situation. In order to achieve this goal, the real socio-economic situation was discovered by analyzing data available in projects Rozvojový potenciál obcí a regionů and Obce v datech. Then approximately 60 criteria were established in 4 evaluation areas and each plan was evaluated using a six-point scale. The comparison of the real socio-economic situation and the results of the evaluation of the strategic plans in the relevant criteria showed that the real socio-economic situation of the selected towns is only partially reflected in the strategic plans. The lowest level of reflection of problematic areas was found in the strategic plan of Náchod. Therefore, recommendations for improving the current situation were proposed, which include recommendations to make more use of available aggregated data in the creation of a strategic plan for the development of municipalities, as well as individual recommendations for each of the evaluated strategic plans.

Key words

strategic plan, strategic planning, socio-economic situation, municipal development plan, Náchod district

Obsah

Úvod.....	13
1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA V ČESKÉ REPUBLICE	16
1.1 Postavení územní samosprávy v rámci veřejné správy	16
1.1.1 Samospráva	17
1.1.2 Vztah státu a územní samosprávy.....	17
1.2 Vznik a vývoj územní samosprávy.....	18
1.3 Členění ČR.....	18
1.3.1 Územní samosprávné celky	19
1.3.2 NUTS.....	21
1.4 Financování územních samospráv.....	23
1.4.1 Struktura rozpočtu	23
1.4.2 Hospodaření obcí a krajů v ČR	23
1.5 Obec a její kompetence	24
1.5.1 Sídlní struktura v ČR	25
1.5.2 Typologie obcí.....	26
1.5.3 Orgány obce	27
1.5.4 Plánování a řízení.....	28
2 STRATEGICKÝ PLÁN OBCE.....	31
2.1 Strategické řízení ve veřejném sektoru	31
2.1.1 Strategické řízení obcí.....	31
2.2 Vývoj strategického plánování.....	32
2.3 Tvorba strategického plánu.....	34
2.3.1 Obecné charakteristiky strategického plánu	34
2.3.2 Metody tvorby strategických dokumentů.....	35
2.3.3 Participace veřejnosti	36
2.3.4 Metodika tvorby programu rozvoje obce dle MMR.....	38
2.4 Struktura strategického plánu.....	38

2.4.1	Analytická část.....	39
2.4.2	Návrhová část	41
2.4.3	Implementační část.....	41
2.5	Časté nedostatky strategických plánů.....	42
3	SOCIOEKONOMICKÁ SITUACE SÍDEL	44
3.1	Rozvojový potenciál území	44
3.2	Kvalita života v obci.....	45
3.2.1	Ve světě.....	46
3.2.2	V České republice	47
4	ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI	49
5	METODIKA VÝZKUMU.....	51
5.1	Výběr sídel.....	52
5.2	Postup při analýze reálné socioekonomické situace	52
5.2.1	Projekt Rozvojový potenciál obcí a regionů.....	52
5.2.2	Projekt Obce v datech.....	54
5.3	Stanovení hodnotících kritérií	55
5.4	Postup při hodnocení strategických plánů dle zvolených kritérií	55
5.5	Metodika posouzení souladu strategických plánů s reálnou socioekonomickou situací.....	56
5.6	Návrhy na zlepšení.....	57
6	VÝSLEDKY ŠETŘENÍ.....	58
6.1	Analýza reálné socioekonomické situace vybraných sídel.....	58
6.1.1	Socioekonomická situace vybraných sídel dle projektu Rozvojový potenciál obcí a regionů	58
6.1.2	Socioekonomická situace vybraných sídel dle projektu Obce v datech....	60
6.2	Hodnocení strategických plánů vybraných měst	61
6.2.1	Náchod.....	61
6.2.2	Nové Město nad Metují.....	75
6.2.3	Jaroměř.....	87

6.2.4 Broumov.....	95
7 DISKUZE.....	108
7.1 Návrhy na zlepšení současného stavu.....	110
7.2 Limity šetření.....	112
Závěr.....	114
Seznam zkratk	116
Seznam použité literatury	117
Seznam obrázků	124
Seznam tabulek	125
Seznam příloh	126

Úvod

Broumov je městem s nejhorsí kvalitou života v celém Královéhradeckém kraji. Mezi lety 2001 a 2021 mu ubylo téměř 18 % obyvatel (Regionální informační servis, 2023; Obce v datech, 2023a). Ve stejném okrese se nachází také Nové Město nad Metují, jehož obyvatelstvo rychle stárne. Nedaleký Náchod mezitím trápí vysoká intenzita tranzitní dopravy a Jaroměř má vyšší míru dlouhodobé nezaměstnanosti než okolní města. Každá obec je charakteristická svou unikátní socioekonomickou situací a má vlastní socioekonomické problémy, které kladou na ramena místní samosprávy nelehké výzvy. Aby se mohla kvalita života v obci zlepšit, je třeba tyto problémy identifikovat a naplánovat vhodná opatření. Ideálním nástrojem na analýzu socioekonomické situace obce, stanovení vize a návrh opatření a aktivit je strategický plán. Účinnost schváleného strategického plánu rozvoje obce je ovšem podmíněna jeho implementací, ale také vhodností stanovených opatření, která musí vycházet z reálné socioekonomické situace obce a jejích silných a slabých stránek.

Reflexe socioekonomické situace obcí ve strategických plánech je tématem této diplomové práce. Dle názoru některých odborníků, například Ponikelského (2023), je častým problémem strategických plánů jejich přílišná obecnost, a také nereflektování skutečných problémů obce. Cílem práce je proto analyzovat, do jaké míry je ve strategických plánech vybraných sídel reflektována jejich reálná socioekonomická situace a navrhnout doporučení pro zlepšení současného stavu. Mezi vybraná sídla se řadí obce s rozšířenou působností v okrese Náchod (Královéhradecký kraj), jmenovitě Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř a Broumov. Za účelem dosažení stanoveného cíle práce je provedena rešerše literatury a stanovena metodika výzkumu, ve kterém je následně za využití několika výzkumných metod zpracováno relativně velké množství dat z veřejně dostupných zdrojů.

Práce je koncipována jako soubor sedmi kapitol rozdělených do teoretické a praktické části. V teoretické části je nejprve pozornost věnována identifikaci a popisu legislativních a jiných východisek, která zásadně určují roli obcí jako samosprávných územních celků v České republice. Konkrétně se první kapitola zabývá územní samosprávou, jejím postavením v rámci veřejné správy, vznikem a vývojem, financováním a dále obecně členěním ČR a zkoumáním obcí a jejich kompetencí, mezi které patří strategické plánování. Druhá kapitola se zaměřuje na strategické plány rozvoje obcí. Obsahuje popis problematiky strategického řízení ve veřejném sektoru a věnuje se také vývoji strategického plánování, tvorbě strategického plánu a jeho struktuře. V poslední části také uvádí přehled nejčastějších nedostatků strategických plánů. Třetí kapitola se zabývá socioekonomickou situací sídel, specificky se jedná

o charakteristiku rozvojového potenciálu území a kvality života v obci. Čtvrtá a poslední kapitola teoretické části shrnuje teoretická východiska a jejich vazby na praktickou část práce.

Praktická část navazuje na teoretická východiska kapitolami 5 až 7. Nejprve je v ní popsán postup výzkumného šetření včetně představení použitých dat a jejich zdrojů, k jejichž výběru přispěla konzultace s vedoucím Oddělení rozvoje venkova z Odboru strategií a analýz regionální politiky a politiky bydlení Ministerstva pro místní rozvoj ČR. Následuje vyhodnocení reálné socioekonomické situace vybraných sídel, hodnocení strategických plánů dle hodnotících kritérií a porovnání míry jejich souladu. Závěrečná kapitola poskytuje diskuzi výsledků, uvádí limity provedeného šetření a navrhuje doporučení pro zlepšení stávajícího stavu.

Přínosem práce je zejména identifikace oblastí, které jsou v jednotlivých strategických plánech opomíjené, přestože pro dané sídlo jsou dle zjištění významné. Příkladem může být nadprůměrná hodnota indexu stáří v obci, která není náležitě reflektovaná ve strategickém plánu. Výsledky výzkumného šetření v této práci tedy mohou pomoci zastupitelstvům daných čtyř vybraných sídel identifikovat významné socioekonomické faktory ovlivňující dění v obci, kterým by měla být ve strategických plánech věnována větší pozornost, než je v současnosti.

TEORETICKÁ ČÁST

1 ÚZEMNÍ SAMOSPRÁVA V ČESKÉ REPUBLICĚ

System územní samosprávy zásadně určuje roli obcí a krajů jako samosprávných územních celků v České republice. Deskripce fungování územní samosprávy proto umožňuje komplexnější vhlad i do problematiky strategického plánování sídel, jakožto jedné z možností řízení samosprávných územních celků. Mezi související pojmy patří také samospráva, územní samosprávné celky a problematika jejich financování a kompetencí.

1.1 Postavení územní samosprávy v rámci veřejné správy

Územní samospráva je součástí veřejné správy státu. Veřejná správa je službou veřejnosti, slouží k ochraně veřejných zájmů a organizuje průběh veřejných záležitostí ve státě. Pojmem veřejná správa se označuje jak souhrn činností, tak i instituce a osoby, které tyto veřejně prospěšné činnosti vykonávají (Horník a Kuš, 2019, s. 10). "Jakákoli veřejná moc, vykonávaná mimo moc zákonodárnou či soudní, je prováděna jako tzv. veřejná správa" (Balík, 2009, s. 11). Lochmannová (2017, s. 26) popisuje veřejnou správu jako činnost, která je vykonávána v zájmu státu a veřejnosti a zdůrazňuje, že nejdůležitějším subjektem veřejné správy je stát. Stát je právnickou osobou veřejného práva. Státní správu vykonává buď přímo, to znamená prostřednictvím svých orgánů nebo nepřímo, tedy prostřednictvím jiných subjektů díky přenesené působnosti.

Model veřejné správy, který funguje v České republice stejně tak jako v ostatních zemích střední Evropy, se nazývá smíšený model veřejné správy, také označovaný jako německý. Základem tohoto modelu je přenesení některých úkolů státní správy na samosprávné orgány, které ale v těchto případech nejednají jako samosprávné, ale jsou řízené státními orgány. Z principu fungování smíšeného modelu veřejné správy vyplývá odlišení dvojí působnosti obcí. Jedná se o působnost přirozenou a působnost přenesenou (Balík, 2009, s. 13).

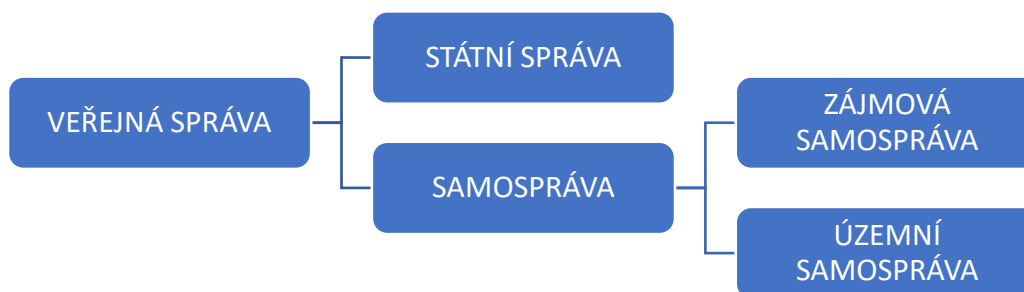
Dalšími typy ve světě využívaných obecních zřízeních jsou plná samospráva, která bývá označována jako anglický systém a jejíž podstatou je vykonávání veškeré veřejné moci jako samosprávy; a oddělená státní správa a samospráva, ve které na jednom území existuje zvláštní samosprávný a státní orgán, jedná se o model, jenž se poprvé uplatnil ve Francii, a proto bývá nazýván francouzský (Balík, 2009, s. 13).

V užším pojetí je veřejnou správou myšlena státní správa a samospráva. Za účelem jejího zlepšování vznikla v České republice koncepce s názvem Klientsky orientovaná veřejná správa 2030, jejímž cílem je stanovit hlavní cíle veřejné správy mezi roky 2021 a 2030. Jak již z názvu koncepce vyplývá, základním principem koncepce byla zvolena pro-klientská orientace (Ministerstvo vnitra ČR, 2019).

1.1.1 Samospráva

Samosprávu lze definovat jako veřejnou správu, která je vykonávána jinou institucí než státem. Dle Lochmannové (2017, s. 29–31) je možné ji dělit na zájmovou (profesní) samosprávu a územní samosprávu. Zájmová samospráva se vyznačuje dobrovolným členstvím a je tvořena subjekty se společným zájmem. Příkladem mohou být politické strany, sportovní nebo odborové organizace. Územní samospráva je „prostorově ohraničený funkční celek s právem hospodařit a nakládat se svým majetkem a zcela samostatně rozhodovat o svých záležitostech“ (Lochmannová, s. 31). Samospráva územních samosprávných celků je zaručena v Ústavním zákoně č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. Základními územními samosprávnými celky jsou podle téhož zákona obce, vyššími územními samosprávnými celky jsou kraje, z uvedeného je možné konstatovat, že v České republice existuje dvoustupňový systém samosprávy.

Obrázek 1 Schéma postavení územní samosprávy v rámci veřejné správy

Zdroj: vlastní zpracování dle Lochmannové (2017, s. 30)

1.1.2 Vztah státu a územní samosprávy

Vztah samosprávy a státu je dle Balíka (2009, s. 13) konfliktní v tom smyslu, že již samotná existence samosprávy vede k omezování vlivu státu. Nicméně pluralita moci, která je územní samosprávou zajištěna, přináší větší svobodu jednotlivců. Existence územní samosprávy má dále zajistit uplatňování principu subsidiarity. Tímto principem se rozumí zásada, že rozhodovat se má vždy co nejbližší občanům, tj. na nejnižší úrovni veřejné správy. To znamená, pokud je to možné, na úrovni obcí nebo

krajů. Princip subsidiarity má předejít zbytečné byrokracii, prohlubuje myšlenky demokracie a současně je opakem centralismu (Mojeevropa, 2023).

1.2 Vznik a vývoj územní samosprávy

První známky místní samosprávy se objevovaly již ve starém Řecku a Římě. Územní samospráva vznikala z různých důvodů přirozeně nebo uměle, jako menší geografické útvary v rámci státu, od jehož postavení a úlohy se její vznik a vývoj odvíjel. Přirozeně vznikala jako obce a města s větším počtem obyvatel, která získávala různou míru nezávislosti. Uměle, neboli z vůle státu, jako vyšší stupeň územní samosprávy na regionální úrovni. Úloha regionu nicméně nabyla na významu až v 70. letech 20. století, kdy se do popředí dostává i regionální politika jako součást hospodářské politiky státu (Provazníková, 2015, s. 14).

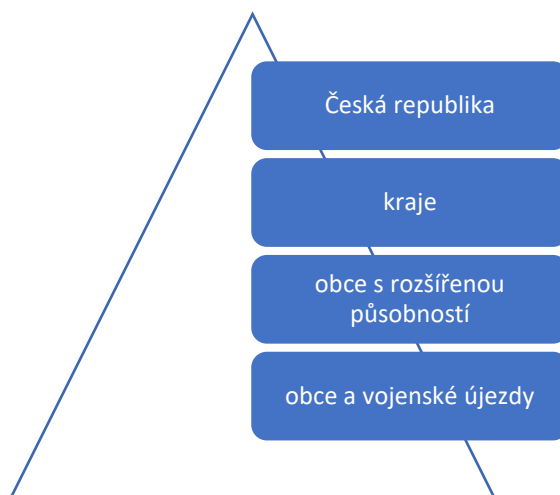
Provazníková (2015, s. 18) popisuje, jak se ve středověku města stávala poměrně samostatnými hospodářskými celky, což v důsledku vedlo ke zvětšování rozdílů mezi chudými a bohatými městy. Vzhledem k tomu, že se tyto rozdíly staly kvůli nežádoucí migraci obyvatel a kapitálu překážkou pro rozvoj státu, ale i měst samotných, můžeme od poloviny 19. století pozorovat sklony k centralizaci. Zejména vlivem válek pokračovaly centralizační tendence i v první polovině 20. století. Ve druhé polovině 20. století došlo k přenesení pravomocí na města, tedy docházelo k decentralizaci. Města se však začala potýkat s rostoucími dluhy, což vedlo k reformám územní veřejné správy v mnoha státech a růstu významu regionální úrovně územní samosprávy.

V České republice byla zahájena reforma veřejné správy, včetně územní, po roce 1989. Nejprve došlo ke zrušení národních výborů. Mezi zásadní změny pak patří vznik krajské samosprávy v roce 2001 a zrušení okresních úřadů a jejich nahrazení novými správními obvody obcí s rozšířenou působností v roce 2003. V současné době je zde dvoustupňový systém územní samosprávy, ČR se člení na základní a vyšší územní samosprávné celky, viz [kapitola 1.3](#). Samospráva územních samosprávných celků je zaručena v čl. 8 Ústavy (Národní ústav odborného vzdělávání, 2012).

1.3 Členění ČR

Území České republiky je členěno do menších jednotek. Důvody pro toto členění jsou statistické i praktické kvůli samotné správě státu. Funguje zde tzv. dvoustupňový systém samosprávy, kdy se území dělí na základní a vyšší územní samosprávné celky. Česká republika se člení na obce, které jsou základními územními samosprávnými celky a kraje, které jsou vyššími územními samosprávnými celky (Ministerstvo vnitra ČR, 2021).

Členění České republiky vychází ze zákona č. 51/2020 Sb. o územně správním členění státu. Podle zmíněného zákona se území České republiky pro výkon státní správy člení na správní obvody krajů. Správní obvod kraje s výjimkou správního obvodu hlavního města Prahy se člení na správní obvody obcí s rozšířenou působností. Správní obvod obce s rozšířenou působností je vymezen výčtem území obcí a vojenských újezdů. Schéma základního územně správního členění je zobrazeno na obrázku 2. Všechny územně správní jednotky definované zákonem č. 51/2020 Sb., jsou navíc vzájemně skladebné, tj. větší celky obsahují menší jednotky beze zbytku (Dlupalová, 2023).

Obrázek 2 Základní územně správní členění ČR

Zdroj: vlastní zpracování dle zákona č. 51/2020 Sb. o územně správním členění státu

Územními jednotkami, které vznikly pro statistické účely a porovnání členských zemí Evropské unie jsou NUTS, Nomenclature of territorial units for statistics (Hájková a Svobodová, 2017).

1.3.1 Územní samosprávné celky

Územní samosprávné celky je možné definovat jako "územní jednotky státu a jako společenství občanů, kteří na příslušném území žijí" (Horník, 2019, s. 11). Hlava sedmá Ústavy uvádí, že „územní samosprávné celky jsou územními společenstvími občanů, která mají právo na samosprávu“.

Horník a Kuš (2019, s. 12–27) charakterizují územní samosprávné celky pěti hlavními znaky. Prvním typickým znakem územních samosprávných celků je vlastní území. Každý kraj i obec jsou definovány svým územím vymezeným hranicemi a každá část republiky je součástí území některého kraje a patří k některé obci nebo k území vojenských újezdů. Druhým charakteristickým znakem obcí a krajů jsou občané. Občanem obce je ten, kdo je v příslušné obci přihlášen k trvalému pobytu, občanem kraje pak ten, kdo splní podmínku mít trvalý pobyt v obci v územním obvodu daného

kraje. Těmto občanům, pokud dosáhli věku 18 let, jsou svěřena oprávnění, díky nimž se mohou podílet na samosprávě. Naopak mezi povinnosti občanů územních samosprávných celků patří dodržovat obecně závazné vyhlášky a nařízení územního samosprávného celku. Třetím charakteristickým znakem je podíl na výkonu veřejné správy. Kraje i obce vykonávají samosprávu a v rámci přenesené působnosti se podílejí i na výkonu státní správy. Čtvrtým z hlavních znaků územních samosprávných celků je postavení právnické osoby. V rámci veřejného práva jsou územní samosprávné celky veřejnoprávními korporacemi, v soukromém právu jsou právnickými osobami. Ekonomická samostatnost je pátým znakem a zároveň předpokladem pro nezávislé uskutečňování samosprávy.

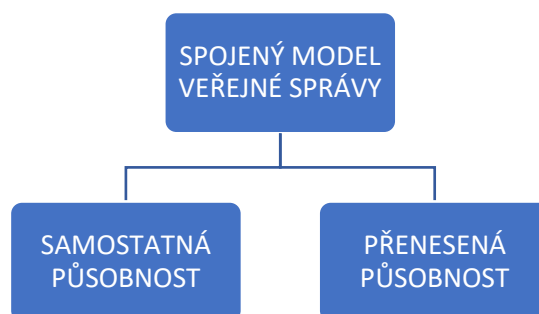
Jak již bylo zmíněno, v České republice funguje dvoustupňový systém územní samosprávy. Existují dva druhy územních samosprávných celků, základními územními samosprávnými celky jsou obce a vyššími územními samosprávnými celky jsou kraje. Zvláštní postavení mezi územními samosprávnými celky má hlavní město Praha, která je zároveň obcí, krajem i hlavním městem České republiky (Horník a Kuš, 2019, s. 28).

V době před nabytím účinnosti zákona č. 51/2020 Sb. o územně správním členění státu existovaly v České republice dvojí kraje. Dle správního členění ČR od roku 2000 čtrnáct samosprávných krajů, zároveň ze zákona č. 36/1960 Sb. o územním členění státu vycházelo dělení na sedm krajů. Nově je čtrnáct samosprávných krajů jedinými kraji v rámci územního členění státu. Zároveň již výše zmíněný zákon z roku 2020 o územně správním členění státu zdůrazňuje významnost obcí s rozšířenou působností (ORP). ORP více než okresy zohledňují chování obyvatel v území, a proto jsou považovány za základ územně správního členění státu (Ministerstvo vnitra ČR, 2023).

Počet obcí je zcela logicky mnohonásobně vyšší než počet krajů, v současné době jich je na našem území více než 6000. Další informace o základních územních samosprávných celcích, jsou uvedeny v samostatné [podkapitole 1.5](#) s názvem Obec a její kompetence.

Horník a Kuš (2019, s. 38–39) uvádějí, že působností územních samosprávných celků je vymezený rozsah a obsah činností, ve kterých obce a kraje realizují svá práva a povinnosti. Územní samosprávné celky vykonávají dvojí působnost. Samostatnou, při které realizují své právo na samostatné spravování vlastních záležitostí a přenesenou, kdy se podílejí na výkonu státní správy. Při rozlišování samostatné

a přenesené působnosti platí, že pokud zákon nestanoví, že se jedná o přenesenou působnost, jde vždy o působnost samostatnou.

Obrázek 3 Spojený model veřejné správy

Zdroj: vlastní zpracování dle Horníka a Kuše (2019, s.12)

Výkon přenesené působnosti se liší dle druhu územního samosprávného celku. Kraje vykonávají přenesenou působnost ve věcech, které stanoví zákon. Součástí výkonu přenesené působnosti krajů je také dozor nad výkonem přenesené působnosti obcí. Podle rozsahu výkonu přenesené působnosti rozlišujeme 3 typy obcí: obce, obce s pověřeným obecním úřadem a obce s rozšířenou působností (Horník a Kuš, 2019, s. 64–65).

Náklady, které vznikají územním samosprávným celkům v souvislosti s plněním přenesené působnosti jsou částečně hrazeny příspěvkem na plnění úkolů v přenesené působnosti, jehož výši stanovuje Ministerstvo financí ČR (Horník a Kuš, 2019, s. 67).

Každá obec územně spadá do některého z krajů, nicméně při výkonu samostatné působnosti mají obce a kraje rovnoprávné postavení. Krajské orgány mohou do samostatné působnosti obcí zasahovat pouze v případech, kdy to vyžaduje ochrana zákona, a to pouze zákonem stanoveným způsobem. V rámci přenesené působnosti kraje plní orgány kraje vůči orgánům obcí roli kontrolní a vykonávají nad nimi dozor (Neumannová, 2023).

1.3.2 NUTS

NUTS – Nomenclature of Units for Territorial Statistics, česky Nomenklatura územních statistických jednotek, je jednotný systém klasifikování územních statistických jednotek, který byl vytvořen pro dosažení srovnatelnosti statistických dat v rámci

Obrázek 4 Mapa NUTS

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2023

Evropské unie. Pro potřeby statistiky regionů a podchyčení územních struktur regionálního charakteru byl vytvořen systém LAU – Local Administrative Units, česky Místní samosprávné jednotky, který navazuje na klasifikaci NUTS. Na rozdíl od systému NUTS, ale LAU nemá legislativní oporu, statisticky je ovšem závazný (ČSÚ, 2016).

Klasifikace NUTS je určena především pro (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2020a):

- shromažďování, zpracování a harmonizaci regionálních statistik EU,
- sociálně-ekonomické analýzy regionů,
- vymezení regionální politiky EU.

Jednotlivé úrovně územních jednotek klasifikace CZ-NUTS jsou uvedeny v tabulce 1.

Tabulka 1 Oblasti NUTS a LAU

NUTS	Oblast
NUTS I	ČR
NUTS II	8 regionů soudržnosti
NUTS III	14 krajů
LAU I	76 okresů + hlavní město Praha
LAU II	6258 obcí

Zdroj: vlastní zpracování dle ČSÚ (2016) a NUTS (2020)

1.4 Financování územních samospráv

Právo územních samosprávných celků na vlastnictví majetku a hospodaření podle vlastního rozpočtu je dáno Ústavou. S tímto právem se pojí i zákonem dané povinnosti, avšak pro zajištění dlouhodobé prosperity a stability svěřeného území je potřeba i kvalitní manažerské řízení procesů. Moderní řízení obcí a krajů v sobě podle Mateje (2021, s. 9) zahrnuje „schopnost formulovat dlouhodobé strategické vize rozvoje území a efektivní řízení zdrojů, mezi které jako jeden z hlavních atributů patří i zdroje finanční. Jejich kvalitním plánováním a řízením lze dosáhnout přiměřeného dlouhodobě udržitelného rozvoje území, zachování finanční soběstačnosti, a tím i do značné míry svobody rozhodování.“

Provazníková (2015, s. 9–10) považuje vlastnictví majetku a právo s ním hospodařit, dále získávání vlastních finančních prostředků a sestavování vlastního rozpočtu a hospodaření podle něj za ekonomické předpoklady existence a fungování územní samosprávy. Efektivita systému územní samosprávy je podle ní důležitá, a to z více hledisek. Vzhledem k tomu, že funguje jako poskytovatel mnoha služeb pro obyvatelstvo, má nejen ekonomický, ale i společenský vliv.

1.4.1 Struktura rozpočtu

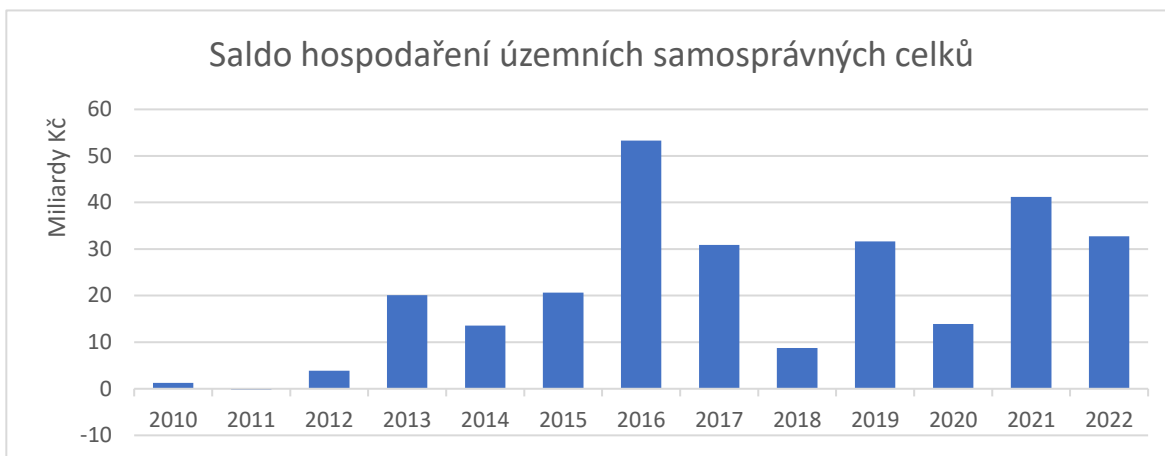
Rozpočty územních samospráv jsou významnou položkou veřejných rozpočtů, nicméně rozpočtové hospodaření obcí a krajů náleží do jejich samostatné působnosti. Z toho vyplývá, že je určení priorit na další rok a koncepce rozpočtu pouze na rozhodnutí jednotlivých zastupitelstev. Horník a Kuš (2019, s. 45) dodávají, že rozpočty obcí a krajů poskytují možnost vyjádření jejich samosprávných priorit a místní politiky. Ze zákona o rozpočtových pravidlech jsou územní samosprávy povinny sestavovat roční rozpočet i rozpočtový výhled (Provazníková, 2015).

Nejvýznamnější část příjmů územních samosprávných celků představují daňové příjmy, další významnou příjmovou položkou jsou přijaté transfery, menší část příjmů obcí a krajů pak tvoří nedaňové a kapitálové příjmy. Naopak výdaje můžeme dělit na běžné a kapitálové. Přitom běžné výdaje zpravidla převyšují výdaje kapitálové, například v roce 2022 byly běžné výdaje územních samosprávných celků v ČR téměř čtyřikrát vyšší než výdaje kapitálové (Ministerstvo financí ČR, 2023).

1.4.2 Hospodaření obcí a krajů v ČR

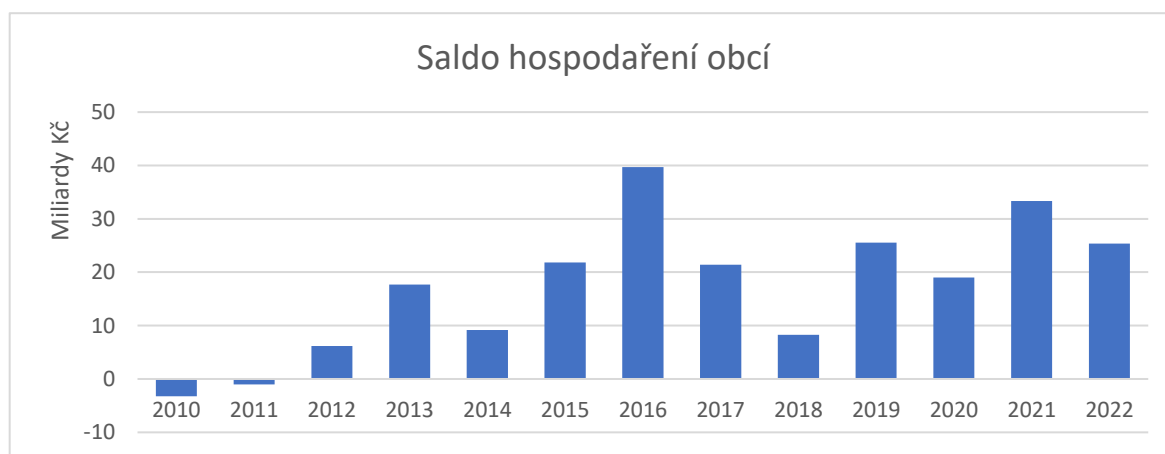
Hospodaření územních samosprávných celků dlouhodobě vykazuje přebytkový výsledek. Jak lze vidět v grafu na obrázku 5, od roku 2012 se saldo příjmů a výdajů krajů a obcí pohybuje v kladných číslech. Stejně tak i rozpočty obcí pravidelně vykazují

přebytek, viz obrázek 6 (Ministerstvo financí ČR, 2023). Kameníčková (2023) nicméně upozorňuje na skutečnost, že déletrvající přebytek rozpočtu obcí obcím nijak neprospívá. Neexistuje totiž žádný relevantní důvod, proč by obce měly disponovat větším objemem peněz, než jaký jsou schopny utratit.

Obrázek 6 Saldo hospodaření územních samosprávných celků

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z portálu Monitor (Ministerstvo financí ČR, 2023)

Obrázek 5 Saldo hospodaření obcí

Zdroj: vlastní zpracování dle dat z portálu Monitor (Ministerstvo financí ČR, 2023)

1.5 Obec a její kompetence

Podle zákona č. 128/2000 Sb. o obcích je obec základním územním samosprávným společenstvím občanů a tvoří územní celek, který je vymezen hranicí území obce. Obec je veřejnoprávní korporací, má vlastní majetek a v právních vztazích vystupuje svým jménem. Jejím úkolem je péče o všestranný rozvoj svého území a o potřeby svých občanů, zároveň při plnění úkolů chrání veřejný zájem.

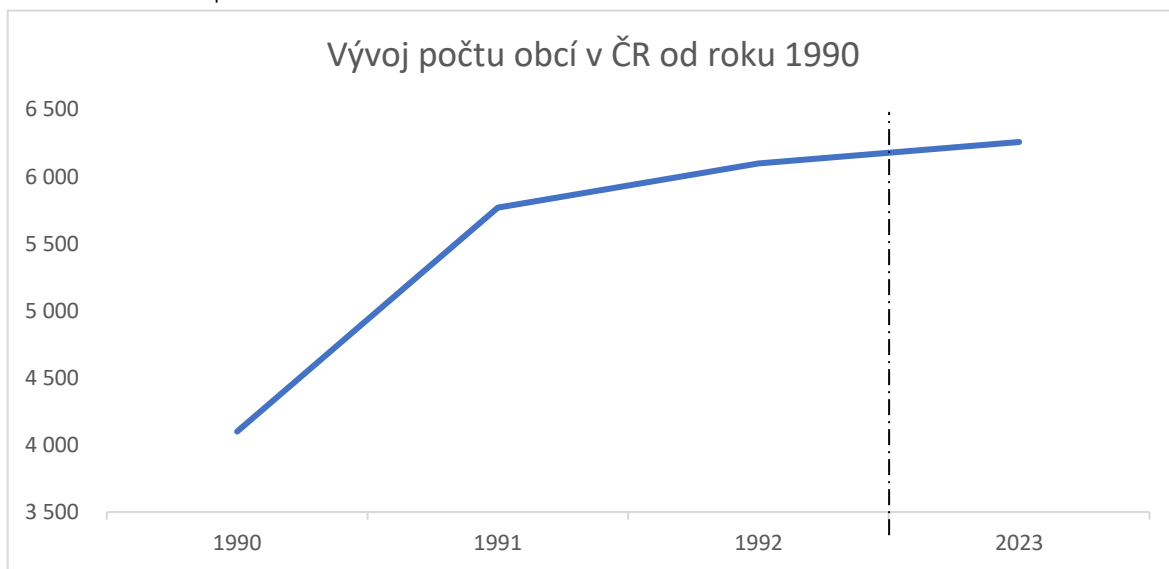
Geografické rozmístění obcí v rámci České republiky vytváří specifickou sídelní strukturu, ve které je možné dělit obce do typů dle různých kritérií. Působnost obce je

vykonávána jejími orgány, které k naplnění základního cíle řízení obce, tedy jejího rozvoje, využívají strategické, územní a finanční (ekonomické) plánování.

1.5.1 Sídlní struktura v ČR

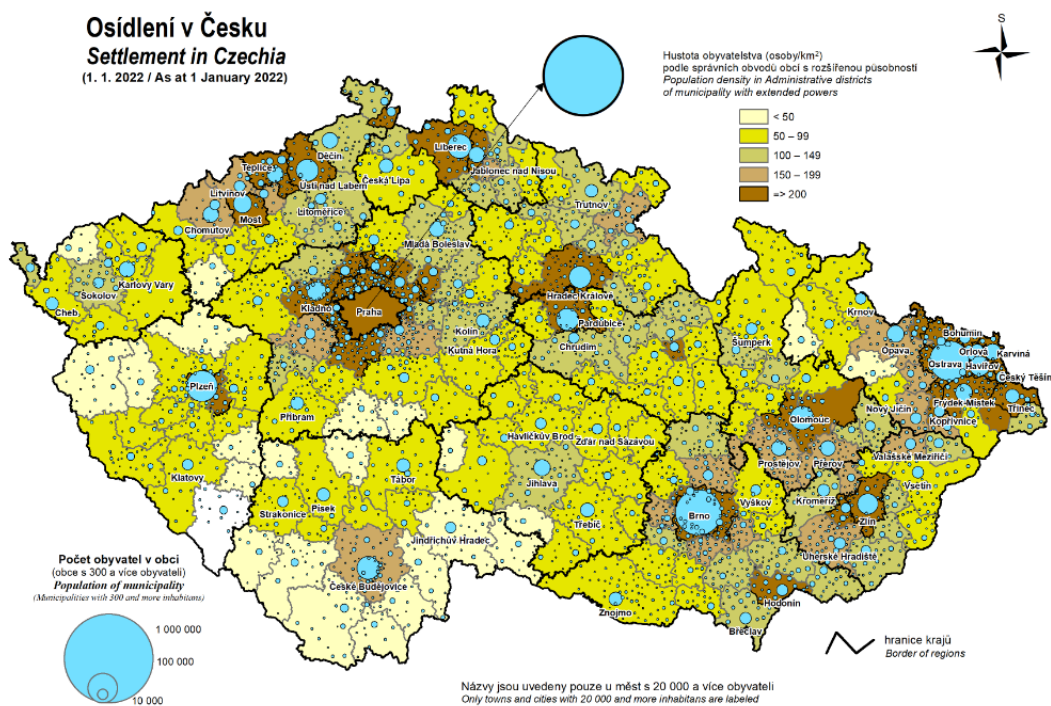
S problematikou sídelní struktury jsou svázány pojmy osídlení a sídlo. Osídlení lze definovat jako „soustavu lidských sídel včetně vybavení s nimi souvisejícího a sítí, které je propojují“ (Šilhánková, 2007, s. 5). Sídlo je jednotkou osídlení, která je tvořena seskupením trvale obydlených a prostorově oddělených bytových i nebytových objektů (Šilhánková, 2007, s. 5). Obce jsou na rozdíl od sídel pouze administrativními jednotkami, které se mohou skládat, a zpravidla se i skládají, z více sídel. Některá sídla mohou být naopak rozdělena na větší počet obcí. K fyzickému spojování sídel docházelo vzhledem k jejich růstu již po řadu desetiletí, nicméně v letech 1961–1989 docházelo často k čistě formálnímu slučování obcí. Po roce 1989, především v letech 1990–19991, bylo možné pozorovat naopak opětovnou dezintegraci mnoha obcí v ČR (ČSÚ, 2003). Prudký nárůst počtu obcí v těchto letech je zobrazen na obrázku 7. Mezi roky 1990 a 1992 vzrostl počet obcí přibližně o 50 %. Z téhož grafu je možné konstatovat, že od roku 1992 až do roku 2023 došlo pouze k mírnému nárůstu počtu obcí v České republice.

Obrázek 7 Vývoj počtu obcí v ČR

Zdroj: vlastní zpracování dle dat ČSÚ (ČSÚ, 2022)

V současné době má Česká republika s 6258 obcemi a 10 850 620 obyvateli nejnižší počet obyvatel připadající v průměru na jednu obec ze všech evropských států (Kameníčková, 2023); (ČSÚ, 2023). Osídlení je znázorněno na mapě na obrázku 8.

Obrázek 8 Osídlení v České republice

Zdroj: ČSÚ, 2023

Specifikem české sídelní struktury je území s velkou hustotou malých obcí, tedy i sídel. Mediánová velikost obce je pouhých 451,5 obyvatel. Sídelní strukturu lze dále charakterizovat hustotou zalidnění území, která činí při velikosti území 78 887 km² 137,5 obyvatel na km². Typické je také zvyšování podílu městského obyvatelstva a zároveň i stěhování obyvatel z velkých měst do okolních okresů. Další pozorovanou tendencí je stárnutí obyvatelstva (ČSÚ, 2023; ČSÚ, 2016; Vojříř, 2018).

1.5.2 Typologie obcí

Obce je možné dělit do několika typů dle různých kritérií, jako je například jejich velikost nebo rozsah přenesené působnosti.

Základní členění dělí sídla na městská a venkovská. U venkovských sídel (vesnic) převažuje zemědělská činnost a jsou charakteristické nižším počtem obyvatel, cca do 5000. Města mají na rozdíl od vesnic nad 5000 obyvatel a převažuje v nich nezemědělská funkce, například průmysl nebo služby. Venkovská sídla dělíme dle polohy v osídlení na zemědělská, příměstská a ostatní (Šilhánková, 2007, s. 5).

Města se dle velikosti dělí na malá města (od 5 000 obyv.), střední města (od 20 000 obyv.), velká města (cca 100 000 obyv.), velkoměsta a metropole (od 1 mil. obyv.) (Šilhánková, 2007, s. 5).

Dalším způsobem dělení je, jak již bylo zmíněno, dělení dle rozsahu přenesené působnosti. Dle rozsahu výkonu státní správy se obce dělí do tří kategorií. Obce se základním rozsahem výkonu státní správy vykonávají přenesenou působnost v základním rozsahu ve věcech, které stanoví zvláštní zákony. Obce s pověřeným obecním úřadem navíc vykonávají další ve svěřeném rozsahu přenesenou působnost. Konkrétně jsou pověřenému obecnímu úřadu podřízeny mimo jiné odbor matriční a stavební úřad. Obce s rozšířenou působností kromě přenesené působnosti, kterou vykonávají i ostatní obce, vykonávají další přenesenou působnost, která je vymezena v zákoně o obcích a dalších zákonech. Jedná se například o vydávání cestovních a osobních dokladů, řidičských průkazů, živnostenského oprávnění a podobně (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2020b).

Na základě kategorizace obcí je město obec, která má alespoň 3 000 obyvatel a předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády ji na vlastní návrh stanoví městem. Městys je typ obce na pomezí mezi vesnicí a městem. V současné době je obec městysem, pokud tak na návrh obce stanoví předseda Poslanecké sněmovny po vyjádření vlády. Statutární města jsou města přímo vyjmenovaná v zákoně, jejichž území se může členit na městské obvody nebo městské části (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2020b).

Mimo výše uvedené existují i další způsoby členění obcí do kategorií. Například analytický ústav STEM vytvořil ve spolupráci s CNN Prima News analýzu obcí, na jejímž základě rozdělil obce do šesti kategorií dle kvality života v jednotlivých obcích (STEM, 2022a).

1.5.3 Orgány obce

Působnost obcí je vykonávána jejími orgány. Nejvyšším orgánem obce je zastupitelstvo. Členové zastupitelstva jsou voleni ve volbách do zastupitelstev obcí přímo občany obce, z těchto členů jsou pak voleny další orgány obce jako rada a starosta (Býma, 2023). Ochrana et al. (2015, s. 195) uvádí, že počet zastupitelů by se měl odvíjet od počtu obyvatel a pohybuje se přibližně v rozmezí 5–55 členů zastupitelstva. Zastupitelstvo rozhoduje ve věcech patřících do samostatné působnosti obce, přitom k platnému usnesení zastupitelstva obce je třeba souhlasu nadpoloviční většiny všech členů zastupitelstva.

Úkolem rady obce je příprava návrhů pro jednání zastupitelstva obce a zabezpečení plnění usnesení přijatých zastupitelstvem. Radu obce tvoří starosta, místostarosta (místostarostové) a další členové rady volení z řad členů zastupitelstva obce. Rada obce nemusí být zřízena ve všech obcích, dle zákona se nevolí v obcích, kde zastupitelstvo obce má méně než 15 členů. Schůze rady obce jsou na rozdíl od zasedání zastupitelstva neveřejné. Stejně jako zastupitelstvo, i rada rozhoduje usnesením. Právní úkony, které vyžadují schválení zastupitelstva, popřípadě rady, jsou bez tohoto schválení neplatné (Ochrana et al., 2015, s. 199–202).

Starosta a místostarosta za výkon své funkce odpovídají zastupitelstvu obce. Úkolem starosty je zastupovat obec navenek, dále svolává a zpravidla řídí zasedání zastupitelstva obce a rady obce, předsedá radě a stojí v čele obecního úřadu. Místostarosta zastupuje starostu v době jeho nepřítomnosti (Ochrana et al., 2015, s. 199–200).

Dalším orgánem obce je dle zákona o obcích obecní úřad a zvláštní orgány obce. V případě, že je obec městysem, nazývají se její orgány zastupitelstvo městyse, rada městyse, starosta, úřad městyse a zvláštní orgány městyse. Podobně u měst je hlavním orgánem zastupitelstvo města atp. V případě statutárního města se jedná o zastupitelstvo města, radu města, primátora, magistrát a zvláštní orgány města.

1.5.4 Plánování a řízení

Základním výstupem řízení obcí je jejich rozvoj. Mezi tři základní nástroje rozvoje obcí patří strategické, územní a finanční (ekonomické) plánování, které spadá do samostatné působnosti jednotlivých obcí. Důležitou součástí zodpovědného a moderního řízení obcí je strategické, projektové a krizové řízení (Přichystal a Maštálka 2023).

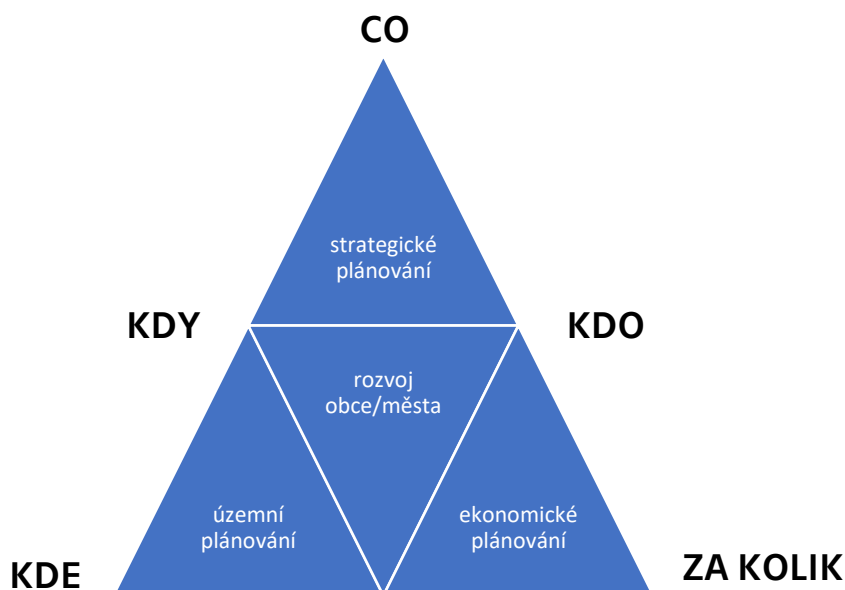
Provazníková (2015) uvádí, že rostoucí požadavky na zvyšování výkonu veřejné správy, vedou k tomu, že dochází k přejímání moderních metod řízení vyvinutých pro soukromý sektor. Zejména se dle jejího názoru při plánování a řízení ve veřejném sektoru můžeme setkat s metodou benchmarking, Balanced Scorecard, dále také se systémem řízení kvality dle metodiky ISO 9001, ISO 14001 a ISO 17799. Mezi další používané metody a nástroje zlepšování kvality lze zařadit komunitní plánování a Místní Agendu 21.

Dle Přichystala a Maštálky (2023) je „základem pro skutečně efektivní řízení a dlouhodobě udržitelný rozvoj obce naplnění tří „s“: strategicky myslet – strategicky plánovat – strategicky řídit. Tento přístup k řízení obce je sice neobvyklý, v naší zemi totiž stále ještě přetrvává klasický administrativně-byrokratický přístup, zavedený

za císařovny Marie Terezie, ovšem v dnešní velmi turbulentní době je více než nutné začít myslet a konat jinak, doslova a do písmene strategicky.“

Náplň jednotlivých plánovacích přístupů, kterými jsou tři výše zmíněné základní nástroje rozvoje obce, lze shrnout následovně: strategické plánování odpovídá na otázky co, kdy a kdo má realizovat. Územní plánování řeší, kde je možné nebo žádoucí daný záměr realizovat. A finanční plány odpovídají na otázku, za kolik je realizace možná. Plánovací model je zobrazen na obrázku 9. Pokud má celý systém fungovat, je vhodné, aby byly jednotlivé plány věcně i časově koordinovány (Šilhánková In Ježek et al., 2015, s. 138–139).

Všechny tři typy plánování se odehrávají v dlouhodobém (nad 20 let), střednědobém (10–15 let) nebo krátkodobém (4–7 let) časovém horizontu. Kombinací jednotlivých časových horizontů a plánovacích typů, by mohl vzniknout teoretický model jejich vazeb. Ve skutečnosti ale k takovéto komplexní provázanosti nedochází. Důvodem je jednak neexistence některých typů plánovacích nástrojů, případně také nedostatečná rozvinutost jejich vzájemných vazeb.

Obrázek 9 Plánovací model

Zdroj: vlastní zpracování dle Šilhánkové (Šilhánková In Ježek et al., 2015, s. 139).

Strategický plán, územní plán i finanční plán by v ideálním případě měly být zpracovány souběžně, tak aby se vzájemně ovlivňovaly a podporovaly, výsledný soubor rozvojových dokumentů pak díky jejich provázanosti povede k maximální efektivitě rozvoje obce. V praxi se ovšem bohužel nejčastěji vyskytuje model bez jakékoliv provázanosti jednotlivých plánovacích typů, komplexní provázanost všech tří je naopak nejvzácnější. Mnohdy dochází k částečné koordinaci, obvykle je například

strategický plán provázán s územním, nicméně bez vazby na plán finanční (Šilhánková In Ježek et al., 2015, s. 139–145).

Půček (2009) ke vztahu mezi územním a strategickým plánováním dodává, že si jsou oba dokumenty z hlediska plánování rozvoje rovnocenné. Klíčová je jejich provázanost, jelikož pro územní plánování je nezbytné znát záměry využití území a pro strategické plánování jsou naopak určující limity území. Vzájemnou provázanost dokumentů lze posuzovat horizontálně nebo vertikálně. Horizontální provázanost, popsaná v předchozím odstavci, znamená provázanost různých plánovacích dokumentů na stejné úrovni, například v obci. Na druhou stranu vertikální provázanost zjišťuje například, zda krajské dokumenty respektují státní úroveň nebo obecní dokumenty respektují krajskou. Z hlediska územního plánování je respektování vyšší úrovně povinné ze zákona, v případě strategických dokumentů regionálního rozvoje se ale jedná pouze o doporučení, nikoli povinnost respektovat vyšší úroveň dokumentů.

2 STRATEGICKÝ PLÁN OBCE

Strategický plán (SP) obce, jinak také nazýván program rozvoje obce (PRO), je strategický dokument, jehož schvalování je v kompetenci zastupitelstva obce. Tento dokument není ze zákona povinný, tudíž ani jeho podoba není zákonem definována. Na tvorbu strategického plánu je zaměřeno strategické plánování, které je dle Ochrany et al. (2015, s. 391) možné chápat jako součást strategického řízení.

2.1 Strategické řízení ve veřejném sektoru

Strategické řízení je řízení zaměřené na dlouhodobé plánování a směřování organizace, které se zaměřuje na stanovování a plánování způsobů dosahování cílů. Základem je strategický přístup, který vychází z jednoduchého modelu dělat správné věci správně. Tento model pak pochází zejména od Druckera a Coveyho (ManagementMania's Series of Management, 2019; Půček a Koppitz, 2012, s. 10). K významu strategického řízení ve veřejném sektoru Drucker a Maciariello (2006) uvádějí, že plány a poslání jsou jen dobrými úmysly, pokud dále nepokročíme. Strategie proměňují úmysly ve výsledky, vedou nás k práci přinášející výsledky a také nám říkají, jaké zdroje k dosažení výsledků potřebujeme.

Specifikem strategického řízení ve veřejném sektoru je nutnost přizpůsobit se byrokratickému prostředí a politickým vlivům. Některé související procesy, jako schvalování plánů, jsou navíc dány legislativou. Podle Ochrany et al. (2015, s. 391) je strategické řízení ve veřejném sektoru řízení, při kterém jsou dosahovány stanovené cíle, které respektují zásady udržitelného rozvoje a dobrého vládnutí. Ke stanovení cílů je třeba přistupovat v souladu s posláním a úkoly stanovenými legislativou a s respektem ke sdíleným lidským hodnotám, jako je spravedlnost, poctivost a odpovědnost. Zároveň je strategické řízení ve veřejném sektoru charakteristické tím, že zdroje jsou používány účelně, efektivně a hospodárně a strategický plán je propojen s rozpočtem a rozpočtovým výhledem.

2.1.1 Strategické řízení obcí

Na strategickém řízení se podílí starosta, vedoucí pracovníci a ostatní zaměstnanci úřadu, ředitelé obecních organizací, zástupci ziskového i neziskového sektoru, médií, veřejnosti a další. Strategické řízení obcí není ze zákona povinné, nicméně bývalý náměstek ministra místního rozvoje Půček, který publikuje v oblasti environmentální geografie a je výzkumníkem v oblasti zvyšování výkonnosti orgánů veřejné správy, spolu s kolegou Koppitzem ve své publikaci upozorňuje, že zákon o obcích a zákon o finanční kontrole ukládají povinnost hospodařit účelně, hospodárně a efektivně.

Z uvedeného vyplývá, že aby se starosta a odpovědní zaměstnanci nevystavovali riziku trestně právní odpovědnosti za vzniklé škody, musí být stanoveny cíle, jejichž existence umožní hodnotit účelnost, a je tudíž přinejmenším vhodné využívat strategické řízení (Půček a Koppitz, 2012, s. 9).

Půček a Koppitz (2012) dělí strategické řízení do následujících sedmi dílčích fází:

1. Správná komunikace, sdílení strategie, respektování principů řízení.
2. Přijetí rozhodnutí o uplatnění strategického řízení a vytvoření podmínek pro jeho realizaci.
3. Provedení analýzy (analytické část plánu).
4. Plánování strategie (návrhová část plánu).
5. Vytvoření systému strategického řízení (zavedení implementačních pravidel).
6. Realizace strategického plánu, jeho průběžná kontrola a hodnocení.
7. Ověření trvalého zavedení a změny plánu.

Obrázek 10 Fáze strategického řízení

Zdroj: vlastní zpracování dle Půčka a Koppitze (2012)

Na obrázku 10 je znázorněno, že první fáze strategického řízení, správná komunikace, by měla probíhat po celou dobu procesu strategického řízení. Dále je možné si všimnout, že strategický plán je výstupem 3. a 4. fáze strategického řízení, které představují strategické plánování. Strategické plánování rozvoje území je dle Půčka (2009, s. 3) proces, ve kterém se „hodnotí současná situace území a možné vývojové trendy, stanovují se cíle a indikátory rozvoje území, vypracovává se strategie či plány k dosažení těchto cílů a indikátorů a stanovují se postupy pro monitorování výsledků (evaluace) a přijímání opatření.“

2.2 Vývoj strategického plánování

Strategické plánování je nástrojem, který slouží k rozvoji organizace, to znamená například instituce, podniku nebo města. Metoda strategického plánování byla poprvé zavedena ve vojenství v době druhé světové války v USA. V soukromém sektoru se

objevila přibližně v první polovině 70. let 20. století, později se začal strategicky plánovat i rozvoj území s ohledem na soukromý sektor, s jehož ekonomickým rozvojem bylo strategické plánování rozvoje území úzce spjato (Šilhánková, 2007, s. 59).

Dle Ježka (2015, s. 5–7) bývá období mezi roky 1968 a 1974 často označováno jako doba plánovací euforie. Plánování se mělo zaměřovat na řešení celospolečenských priorit a začaly se připravovat plány velkých státních investic. V západní Evropě nicméně tato euforie netrvala dlouho zejména z důvodu ekonomické krize, kvůli které se vytvořené plány rychle staly nepoužitelnými. Následně se objevily snahy o zefektivnění plánovacích procesů a plánování, které bylo dříve politice nadřazeno, se stalo součástí procesů tvorby a realizace veřejné politiky. V současnosti je úkolem plánování pomoc městům a regionům při hledání jejich specifických rozvojových cest. Důraz je kladen na jejich konkurenceschopnost a udržitelnost rozvoje.

Strategické plánování města je specifickým využitím strategického plánování ve veřejném sektoru. Od jinde využívaného strategického plánování se liší zejména kvůli složitosti a komplexnosti města a v něm probíhajících procesech a střetu mnohdy protikladných zájmů. V České republice se strategické plánování jako nástroj pro rozvoj města objevuje až od poloviny 90. let 20. století. Nejprve byl hlavní prioritou strategických plánů ekonomický rozvoj, který měl městu poskytnout schopnost přizpůsobovat se ekonomickým změnám a konkurenceschopnost. Jednostranná zaměřenost na ekonomický rozvoj, spojená s orientací na povzbuzení podnikavosti a vzniku nových pracovních míst, ale nedávala prostor názorům široké veřejnosti a jejich zapracování do výsledného strategického plánu. Později se objevily i další přístupy ke strategickému plánování s různými cíli (Šilhánková, 2007, s. 60–62).

Sociogeografický přístup například zdůrazňuje význam společné vůle prosazovat postupně kroky, vedoucí ke zlepšení celkové situace. Strategické plánování je vnímáno jako soubor postupných a zcela konkrétních kroků, které vedou ke zlepšení sociálně ekonomického prostředí v celém řešeném území. Dalším přístupem k tvorbě strategického plánu je přístup udržitelného rozvoje, ke kterému se města začala přiklánět na přelomu tisíciletí. Princip trvalé udržitelnosti vyhlásila Agenda 21 (dokument OSN), která byla pro aplikaci na místní úrovni rozpracována v dokumentu Místní agenda 21, jenž nabízí modely konkrétního chování, které vedou k udržitelnému rozvoji. Mezi základní principy patří využívání plánovacích postupů, které řeší problémy komplexně a dlouhodobě, vedou ke shodě všech účastníků a umožňují optimální využití zdrojů (Šilhánková, 2007, s. 62–63).

Strategické práci radnic a řízení rozvoje prostřednictvím projektů a ukazatelů pomáhá například Asociace měst, obcí a regionů, Národní síť Zdravých měst ČR. Na základě indikátorů umí hodnotit kvalitu života a zdraví obyvatel a inspiruje ke zlepšování v mnoha oblastech rozvoje (Národní síť Zdravých měst pro Vás, 2023).

2.3 Tvorba strategického plánu

Strategický plán je možné zpracovávat různými způsoby za využití několika základních metod nebo jejich kombinace. Proces strategického plánování je pro pochopení a shrnutí procesu vhodné členit do čtyř fází dle Šilhánkové. První fází je analytická část, druhou fází je strategická část, třetí fází je část realizační a poslední, čtvrtou fází, je část monitorovací a hodnotící (Šilhánková, 2007, s. 76–77).

Časová náročnost tvorby strategického plánu je dle Pavlíka (2020) ovlivněna zejména mírou participace veřejnosti a použitými metodami, kvalitou projektového plánu a řízení rizik tvorby strategie, dostatkem personálních kapacit a mírou spolupráce se zainteresovanými stranami, kdy větší počet aktérů s sebou nese i vyšší riziko nedodržení stanovených termínů.

Strategický rozvojový plán obce představuje dlouhodobý dokument, který by měl určovat všechny budoucí aktivity obce. Vzhledem k tomu, že je dle některých autorů optimálním časovým horizontem strategického plánu 15–20 let, není možné ho vytvořit rychle a už vůbec není možné, aby ho tvořil pouze jeden člověk (Dobrucká, 2007, s. 145).

2.3.1 Obecné charakteristiky strategického plánu

Kromě již zmíněné zákonné povinnosti obce hospodařit účelně, hospodárně a efektivně, patří mezi důvody pro tvorbu strategického plánu například zvýhodnění při žádosti o cizí zdroje, dosahování větší synergie prostřednictvím komunikace se všemi aktéry ovlivňujícími život ve městě a možnost aktivně ovlivňovat svůj vývoj (Akademické centrum studentských aktivit, 2023). Ježek (2015, s. 12) k tématu dodává, že jsou dnes strategické dokumenty mnohdy vnímány pouze jako nutné zlo sloužící pro získání finančních prostředků ze strukturálních fondů a vůle rozvíjet město je motivem pro jejich vznik pouze v menšině případů.

Řehoř (2010) se domnívá, že strategický plán přispívá k „vytvoření lepší konkurenceschopnosti obce při řešení konkrétních rozvojových projektů, které umožní ekonomický a územní rozvoj a přispějí ke zvýšení kvality života jeho občanů. Zapojením soukromého sektoru a ostatních institucí ve městě se vytváří partnerství a zlepšuje spolupráce nejenom při hledání shody na tom, co je pro město

nejdůležitější při vypracování strategie, ale zejména při následné realizaci konkrétních aktivit a projektů tohoto strategického plánu. Strategický plán je také prostředkem k maximálnímu využití potenciálu města“ (Řehoř, 2010).

Dle Šilhánkové (2007, s. 72) by strategický plán měl být dlouhodobý, systematicky mapující všechna odvětví mající vliv na budoucí rozvoj, selektivní ve smyslu určování prioritních cílů, vnitřně provázaný, soustavně vyhodnocovaný a aktualizovaný, otevřený vůči změnám i podnětům veřejnosti a reálný ve smyslu dosažitelnosti cílů. Každý strategický dokument by měl hledat cesty k naplnění cílů, a to na základě zhodnocení dosavadního vývoje a identifikaci hlavních problémů a cílů, proto by měl obsahovat části analýza, syntéza a prognóza. Důležité je také si uvědomit, že strategický plán není zákonem vynutitelný. Plnění strategie rozvoje je tedy v zásadě dobrovolné. Dle Dobrucké (2007, s. 53) nicméně patří existence strategie ke klíčovým faktorům zvyšování konkurenceschopnosti územních celků.

2.3.2 Metody tvorby strategických dokumentů

Základními metodami pro tvorbu strategického plánu rozvoje obce jsou metoda expertní a komunitní, přitom velmi často se vyskytuje jejich kombinace v různém poměru.

V případě využití expertní metody zpracovává plán skupina najatých expertů, kteří mají kvalitní odborné znalosti a dovednosti, ale kterým nicméně často chybí komplexní znalost místního prostředí. Výhodou této metody tvorby je vysoká kvalita vypracované strategie, která v případě správné implementace zpravidla přináší velmi pozitivní výsledky. Úskalím může být malé zapojení veřejnosti, které způsobuje nezájem až odmítání rozvojové strategie veřejností (Šilhánková, 2007, s. 66).

Komunitní metoda tvoří strategický plán jako výsledek diskuze místních obyvatel a expertů, který je moderován vnějším facilitátorem. Nevýhodou této metody může být skutečnost, že místní představitelé nejsou nestrannými pozorovateli, takže se může stát, že některému problému je věnováno příliš mnoho pozornosti, zatímco na jiný problém se zapomene. Naopak výhodou komunitní metody je jasná orientace na problémy a jejich konkrétní řešení, a také srozumitelnost strategie (Šilhánková, 2007, s. 66–67).

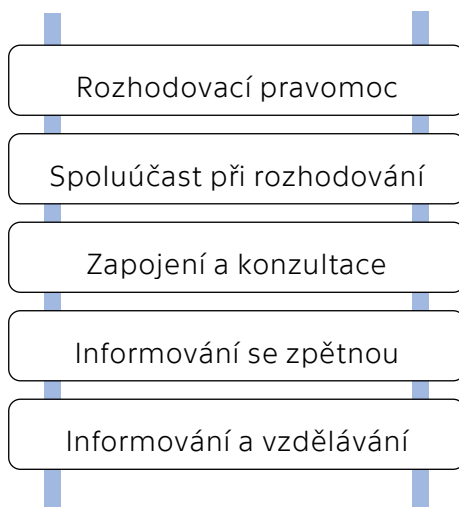
Metoda vnitřních zdrojů je charakteristická tím, že plán zpracovávají zaměstnanci úřadu města, kteří využívají pouze svých odborných znalostí a znalostí místních poměrů. Problémem takto vytvořeného plánu je jeho nesnadná realizace způsobená zejména tím, že se lidé obtížně ztotožňují s plánem, do jehož tvorby nebyli zapojeni (Šilhánková, 2007, s. 71).

Dle Šilhánkové (2007, s. 67–71) se v praxi většinou setkáme s mixem metody expertní a metody komunitní. Záleží čistě na zpracovateli strategického dokumentu, jaký způsob tvorby zvolí. Ani jeden ze zmíněných přístupů není vhodnější než jiný, naopak se metody vzájemně doplňují, kombinují a prolínají. V souladu s principy udržitelného rozvoje a Místní agendy 21 lze nicméně pozorovat posun od expertní metody k většímu využívání metody komunitní.

2.3.3 Participace veřejnosti

Participací rozumíme veškeré aktivity, které zprostředkovávají účast veřejnosti na konečné podobě rozhodnutí určujících podobu a charakter území. Nejedná se o jednorázovou izolovanou aktivitu, ale důraz je kladen na to, aby se zapojování veřejnosti stalo součástí plánovacích procesů (IPR Praha, 2016, s. 15–16).

Zapojení veřejnosti je žádoucí a v souladu s aktuálními poznatky z oblasti plánování měst. Způsoby zapojení veřejnosti znázorňuje například žebřík zapojování veřejnosti, viz obrázek 11. V různých úrovních existují různé techniky, jak s veřejností pracovat. Kvalitně zapojená je veřejnost, pokud je využita více než jedna úroveň (Šilhánková, 2007, s. 66–67).

Obrázek 11 Žebřík zapojení veřejnosti

Zdroj: vlastní zpracování dle Šilhánkové (2007, s. 68)

Techniky pro informování a vzdělávání jsou písemné materiály s informacemi vytvořené za účelem rozšíření informací, jako letáky, brožury, zpravodaje, reklamy a inzeráty, místní nebo národní tisk. Dále také výstavy bez přítomnosti pracovníků a televize a rozhlas. Pro informování se zpětnou vazbou slouží ankety, dotazníky, veřejná projednání, webové stránky, interaktivní výstavy s přítomností pracovníka a telefonní linka. Techniky pro zapojení a konzultaci jsou například workshopy, semináře, diskuzní fóra a Otevřený dům. Technika s názvem Otevřený dům je velmi efektivním způsobem informování veřejnosti. Jedná se v podstatě o informační

centrum spojené s připomínkováním, k jehož návštěvě jsou vyzvány zainteresované skupiny a které jim umožňuje klást otázky zaměstnancům a může být kombinováno s dalšími technikami, například výstavou. Příprava takového informačního centra ovšem může být nákladná a náročná na přípravu. Dalším stupněm zapojení veřejnosti je spoluúčast při rozhodování. Mezi příslušné techniky patří občanská poradní komise, komunitní model Planning for Real a občanské poroty. Technikou rozhodovací pravomoci veřejnosti, tedy nejvyššího zapojení, při kterém je proces zcela svěřen veřejnosti, je referendum (Šilhánková, 2007, s. 68–71).

Pokud je participace iniciována neformálně, na základě aktivity občanů, hovoříme o tomto procesu participace jako o probíhající „zdola“. Opačným případem je participace iniciovaná formálně „shora“, například pokud je propagována veřejným orgánem (IPR Praha, 2016, s. 15).

Přínosem účasti veřejnosti v plánování města je příležitost pro místní samosprávu porozumět potřebám svých obyvatel a zároveň získání zpětné vazby na plánovací dokumenty přímo od těch, kterých se budou nejvíc dotýkat. Vzhledem k tomu, že místní veřejnost dané území dobře zná a bude ho využívat, jsou informace, které poskytne o jeho současném stavu a o svých požadavcích velmi cenné. Participace posiluje demokratické principy, a také rozvíjí místní komunitu. Díky účasti na plánování města vznikají a posilují se mezilidské vztahy a zúčastnění navíc získávají větší pocit sounáležitosti a zodpovědnosti za rozvoj své obce. Mezi další benefity participace veřejnosti se řadí růst schopnosti zapojených obyvatel reagovat na změny vedoucí k posílení odolnosti města, která tvoří základní podmínku pro jeho udržitelný rozvoj. Přínosem participace je v konečném důsledku zvyšování kvality života. Nicméně proces zapojování veřejnosti je velmi náročný a komplikovaný a jeho příprava vyžaduje pokročilé komunikační schopnosti a znalosti (IPR Praha, 2016, s. 16; Nadace Proměny Karla Komárka, 2023).

Správného navržení fungujícího procesu je možné dosáhnout pouze za předpokladu pochopení limitů a omezení s participací spojených. Jednou z největších výzev je vyvažování hlasů a začleňování těch, kteří se procesu participace nezúčastnili, a tím zajištění zastoupení všech relevantních skupin. Různé skupiny společnosti totiž nemají stejný zájem nebo možnosti se účastnit a typicky bývají silněji zastoupeni lidé s vyššími příjmy a vyšším sociálním kapitálem. Participační procesy s sebou nesou i riziko možnosti jejich zneužití k prosazení vlastních zájmů dobře organizované skupiny. Z pohledu efektivity celého procesu může v některých případech vést zapojení veřejnosti ke zpoždění zahájení realizace projektu. Jindy může naopak participace celý proces urychlit, když je místo odmítání a sporů ujednan kompromis (IPR Praha, 2016, s. 21–22).

2.3.4 Metodika tvorby programu rozvoje obce dle MMR

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky v rámci snahy o zkvalitnění koncepčního řízení v obcích vytvořilo metodiku tvorby programu rozvoje obce, a také webovou aplikaci na stránkách obcepro.cz, na kterých je obcím poskytována odborná pomoc, včetně nabídky informačních zdrojů, při tvorbě programu rozvoje obce.

V tomto metodickém dokumentu je plánování definováno jako klíčový proces řízení rozvoje. Program rozvoje obce je základním plánovacím dokumentem obce a hlavním nástrojem řízení rozvoje obce. Obsahuje zejména komplexní zachycení situace obce, dlouhodobou vizi směřování rozvoje obce a způsoby jejího naplňování ve střednědobém období (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014).

Před zahájením vlastní tvorby musí obec promyslet, jakým způsobem bude PRO vznikat, jaké bude složení a počet členů pracovní skupiny, zda zpracuje PRO v základní podobě nebo ho rozšíří, jak zapojí obyvatelstvo a jaké bude časové uspořádání jednotlivých kroků. Mezi důležité principy tvorby PRO patří nutnost respektovat relevantní koncepční dokumenty krajské a národní úrovně, realističnost zpracování s ohledem na rozpočtové možnosti obce a zapojení relevantních aktérů, vhodné je co nejvíce zapojit občany obce a zásadní a nezastupitelnou roli má při tvorbě PRO politická reprezentace obce, tedy starosta, zastupitelstvo a rada. Konkrétní náplň jednotlivých částí programu se odvíjí od specifických potřeb obce, je ovšem možné vymezit základní a rozšiřující obsah jednotlivých částí PRO, viz [tabulka 2](#) (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014).

2.4 Struktura strategického plánu

Základní struktura programu rozvoje obce je dle Studijní příručky zastupitele (2020) následující: program rozvoje obce se kromě úvodu a závěru skládá ze dvou částí, analytické a návrhové. Při tomto dělení analytická část obsahuje charakteristiku obce a východiska pro návrhovou část, konkrétně silné a slabé stránky. Návrhová část obsahuje strategickou vizi, opatření a aktivity, a také podporu realizace programu, kterou je myšleno stanovení způsobu realizace, hodnocení a aktualizace programu rozvoje obce. Shodně na dvě části, analytickou a návrhovou, dělí program rozvoje obce také Půček a Koppitz (2012, s. 176) a Metodika tvorby programu rozvoje obce (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014).

Šilhánková (2007) naopak z důvodu účelnosti upřednostňuje, aby se strategický plán dělil na tři části s rozdílnými časovými návrhovými horizonty. Konkrétně se jedná o dlouhodobou vizi, střednědobou strategii a krátkodobou akční úroveň.

2.4.1 Analytická část

Analytická část strategického plánu, někdy nazývána profil obce nebo socioekonomická analýza, je výstupem provedení analýzy. Provedení analýzy zahrnuje shromáždění potřebných znalostí a souvislostí, včetně vyhodnocení všech platných dokumentů obce, jako je předchozí strategický plán obce a územní plán. Dále je při provádění analýzy třeba respektovat limity území, finanční možnosti a zákonné požadavky a prostudovat poskytované veřejné služby, závazky a investiční záměry obce. Zásadní je také provedení analýzy, typicky SWOT analýzy, hodnocení situace a nalezení příčin a důsledků problémů (Půček a Koppitz, 2012, s. 73).

Rozsah analytické části strategického plánu i jeho struktura závisí na rozhodnutí a možnostech zadavatele. Z doporučené struktury je možné některé části upravovat nebo vynechávat v závislosti na místních potřebách.

Příkladem doporučené struktury analytické části strategického plánu je dle Půčka a Koppitze (2012, s. 75–75):

- Úvod, metody a východiska pro zpracování analytické části plánu.
- Shrnutí nejvýznamnějších údajů – stručný profil obce, stručný popis následujících částí. Jde o velmi důležitý prezentační materiál.
- Profil obce/města.
- Přehled všech strategických dokumentů, jejich vyhodnocení a podřízení strategickému a územnímu plánu.
- Vazba na územní plán.
- Analýza zákonných a dalších závazných požadavků.
- Analýza potenciálu příjmů a výdajů obce, zdrojů financování a dotačních možností.
- Analýza obcí poskytovaných veřejných služeb.
- Popis aktérů rozvoje, vazby, partnerství, synergie, příležitosti, hrozby.
- SWOT analýza nebo jiná vhodná analýza, hodnocení situace včetně scénářů.
- Závěr analytické části.

Dle Metodiky tvorby programu rozvoje obce (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014) je možné analytickou část dělit na charakteristiku obce a na východiska pro návrhovou část, úvod je v tomto případě zařazen samostatně ještě před analytickou částí plánu. Charakteristika obce klade důraz na zachycení hlavních rozvojových problémů v obci. Obsahuje charakteristiku jednotlivých oblastí života obce, zachycuje například charakteristiku území, demografickou situaci nebo hospodaření obce včetně zhodnocení situace. Východiska pro návrhovou část vycházejí, jak už z názvu vyplývá,

z poznatků z charakteristiky obce a zachycují zejména silné a slabé stránky obce. Tuto strukturu je možné rozšířit, jak je znázorněno v tabulce 2.

Tabulka 2 Obsah programu rozvoje obce

Část dokumentu	Základní obsah	Rozšiřující obsah
ANALYTICKÁ ČÁST		
charakteristika obce	území, obyvatelstvo, hospodářství, infrastruktura, vybavenost, životní prostředí, správa obce	výsledky šetření názorů obyvatel nebo jiných šetření, srovnávací analýza
východiska pro návrhovou část	silné a slabé stránky	limity rozvoje, SWOT analýza, problémová analýza, vyhodnocení předchozího PRO, vyhodnocení vazeb dalších koncepčních dokumentů
NÁVRHOVÁ ČÁST		
strategická vize	vize	principy rozvoje, dlouhodobé strategické cíle, střednědobé programové cíle
opatření a aktivity	opatření a jejich specifikace formou aktivit	specifikace opatření, zásobník aktivit, další specifikace aktivit, např. vazby, rizika, dopady
podpora realizace programu	organizační zajištění realizace, způsob vyhodnocování a aktualizace dokumentu	

Zdroj: vlastní zpracování dle Ministerstva pro místní rozvoj (2014)

Pro vyhodnocení analytické části je nejčastěji využívána SWOT analýza. Ta je jednou z nejužitečnějších a zároveň nejuniverzálnějších analýz pro řízení obcí, je možné ji použít jak pro analýzu území (například území obce, kraje), tak i pro analýzu projektu, problému a další. Nejčastěji je ve strategickém plánování obcí využívána v závěru analytické části strategického plánu v podobě vyhodnocení zjištění analytického profilu území. SWOT analýza slouží k vymezení silných a slabých stránek a příležitostí a hrozeb, aby bylo možné zahrnout fakta, která vyplynou z ostatních analýz, je vhodné ji tvořit až poté, co jsou ostatních analýzy již provedeny (Půček et al., 2023, s. 10).

K tvorbě této analýzy můžeme dle Půčka et al. (2023, s. 11) použít dva přístupy. Za prvé je možné silné a slabé stránky považovat za vnitřní vlivy a příležitosti a hrozby za vlivy vnější. Rozlišení vnitřních a vnějších vlivů ovšem může být nesnadné. Druhým přístupem je považování silných a slabých stránek za současnost a příležitosti a hrozby za potenciální budoucí stav. Obecně je dle Půčkova názoru vždy důležité stavět na silných stránkách. Velkou chybou je věnování se přednostně odstraňování slabých stránek, a přitom nevyužívání silných stránek k dosahování cílů (Půček et al., 2023, s. 11).

2.4.2 Návrhová část

Fáze tvorby návrhové části strategického plánu by dle Půčka a Koppitze (2012, s. 85) měla zahrnovat proškolení všech, kteří budou zapojeni do procesu tvorby a poskytnutí jim veškerých potřebných informací plynoucích z předcházejících analýz. Dále má zahrnovat stanovení finančních rámců, vize, cílů a indikátorů. Součástí je také expertní hodnocení socioekonomického přínosu a udržitelnosti, projednání a připomínkování návrhů a vypořádání připomínek. Závěrečným krokem je schválení materiálu zastupitelstvem.

Struktura návrhové části dle Půčka a Koppitze (2012, s. 85–86) obvykle zahrnuje:

- Vizi.
- Cíle a indikátory cílů.
- Aktivity, opatření, projekty, úkoly či akční plány.
- Finanční rámce.
- Pravidla pro zavedení.

Dle Metodiky tvorby programu rozvoje obce (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014) se návrhová část PRO dělí na strategickou vizi, opatření a aktivity a na podporu realizace programu. Strategická vize se stanovuje pro období 10–20 let a zajišťuje kontinuitu jednotlivých navazujících PRO. Opatření a aktivity slouží k formulaci způsobu naplnění vize ve střednědobém období. Poslední částí je podpora realizace programu, která stanovuje způsob realizace, vyhodnocování a aktualizace PRO. Všechny části lze rozšířit dle [tabulky 2](#). Na návrhovou část navazuje akční plán, který podporuje naplňování PRO konkrétními jednotlivými aktivitami.

2.4.3 Implementační část

Implementační část strategického plánu je jeho závěrečnou částí, která nastavuje, jakými konkrétními kroky bude strategie naplňována. V dělení strategického plánu dle Metodiky tvorby programu rozvoje obce (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR, 2014) jsou

kroky k naplňování strategie zahrnuty už přímo v návrhové části. Nicméně oddělení implementace jako samostatné části strategického plánu je vhodné pro zdůraznění významu implementace a realizace stanovené strategie. Implementační část by také měla nastavit pravidla pro případné změny strategie a postup při vyhodnocování úspěšnosti. Na části analytickou, návrhovou a implementační je strategický plán dělen například v Příručce zastupitele. Implementační část má dle této příručky „popisovat procesy tvorby ročních akčních plánů, které vycházejí z návrhové části, a které v souladu s rozpočtem na příslušný rok popisují konkrétní projekty přispívající k plnění strategických cílů“ (Přichystal a Maštálka, 2023).

Následným dokumentem ke strategickému plánu je akční plán. Akční plán obsahuje konkrétní aktivity a projekty, které budou realizovány, a to včetně termínů a přiřazení odpovědnosti. Je základní podmínkou pro implementaci strategického plánu a naplňování stanovených cílů rozvoje (Řehoř, 2010).

2.5 Časté nedostatky strategických plánů

Vzhledem k tomu, že strategické plány rozvoje obcí nemají žádnou povinnou strukturu ani obsah a tvoří je podle různých metodik v různých obdobích rozdílní zpracovatelé, nelze je hodnotit jedním univerzálním způsobem. Ponikelský (2023) je ale přesvědčen, že značná část rozvojových dokumentů nesplňuje svůj účel a neslouží vedení obce k aktivnímu řízení jejího rozvoje. Avšak také se domnívá, že je na základě zkušeností s mnoha strategickými rozvojovými dokumenty možné charakterizovat nejčastější nedostatky a problematická místa strategických plánů (Ponikelský, 2023).

Jedním z častých nedostatků strategických plánů je jejich přílišná obecnost. Jedná se o takové strategické plány, které obsahují popis všech rozvojových oblastí, ale žádnou oblast neřeší a k ničemu nezavazují. Takové plány se tvoří snadno, výhodou při jejich zpracovávání je možnost použít univerzální šablonu pro vlastní tvorbu strategického plánu. V důsledku toho je dokonce možné nalézt i zcela identické dokumenty, kde je změněn pouze název obce. Vznik takovýchto plánů bývá způsoben nedostatečným vymezením smyslu a účelu strategického plánu při rozhodnutí o jeho zpracování (Ponikelský, 2023).

Podle Ježka (2015, s. 43) patří mezi nejslabší stránky celého plánovacího procesu evaluace strategických plánů. Mnohé strategické plány podle jeho názoru ani nepředpokládají, že by měly být vyhodnocovány.

Mezi další problematické oblasti pak patří postup projednávání plánu, kde často chybí zapojení a shoda obyvatel. V neposlední řadě je častým nedostatkem neměnnost

strategického plánu. Vzhledem ke stále se měnícím okolnostem, by měl být dokument pravidelně aktualizován (Ponikelský, 2023).

Identifikované často se opakující problémy mohou posloužit jako základ pro návod k posouzení aktuálnosti a využitelnosti strategických plánů rozvoje. Dle Ponikelského (2023) je vhodné zkoumat proces tvorby dokumentu, posoudit jeho analytickou i návrhovou část, a také jeho realizaci a aktualizaci. Z procesu tvorby je vhodné zjišťovat, kdo a jak se na zpracování podílel, a také jak se zapojila veřejnost. V analytické části je třeba zhodnotit komplexnost analýzy a analytických závěrů, které představují východiska pro návrhovou část. Z návrhové části jsou k posouzení zajímavé vazby návrhů na analytické závěry, a také hodnocení navrhovaných cílů a jejich realizovatelnosti včetně zhodnocení metodiky stanovení rozvojových priorit. Dále je vhodné hodnotit závaznost programu rozvoje, tedy do jaké míry jsou návrhy respektovány v manažerských rozhodnutích orgánů obce. V neposlední řadě má dojít k posouzení, v jakých intervalech je plán aktualizován.

3 SOCIOEKONOMICKÁ SITUACE SÍDEL

Pojem socioekonomická situace nemá jednoznačnou definici. Avšak socioekonomická situace sídla je tvořena jeho socioekonomickými charakteristikami, které lze popsat jako poznatky získané při zpracování socioekonomické analýzy. Jedná se o informace, které jsou využity pro zpracování analytické části strategického plánu a následné vypracování SWOT analýzy. Oblasti socioekonomické analýzy lze dělit a nazývat mnoha různými způsoby. Příkladem je členění na oblasti obyvatelstvo, ekonomické činnosti, infrastruktura, životní prostředí, činitelé (RegioPartner, 2023). Jinak lze aspekty, kterými se socioekonomická analýza zabývá, členit na sociální, ekonomické, demografické či environmentální (Tvrdý, 2004) nebo také dle příkladu strategického plánu zpracovaného za využití metodického návodu dostupného na webových stránkách obcepro.cz (OBCEPRO, 2017) na oblasti území, obyvatelstvo, hospodářství, infrastruktura, vybavenost obce, životní prostředí, správa obce.

Účelem socioekonomické analýzy při strategickém plánování je popsat reálnou socioekonomickou situaci v obci. Zároveň je za ultimátní motivaci strategického plánování možné považovat možnost přispět k rozvoji obce, a tím ke zlepšování kvality života jejích obyvatel. Proto je vhodné se při zjišťování socioekonomické situace zaměřit na kvalitu života v obci, a také na rozvojový potenciál obcí, kterým lze popsat předpoklady obce pro další žádoucí vývoj.

3.1 Rozvojový potenciál území

Rozvojový potenciál území je svázán s atraktivitou území pro lidi, konkrétně se schopností území lidi přitáhnout a udržet. Jedním z podstatných aspektů atraktivity území je proto dostupnost, kvalita a různorodost pracovních míst, která musí být dostupná v dojezdové vzdálenosti od tohoto území. Z toho důvodu jsou pro rozvojový potenciál území klíčové také firmy, které vytvářejí pracovní místa a zdroje, kterými přispívají k proměně území. Vorel et al. (2023) popisují mechanismus rozvoje území tak, že důvodem, proč jsou firmy pro rozvoj území klíčové, je že vytvářejí dostupná pracovní místa, a také zdroje, kterými území proměňují. A to konkrétně tak, že „vyplácejí mzdy a tím spoluvytvářejí blahobyt obyvatel, podnikatelé vydělávají, investují a přispívají k proměně území, menší podnikatelé i větší firmy mohou (a nemusí) vytvářet kvalitní pracovní místa přitahující kvalifikovanou pracovní sílu a tím opět přispívají k rozvoji území tím, že zvyšují jeho atraktivitu“ (Vorel et al., 2023).

Podle Metodiky hodnocení ekonomického a rozvojového potenciálu (ADVISER - EURO, a.s, 2009) je rozvojový a ekonomický potenciál široký pojem spojovaný s konkurenceschopností. V nejužším pojetí by mohl být rozvojový potenciál

území určen přítomností konkurenceschopných firem. Ovšem vzhledem k tomu, že firmy realizují svou činnost vždy v interakci s ostatními aktéry a s prostředím, ve kterém se nacházejí, je třeba ekonomický a rozvojový potenciál regionu definovat jako „schopnost regionu maximálně využít své vnitřní zdroje tak, aby dokázal uspět (a prosperovat) v národní i globální konkurenci a byl schopen se flexibilně přizpůsobit změnám na těchto trzích“ (Storper, 2011).

Výše popsaná schopnost území přitáhnout a udržet lidi a firmy je ovlivněna velkým množstvím faktorů. Mezi tyto faktory řadí Vorel et al. (2023) například kvalitu služeb, dostupnost bydlení, kvalitu přírodního prostředí v okolí a obytného prostředí v sídlech a další. Rozvojový potenciál je dán také pro každé území jedinečnou kombinací znaků, která ovlivňuje atraktivitu pro firmy i obyvatele. V aplikaci Potenciál rozvoje obcí a regionů nabízí přehled oblastí, znaků a ukazatelů, které dohromady vypovídají o rozvojovém potenciálu daného území.

I z metodiky hodnocení ekonomického a rozvojového potenciálu vyplývá, že je potenciál rozvoje regionů ovlivněn mnoha faktory. Přičemž roli nehraje jen přítomnost jednotlivých faktorů, ale i jejich výsledná kombinace, která vytváří lokální prostředí. Žádoucí a příznivé prostředí je vytvářeno zejména efektivními vztahy v regionu a spoluprací, zaměřením se na využívání vnitřních zdrojů regionu, etiku práce a sebedůvěru (ADVISER-EURO, a. s., 2009).

Kromě aktuálního stavu území má na jeho současný rozvojový potenciál vliv i jeho předchozí vývoj. To znamená, že rozvojový potenciál pozitivně ovlivňuje, pokud bylo dané území v minulosti pro lidi atraktivní. Minulá atraktivita území se totiž projevuje v míře současné hustoty zalidnění. Čím vyšší je hustota zalidnění, tím více lidí a firem do tohoto území v minulosti přicházelo, transformovalo ho a rozvíjelo. Později se sice mohla atraktivita území změnit v důsledku změn dostupnosti přírodních zdrojů, ekonomických nebo jiných změn, odliv lidí je ale spíše pozvolný a stále vysoká koncentrace obyvatel představuje výhodu pro další rozvoj. Vyšší hustota obyvatel například tvoří větší trh pro rozvoj místních služeb a snižuje jednotkové náklady na provoz a údržbu místní infrastruktury. Nicméně nadměrná hustota zalidnění může mít naopak na rozvojový potenciál území negativní vliv (Vorel et al., 2023).

3.2 Kvalita života v obci

Kvalitu života v obci ovlivňují podobné faktory, které určují potenciál rozvoje území. Atraktivním se totiž pro obyvatele stává takové území, kde se jim dobře a kvalitně žije. Každý jedinec si ovšem pod dobrou kvalitou života v obci představuje něco jiného, navíc je kvalita života velmi komplexním a multidimenzionálním pojmem, a proto

je obtížné tento fenomén objektivně změřit. Existuje však vícero indexů a metrik, jejichž kombinací je možné kvalitu života alespoň do určité míry hodnotit.

Národní zdravotnický informační portál uvádí, že kvalitu života obecně je možné podle Světové zdravotnické organizace definovat jako „subjektivní vnímání vlastní životní situace ve vztahu ke kultuře a k systému hodnot, ve kterých daný člověk žije, a také ve vztahu ke svým cílům, očekáváním a starostem“ (Národní zdravotnický informační portál, 2023). Přičemž konstatuje, že danou definici lze chápat jako míru, do jaké je jedinec schopen fungovat tělesně, duševně, emočně a společensky (Národní zdravotnický informační portál, 2023).

Podle Heřmanové (2012) lze kvalitu života také pojímat jako subjektivní fenomén, který vychází z vnímání a prožívání jedince. I přes jeho subjektivní povahu je však možné jej objektivně měřit (např. pomocí standardizovaného dotazníku). Kvalita života dle jejího názoru vychází z prostředí vnějšího (environmentální podmínky) a vnitřního (sebereflexe), a to v kontextu dalších systémů a dále v souvztažnosti s motivací, cíli, schopnostmi a očekáváním jedince.

Čepelka (2019) konstatuje, že v současné době je kvalita života chápána ve dvou dimenzích, vnější a vnitřní. Vnější dimenze zahrnuje vlastnosti prostředí, které člověka obklopuje, zatímco vnitřní dimenze obsahuje vlastnosti samotného jedince, jako je jeho zdraví a subjektivní pohoda. V další části bude věnována bližší pozornost kvalitě života v obcích, které vychází primárně z vnější dimenze kvality života, tedy z vlastností prostředí, které jedince obklopuje.

Jak již bylo zmíněno, vymezení kvality života v obcích a její zjišťování a měření je z důvodu komplexnosti, abstraktnosti a multidimenzionální povahy pojmu kvalita života komplikované. Nicméně i přes velmi individuální vnímání kvality života je možné identifikovat znaky, které mají na kvalitu života v obcích vliv. Transformace takových znaků do měřitelných indikátorů, pomocí nichž je možné kvalitu života v obcích objektivně zjišťovat a hodnotit se stala cílem několika celostátních i nadnárodních výzkumů a projektů.

3.2.1 Ve světě

Evropská unie pravidelně monitoruje kvalitu života v evropských městech od roku 2004. Aktuální publikovaná výzkumná zpráva pochází z roku 2020, ve kterém bylo do výzkumu zahrnuto celkem 83 měst. Z České republiky jsou hodnoceny městy Ostrava a Praha. Výzkum je založen na zjišťování spokojenosti obyvatel v sedmi oblastech popsaných v sedmi samostatných kapitolách. Jedná se o oblasti spokojenost s životem ve městě; bezpečné a inkluzivní město; získávání práce

a bydlení; pohyb a doprava ve městě; kultura, náměstí, parky a zdravotní péče; zdravá města, kvalita místní veřejné správy. Mezi zjištění tohoto výzkumu lze řadit například, že 9 z 10 obyvatel vybraných měst je spokojeno s životem ve svém městě, ale také to, že nejvyšší spokojenost vykazují obyvatelé měst v severní a západní části Evropské unie (Bolsi et al., 2020).

Města z celého světa jsou hodnocena v žebříčku The Global Liveability Index každoročně stanovovaného organizací Economist Intelligence Unit. Vybraných 173 světových měst je hodnoceno za využití více než třiceti indikátorů v pěti kategoriích, kterými jsou stabilita, zdravotní péče, kultura a životní prostředí, vzdělání, infrastruktura. Cílem je posoudit, které světové lokality nabízejí nejlepší a které naopak nejhorší podmínky k životu. Sestavený žebříček umožňuje jednoduché srovnání jednotlivých měst, a také identifikuje výzvy, kterým mohou obyvatelé v daném městě čelit. V roce 2023 se na prvních příčkách umístila města Vídeň, Kodaň a Melbourne. Naopak na spodních příčkách se tradičně umísťují syrský Damašek, libyjský Tripolis a další africká města (Economist Intelligence, 2023).

Některé z indikátorů a kategorií využívaných ve světových projektech hodnotících kvalitu života ve městech, jsou využívány také pro porovnávání kvality života v obcích České republiky. Například se jedná o dostupnost základního vzdělání nebo kvalitu infrastruktury, které jsou obsaženy ve vybraných mezinárodních i českých projektech.

3.2.2 V České republice

I u nás se nachází několik projektů, které se snaží popsat, hodnotit a srovnávat kvalitu života v jednotlivých obcích a regionech České republiky. Jedním z takových projektů je projekt *Obce v datech*. Tento projekt se řídí myšlenkou, že přestože obec nemůže svým obyvatelům zajistit šťastný, bezstarostný a bohatý život, může jim k takovému životu pomoci utvářením vhodných podmínek. K porovnání kvality života v obcích s rozšířenou působností používá projekt indexy tvořené z objektivních dat a rozdělené do tří základních oblastí, kterými jsou zdraví a životní prostředí, materiální zabezpečení a vzdělání a vztahy a služby. Více pozornosti je tomuto projektu věnováno v praktické části této práce (*Obce v datech*, 2023b).

Měřením kvality života v českých obcích se zabývá také projekt Technologické agentury ČR *Kvalita života v obcích: datové a metodické zdroje*, jehož výstup je dostupný na webových stránkách s názvem *Kde je dobře*. Aplikačním garantem tohoto projektu je Ministerstvo životního prostředí ČR a realizátory jsou analytický ústav STEM a česká firma specializující se na analýzu dat DATLAB (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2023a; DATLAB, 2023; STEM, 2022b).

Tento projekt identifikuje 11 dimenzí kvality života, každou z těchto dimenzí mapuje na základě mnoha indikátorů i dle navrženého celkového indikátoru dimenze. Na svých webových stránkách publikuje vytvořenou databázi kvality života a umožňuje vyhledávání dat o konkrétní obci, ale i vzájemné srovnání obcí a hodnocení kvality života dle mnoha různých kritérií. Dimenzemi ovlivňujícími kvalitu života v obcích jsou v tomto případě konkrétně demografie, bezpečnost, bydlení, Infrastruktura a vybavenost obce, občanská angažovanost a dobré vládnutí, zaměstnanost a práce, příjem a bohatství, vzdělání, zdraví, životní prostředí, mezilidské vztahy (Ministerstvo životního prostředí ČR, 2023b).

Další z podobných projektů, celostátní srovnávací výzkum, s názvem Místo pro život, popisuje a hodnotí kvalitu života na úrovni krajů. V tomto výzkumu jsou hodnoceny kategorie environmentální, sociální a spokojenost obyvatel, která je zjišťována pomocí dotazníkového šetření na reprezentativním vzorku 3000 respondentů (Bulíček, 2023).

Zjištěními projektu Místo pro život se mohou jednotlivé kraje inspirovat například při tvorbě svých rozvojových strategií. Kombinace zjištění v oblasti socioekonomické situace krajů i obcí pak může sloužit jako podklad pro tvorbu strategie rozvoje celé České republiky. Dostupnost agregovaných dat, která popisují kvalitu života v obci nebo rozvojový potenciál území, také umožňuje zjistit reálnou socioekonomickou situaci obcí.

4 ZÁVĚR TEORETICKÉ ČÁSTI

Teoretická část této práce se v souladu se stanoveným cílem práce v kapitolách 1 až 3 zaměřila na deskripci systému územní samosprávy v ČR, tvorby strategického plánu obce i struktury tohoto dokumentu, a také na socioekonomickou situaci sídel.

Pro praktickou část vyplynulo z teoretické rešerše několik důležitých poznatků. Strategické plánování je spolu s územním a ekonomickým plánováním jedním ze tří základních nástrojů řízení obcí. Strategický plán je výstupem strategického plánování a obvykle obsahuje část analytickou, návrhovou a někdy také implementační. Podle provedené rešerše je jedním z častých nedostatků strategických plánů jejich přílišná obecnost.

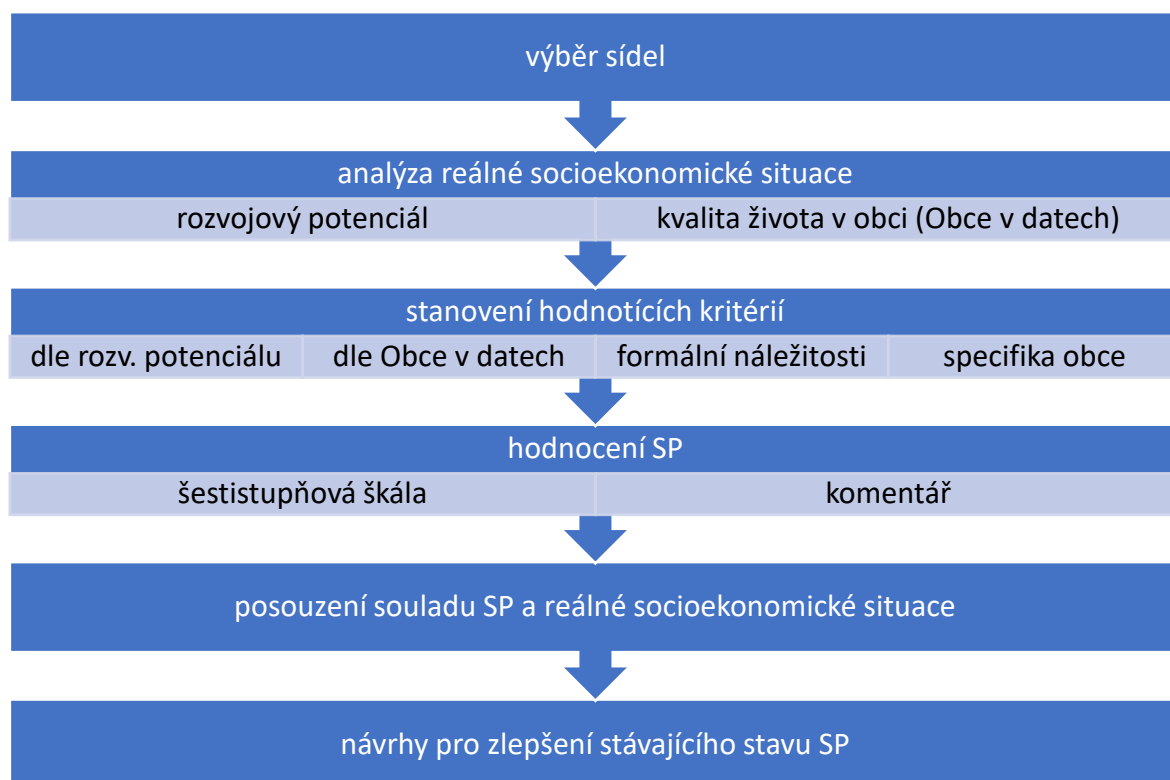
Významné je také zjištění a popis souvislosti socioekonomické situace obce a kvality života v obci, a také jejího rozvojového potenciálu, kterým lze popsat předpoklady obce pro další vývoj. Motivací pro strategické plánování je totiž možnost přispět k rozvoji obce, a tím ke zlepšování kvality života jejích obyvatel. Pro návrh metodiky navazujícího výzkumného šetření je zásadní popsání možnost měřit kvalitu života v obci a rozvojový potenciál na základě agregovaných dat, která jsou dostupná například v projektech Obce v datech, Místo pro život nebo Rozvojový potenciál obcí a regionů. Vymezení kvality života v obcích a její zjišťování a měření je nejen z důvodu komplexnosti pojmu a subjektivity jejího vnímání komplikované. Avšak i přesto je možné identifikovat znaky, které mají na kvalitu života v obcích vliv a transformovat je do měřitelných indikátorů, pomocí nichž je možné kvalitu života v obcích objektivně zjišťovat a hodnotit.

Účelem teoretické části bylo vytvořit předpoklady pro návrh a realizaci výzkumného šetření v praktické části této práce, jejímž cílem je analyzovat, do jaké míry je ve strategických plánech vybraných sídel reflektována jejich reálná socioekonomická situace a navrhnout doporučení pro zlepšení současného stavu. Na základě výše zmíněných klíčových poznatků bude výzkumné šetření založeno na analýze dat z vybraných projektů, které zkoumají kvalitu života v obci a její rozvojový potenciál. Hodnocení strategických plánů bude také respektovat jejich strukturu a zaměří se zvláště na analytickou a návrhovou část dokumentů. Kompletní metodika výzkumu je popsána v následující kapitole.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 METODIKA VÝZKUMU

Cílem praktické části této diplomové práce je analyzovat, do jaké míry je ve strategických plánech vybraných sídel reflektována jejich reálná socioekonomická situace a navrhnout doporučení pro zlepšení současného stavu. Za účelem dosažení tohoto cíle sestává metodika práce ze šesti základních kroků uvedených v diagramu na obrázku 12. Tyto kroky jsou podrobně popsány v následujících odstavcích této kapitoly.

Obrázek 12 Postup výzkumu

Prvním krokem výzkumu je záměrný výběr čtyř sídel. Následuje analýza jejich reálné socioekonomické situace dle dat v ukazatelích čerpaných ze dvou různých projektů Rozvojový potenciál obcí a regionů a Obce v datech, a také vyhodnocení významných ukazatelů pro každou z hodnocených obcí. Poté je stanoven seznam kritérií pro hodnocení příslušných strategických plánů rozvoje obce. Samotné hodnocení strategických plánů je provedeno na základě obsahové analýzy dokumentů za využití šestistupňové hodnotící škály s doplňujícím komentářem. V pátém kroku dochází k posouzení míry souladu mezi reálnou socioekonomickou situací a strategickými plány. Vzhledem k praktickému charakteru této práce jsou na základě zjištění stanoveny návrhy pro zlepšení stávajícího stavu strategických plánů. Tyto návrhy vycházejí z porovnání reálné socioekonomické situace a strategických plánů a jsou k dispozici v [kapitole 7 Diskuze](#).

5.1 Výběr sídel

Do výzkumného vzorku byly vybrány všechny obce s rozšířenou působností v okrese Náchod, který leží v Královéhradeckém kraji. Konkrétně se jedná o obce Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř a Broumov. Skutečnost, že se všechny vybrané obce nacházejí ve stejném okrese přináší lepší možnost hodnocení jejich socioekonomické situace pomocí stejných nebo podobných kritérií, jelikož jejich socioekonomická situace je do značné míry definována geografickou polohou a historickým vývojem daného území, které mají společné.

Důvodem pro výběr okresu Náchod je jeho periferní charakter daný polohou na státní hranici s Polskem, se kterým se pojí specifické socioekonomické problémy, a také místní znalost okresu autorky práce. Způsob výběru výzkumného vzorku lze tedy označit za záměrný výběr, jehož účelem je možnost zkoumat srovnatelné obce s periferním charakterem.

5.2 Postup při analýze reálné socioekonomické situace

Za účelem zjištění reálné socioekonomické situace vybraných sídel jsou využita data ze dvou odborných projektů, mezi jejichž cíle patří poskytovat komplexní socioekonomická data o obcích. První z nich zjišťuje rozvojový potenciál obcí a regionů a druhý hodnotí kvalitu života v obcích. Oba projekty jsou představeny v této podkapitole. Data získaná za každou ze 4 obcí jsou následně analyzována, což umožňuje identifikaci problémových i silných oblastí jednotlivých obcí.

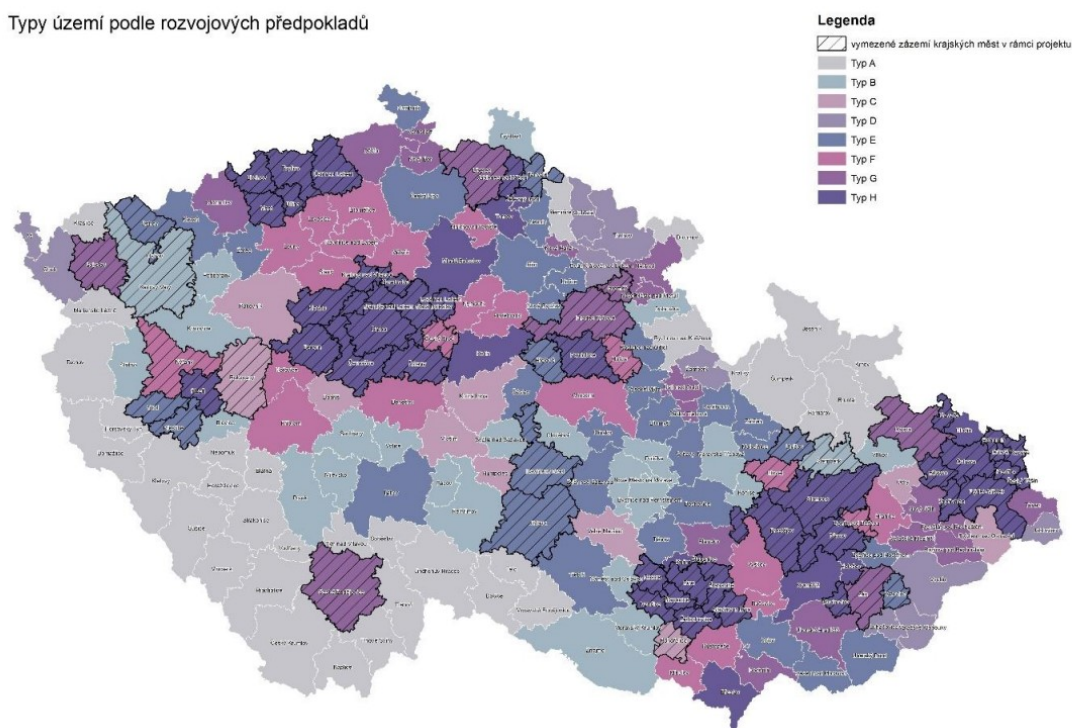
5.2.1 Projekt Rozvojový potenciál obcí a regionů

Aplikace s názvem Rozvojový potenciál obcí a regionů dostupná na webových stránkách Regionálního informačního servisu www.risy.cz je založena na metodice hodnocení rozvojového potenciálu mikroregionů a obcí na základě objektivních dat. Metodiku pro Ministerstvo pro místní rozvoj ČR vypracovala Fakulta architektury ČVUT v roce 2023. Má sloužit jako podklad pro rozhodování o strategickém zaměření rozvojové politiky, ale i zpřístupnit informace o rozvojovém potenciálu, a tím umožnit zapojení veřejnosti do diskuze o možnostech rozvoje území. Hlavním přínosem této nové metodiky je fakt, že poskytuje standardizovaný postup hodnocení potenciálu rozvoje konkrétního území, a tím umožňuje srovnání a vyhodnocování rozvojového potenciálu příslušných územních jednotek (Vorel et al., 2023).

Data potřebná pro tvorbu ukazatelů v aplikaci jsou čerpána automaticky v reálném čase z primárních zdrojů, kterými jsou veřejně dostupná data spravovaná institucemi Czech Invest, Český statistický úřad, Český úřad zeměměřický a katastrální, Ústav

zdravotnických informací a statistiky ČR, Ministerstvo průmyslu a obchodu ČR, Ministerstvo financí ČR, Ministerstvo práce a sociálních věcí ČR, Český hydrometeorologický ústav a Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy ČR. Více informací o metodice aplikace Rozvojový potenciál obcí a regionů je možné dohledat v dokumentu Metodika hodnocení rozvojového potenciálu mikroregionů a obcí dostupném na webových stránkách aplikace www.potencial.risy.cz (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR et al., 2023b).

Aplikace je rozdělena do čtyř pohledů, kterými jsou: hodnocení SO ORP, hodnocení obcí, hodnocení krajských měst a jejich zázemí a hodnocení v mapě. Z nich tato práce nejvíce využívá hodnocení obcí a doplňkově i hodnocení SO ORP. V hodnocení obcí aplikace obsahuje 26 ukazatelů v 5 oblastech (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR et al., 2023b).

Obrázek 13 Mapa typů území podle rozvojových předpokladů

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR et al., 2023b

Pro analýzu dat vybraných obcí tato práce využívá porovnání dosažené hodnoty ukazatele za obec dostupné v aplikaci k datu 15. 11. 2023 s hodnotou mediánu příslušného typu území. Hodnoty obcí Náchod, Nové Město nad Metují a Jaroměř jsou srovnávány s mediánem území typu G, hodnoty ukazatelů pro Broumov jsou srovnávány s příslušným mediánem pro typ A, viz mapa na obrázku 13. Tyto typy území byly vytvořeny pro SO ORP v rámci metodiky aplikace na základě jejich geografické polohy/gravitačního potenciálu a hustoty osídlení, jelikož se jedná o relativně stabilní

kritéria, která mají vliv na to, jak se další charakteristiky rozvojového potenciálu uplatní, a navíc představují rámec pro interpretaci ukazatelů rozvojového potenciálu (Ministerstvo pro místní rozvoj ČR et al., 2023a).

5.2.2 Projekt Obce v datech

Cílem druhého z vybraných projektů, projektu Obce v datech, je „poskytnout komplexní datové řešení směřující k podpoře strategického řízení a rozhodování obcí.“ Projekt je realizován týmem expertů v oblasti ekonomie, statistiky, demografie a poradenství ve veřejném sektoru ze společnosti Obce v datech, s.r.o., která vznikla účelově pro vývoj indexu kvality života. Hlavním certifikovaným partnerem společnosti je Deloitte (Obce v datech, 2023c).

Projekt porovnává kvalitu života v 205 obcích s rozšířenou působností a v hlavním městě Praha. Kvalita života je měřena pomocí 29 indexů, které byly na základě studií rozděleny do tří oblastí: zdraví a životní prostředí, materiální zabezpečení a vzdělání a vztahy a služby. Hodnoty indexů nabývají hodnot 0 až 10 na základě vzájemného srovnání hodnocených obcí. Obec, která se umístila na posledním místě, má hodnotu 0, naopak obec, která se umístila na prvním místě, získá hodnotu 10. Ostatní obce jsou dle relativního vztahu rozdělovány mezi 0 a 10 (Obce v datech, 2023b).

Data do indexů jsou dle informací na webových stránkách společnosti do projektu získávána automatizovaným robotickým vytěžováním Big Dat a ve spolupráci s veřejnými institucemi a dalšími subjekty. Převážná část dat získávaných z projektu Obce v datech pro účely výzkumu v této práci je uvedena k roku 2021 nebo 2022 (Obce v datech, 2023c).

Vzhledem k tomu, že data o vybraných obcích získaná z tohoto projektu jsou ze své podstaty již porovnána se všemi hodnocenými obcemi, průběh analýzy získaných dat se liší od analýzy dat z předchozího projektu. V tomto případě již není nutné porovnávat hodnoty s příslušným mediánem hodnot, ale vždy platí, že čím blíže je hodnota ukazatele k hodnotě 10, nebo k prvnímu místu z hodnocených obcí, tím lépe. Při analýze je nutné vzít v úvahu rovnoměrnost rozložení hodnot dosažených obcemi v každém z ukazatelů, avšak pro účel zjištění reálné socioekonomické situace vybraných sídel jsou vybrány pouze ty ukazatele, ve kterých patří příslušná obec mezi 20 % nejlepších nebo naopak nejhorších obcí, a které jsou na webových stránkách projektu barevně označeny. Data použitá ve výzkumu jsou data zveřejněná za rok 2022 a jedná se o data zveřejněná na webových stránkách projektu k datu 15. 11. 2023.

5.3 Stanovení hodnotících kritérií

Následujícím krokem je stanovení kritérií pro hodnocení strategických plánů. Účelem těchto kritérií je umožnit co nejkomplexnější hodnocení strategických plánů, které vychází ze získaných dat o reálné socioekonomické situaci vybraných obcí, aby je následně bylo možné porovnat. Z tohoto důvodu byla zvolena hodnotící kritéria, která je možné dělit do 4 oblastí. První oblastí hodnocení je hodnocení dle ukazatelů z aplikace Rozvojový potenciál obcí a regionů. Jedná se o 21 kritérií vzniklých z 26 ukazatelů v pěti tematických oblastech. Jeden z ukazatelů nebyl použit jako kritérium, protože pro vybrané obce neobsahoval žádná data. Další 4 ukazatele nebyly použity, jelikož k nim nebyla dostupná příslušná mediánová hodnota, a proto nebylo možné jejich hodnoty pro jednotlivé obce použít pro výzkum.

Druhou oblast tvoří kritéria vzniklá z ukazatelů v projektu Obce v datech, kterých je ve třech kategoriích 29. V obou případech byly názvy kritérií převzaty beze změny z ukazatelů projektu.

Třetí oblastí je hodnocení formálních náležitostí strategických plánů a poslední, čtvrtou oblast hodnocení tvoří specifika obce. Kritéria v prvních dvou oblastech jsou identická pro všechny 4 hodnocené strategické plány. Kritéria ve třetí oblasti, formální náležitosti, jsou také pro všechny hodnocené plány podobná, nicméně hodnocení formálních náležitostí slouží jako doplnění hlavního výzkumu a tomu odpovídá i volnější forma hodnocení, která se kromě stejných kritérií pro všechny obce zaměřuje i na jiné oblasti, které jsou pro příslušný strategický plán relevantní.

Kritéria ve čtvrté oblasti, specifika obce, jsou pro každou z obcí zcela logicky unikátní, jelikož reflektují vzájemné odlišnosti obcí ze stejného okresu, které nejsou obsaženy v kritériích první a druhé oblasti, protože se nejedná o charakteristiky, které je vhodné zjišťovat ve všech obcích bez rozdílu. Nicméně pro porovnání reflexe reálné socioekonomické situace ve strategických plánech je jejich identifikace a hodnocení nezbytné. Konkrétní seznam všech kritérií včetně jejich popisu je uveden v příloze 2.

5.4 Postup při hodnocení strategických plánů dle zvolených kritérií

Hodnocení strategických plánů dle kritérií probíhá zvláště pro analytickou a návrhovou část strategických plánů. Využívána je šestistupňová škála od 1 do 6. První stupeň škály značí nezohlednění kritéria strategickým plánem, naopak šestý stupeň znamená, že je kritérium v příslušné části plánu přímo a komplexně řešeno. Každému stupni bylo přiřazeno i následující odpovídající slovní hodnocení:

1. stupeň = žádná zmínka
2. stupeň = velmi nepřímo/velmi okrajově
3. stupeň = okrajově
4. stupeň = částečně
5. stupeň = ano
6. stupeň = ano, velmi komplexně/velmi přesně

Při hodnocení je zohledňována primárně skutečnost, jak přesně reflektuje daná část plánu podstatu ukazatele, ze kterého bylo vytvořeno kritérium, a dále také komplexnost zpracování souvisejícího tématu. Například pokud kritérium Kvalita středních škol vzniklo z ukazatele Kvalita středních škol, jehož hodnoty jsou založeny na výsledku studentů u státních maturitních zkoušek, bude SP v tomto kritériu za analytickou část hodnocen nejvyšším možným hodnotícím stupněm 6 pouze v případě, že se bude analytická část zabývat přímo úspěšností studentů u státních maturitních zkoušek, pokud se SP v analytické části zaměří například jen obecně na kvalitu výuky, která s výsledky u maturitních zkoušek souvisí částečně, bude hodnocen stupněm 4 nebo 5 podle komplexnosti zpracování tématu. Důvodem volby tohoto postupu je, že zaměření se na přesnost reflexe kritéria je předpokladem pro možnost porovnávání zjištění s ukazateli reálné socioekonomické situace, a tudíž i vyvozování závěrů. Tato logika hodnocení je zachována v co nejvyšší míře pro hodnocení všech kritérií oblasti 1, 2 a 3 (tzn. kritérií vzniklých z ukazatelů dvou zmiňovaných projektů a specifik obce).

Pro hodnocení kritérií z oblasti 3, tedy formálních náležitostí strategických plánů, není využita hodnotící škála, jelikož se u některých kritérií jedná více o popis jejich stavu než hodnocení, které by bylo možné zařadit na škálu. Kritéria z této oblasti jsou doplňková a jejich účelem je primárně poskytnout kontext pro hodnocení ostatních kritérií.

5.5 Metodika posouzení souladu strategických plánů s reálnou socioekonomickou situací

Významné odchylky identifikované v části vyhodnocení reálné socioekonomické situace jsou za každou z obcí porovnány se stupněm hodnocení získaném v příslušném kritériu. Specifický případ představují kritéria oblasti 4, specifika obce, jejichž reálné hodnoty jsou vždy automaticky považovány za významné, to znamená, že k nim bude přistupováno, jako by byly zařazeny mezi nejlepších nebo nejhorších 20 % obcí, případně kdyby byly porovnávány s příslušným mediánem, jako 120 % a více nebo 80 % a méně hodnoty mediánu.

5.6 Návrhy na zlepšení

Návrhy na zlepšení stávajícího stavu jsou obsaženy v [kapitole 7](#). Jedná se o doporučení, která vznikla na základě výsledků šetření, konkrétně zejména ze zjištěné reflexe problematických oblastí měst v návrhové části SP. Tato doporučení jsou stanovena jednak jako obecná pro všechny SP, ale také jako individuální doporučení jednotlivým plánům na základě zjištění jejich nejvýznamnějších nedostatků, které z provedeného výzkumného šetření vyplynuly.

6 VÝSLEDKY ŠETŘENÍ

Výsledky šetření jsou rozděleny do dvou částí popsaných v podkapitolách [6.1](#) a [6.2](#). První částí je analýza reálné socioekonomické situace, na kterou ve druhé části navazuje rozsáhlejší hodnocení strategických plánů.

6.1 Analýza reálné socioekonomické situace vybraných sídel

Reálná socioekonomická situace obcí je hodnocena postupně dle dvou výše zmíněných projektů vždy pro všechny 4 vybrané obce. Hodnocení se zaměřuje na výběr těch ukazatelů, jejichž hodnoty se pro jednotlivé obce odchylojí od obvyklého nebo požadovaného stavu. Kompletní hodnoty reálné socioekonomické situace ve všech použitých ukazatelích jsou k dispozici v příloze 1.

6.1.1 Socioekonomická situace vybraných sídel dle projektu Rozvojový potenciál obcí a regionů

Z ukazatelů v aplikaci Rozvojový potenciál obcí a regionů byly vybrány ty, které dosahují 80 % a méně, případně naopak 120 % a více vůči hodnotě příslušného referenčního mediánu.

Z analýzy města Náchod dle dat z aplikace Rozvojový potenciál obcí a regionů vyplynulo pět ukazatelů, jejichž hodnoty se významně negativně odchylojí od mediánu. Jedná se o Podíl neprospívajících žáků základních škol (1,1 %, respektive 183 % vůči referenčnímu mediánu), Intenzitu bytové výstavby v uplynulých 5 a 15 letech (60 a 56 % vůči referenčnímu mediánu), Podíl bytů zásobovaných plynem (48 %) a ukazatel Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami (143 % vůči referenčnímu mediánu). Z hlediska pozitivní odchylky nedosahuje u obce Náchod žádný z ukazatelů významnější hodnoty.

U města Jaroměř jsou dle metodiky aplikace Rozvojový potenciál obcí a regionů výrazněji negativně se odchyloující od standardu hodnoty ukazatelů Spolková činnost (7 spolků na 1 000 obyvatel, což odpovídá 80 % referenčního mediánu), Podíl neprospívajících žáků základních škol (1,7 %, respektive 283 % vůči referenčnímu mediánu), Kapacita předškolních zařízení (kapacita předškolních zařízení na počet dětí ve věku 3–5 let dosahuje hodnoty pouhých 0,595, přičemž ideál by byl roven 1), v kontrastu s touto hodnotou lze uvést hodnocení Jaroměře dle ukazatele Kapacita základních školských zařízení, který dosahuje hodnoty 1,658, přitom žádoucím stavem

je růst do hodnoty 1,1. Znamená to, že na základních školách je zbytečně příliš mnoho volných míst. Mezi další problematické hodnoty ukazatelů u města Jaroměř patří Podíl ploch s rekreačním potenciálem (pouhých 44 % referenčního mediánu), Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech (46 % referenčního mediánu, avšak u totožného ukazatele za 15 let činí 83 % referenčního mediánu, je tedy možné konstatovat, že zde nastal výraznější propad bytové výstavby v posledních pěti letech) a Ekologická fragmentace nezastavěného území liniiovými stavbami (219 % referenčního mediánu). Posledním z ukazatelů, jehož hodnota se významně odchyluje od mediánové hodnoty, je Dlouhodobá nezaměstnanost (1 %, což činí 125 % referenčního mediánu), nicméně stále se jedná o velmi nízkou míru nezaměstnanosti.

U Nového Města nad Metují vyplývá z dat v aplikaci Rozvojový potenciál obcí a regionů, že nejproblematictějších hodnot dosahují ukazatele Index stáří (143 % referenčního mediánu, což znamená, že v obci je nadprůměrný podíl osob starších 65 let vůči věkové skupině 0 až 14 let), Index obnovy pracovní síly (dosahuje 74 % referenčního mediánu), Neúspěšnost povinné školní docházky (podíl ukončení povinné školní docházky před 9. ročníkem základní školy činí 1,29 %, respektive 128 % referenčního mediánu), Podíl ploch s rekreačním potenciálem (56 % referenčního mediánu) a Ekologická fragmentace nezastavěného území liniiovými stavbami (184 % referenčního mediánu). Ukazatel Kapacita základních škol dosahuje nadbytečně vysokých hodnot (139 % mediánu), stejně tak i ukazatel Kapacita mateřských škol dosahuje nadstandardních hodnot (124 % referenčního mediánu), nicméně ve skutečnosti kapacita mateřských škol téměř odpovídá ideálnímu stavu (hodnota 1). Nadstandardních hodnot dosahuje i ukazatel Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech (odpovídající 17 dokončeným bytům na 1 000 obyvatel za uplynulých 5 let, což představuje 152 % referenčního mediánu).

Pro obec Broumov vyplývají z aplikace Rozvojový potenciál obcí a regionů jako nevyhovující ukazatele Dlouhodobá nezaměstnanost (3,3 % odpovídající 300 % referenčního mediánu), Spolková činnost (77 % referenčního mediánu), Podíl neprospívajících žáků základních škol (1,4 % odpovídající 140 % referenčního mediánu), Kapacita předškolních zařízení (75 míst na 100 dětí, což činí 78 % referenčního mediánu), Kapacita základních školských zařízení (1,9 míst na jednoho žáka a 121 % referenčního mediánu), Podíl ploch s rekreačním potenciálem (72 % referenčního mediánu), Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 (50 % referenčního mediánu) a 15 (40 % referenčního mediánu) letech, Podíl bytů zásobovaných plynem (25 bytů ze 100 odpovídající 50 % referenčního mediánu) a Ekologická fragmentace nezastavěného území liniiovými stavbami (190 % referenčního mediánu).

6.1.2 Socioekonomická situace vybraných sídel dle projektu Obce v datech

Z hlediska metodiky projektu Obce v datech byly jednotlivé obce rozděleny do skupin obcí s hodnocením nejnižším (20 % obcí), průměrným (60 % obcí) a nejlepším (20 % obcí). U každé z obcí (Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř, Broumov) jsou v této části proto vybrány pouze ty ukazatele, v kterých daná obec spadá do nejlepších či nejhorších 20 % z 205 hodnocených obcí. Kompletní vyhodnocení socioekonomické situace je k dispozici v tabulce v příloze 1

Náchod se dle hodnocení v projektu Obce v datech celkově umístil na 92. místě z 205 obcí celé ČR (na 11. místě z 15 v Královéhradeckém kraji). Nejlepších hodnot dosahuje v Indexu dojezdu do nemocnice (doba nezbytná k dojetí do nejbližší nemocnice), kde je 21. nejlepší v celé ČR a dále v Indexu průměrné délky života, kde je 18. nejlepší z celé ČR. Naopak nejhorší je v Indexu silniční sítě (obsah území, kam lze dojet za 30 minut), kde je 181. v ČR, Index hazardu (počet povolených herních zařízení na počet obyvatel) s 177. místem v ČR a Index přírůstku obyvatelstva, kde dosahuje Náchod záporných hodnot a je 176. v ČR.

V projektu Obce v datech dosahuje Nové Město nad Metují nejlepších výsledků ze čtyř vybraných sídel. Celkově je na 48. místě v ČR a 4. místě v Královéhradeckém kraji. Zcela nejlepších výsledků dosahuje v ukazateli Index průměrné délky života, kde je dokonce na 1. místě z celé ČR. Velmi dobrých výsledků dosahuje také v ukazatelích Index exekucí (16. v ČR), Index kapacity mateřských škol (37. v ČR) a Index zájmu o obecní a krajské volby (20. v ČR). Nejhorší výsledky má naopak v ukazatelích Index dětských lékařů (počet ordinací dětských lékařů s dojezdem do 30 minut autem; 188. v ČR), Index supermarketů (počet velkých obchodních řetězců do 30 minut autem na počet obyvatel; 178. v ČR), Index bankomatů; 191. v ČR), Index železniční dopravy (176. v ČR) a Index přírůstku obyvatelstva (záporný; 174. v ČR).

Jaroměř obsadila v projektu Obce v datech celkově 103. místo z 205 obcí v ČR a 12. v kraji. Relativně nejlepších hodnot dosahuje v ukazatelích Index lékáren (17. v ČR), Index kvalitních středních škol (dle výsledků studentů u státních maturit; 8. v ČR), Index supermarketů (28. v ČR), Index bankomatů (25. v ČR) a Index silniční sítě (31. v ČR). Naopak nejhorších hodnot Jaroměř dosahuje v ukazatelích Index znečištění ovzduší (165. v ČR), Index hmotné nouze (počet vyplácených příspěvků na bydlení na počet obyvatel; 178. v ČR), Index kapacity mateřských škol (182. v ČR) a Index zájmu o obecní a krajské volby (185. v ČR).

Poslední zkoumané sídlo, Broumov, se umístilo na celkovém 179. místě z celé ČR a na 15. místě (z 15) v Královéhradeckém kraji. Obecně lze obec charakterizovat jako periferní oblast s malou nabídkou pracovních míst a nedostatečnou nabídkou služeb, s čímž se pojí sociální problémy. Nejlepších hodnot dosahuje Broumov v ukazatelích Index praktických lékařů (35. v ČR), Index dojezdu do nemocnice (38. v ČR), Index dostupnosti bydlení (6. v ČR), Index kapacity mateřských (22. v ČR) a základních (26. v ČR) škol, Index dopravní nehodovosti (1. v ČR) a Index hazardu (1. v ČR, neboť na jeho území jsou herní zařízení zakázána). Naopak nejhorších hodnot dosahuje v ukazatelích Index dětských lékařů (204. v ČR), Index nezaměstnanosti (193. v ČR), Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech (205. v ČR), Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce (202. v ČR), Index hmotné nouze (194. v ČR), Index exekucí (179. v ČR), Index supermarketů (188. v ČR), Index bankomatů (195. v ČR), Index restaurací (193. v ČR), Index kin (193. v ČR), Index silniční sítě (200. v ČR), Index zájmu o obecní a krajské volby (186. v ČR), Index stěhování mladých (205. v ČR), Index přírůstku obyvatelstva (záporný; 187. v ČR) a Index kvalitních středních škol (201. v ČR).

6.2 Hodnocení strategických plánů vybraných měst

Následuje popis vyhodnocení SP jednotlivých měst dle kritérií a zdůvodnění zařazení na šestistupňovou škálu. Seznam hodnotících kritérií, ve kterých je SP postupně hodnocen je k dispozici v příloze 2. V každém z kritérií je SP nejprve vyhodnocen za analytickou a poté za návrhovou část. Po ohodnocení SP dle všech kritérií jsou výsledky hodnocení podle kritérií z oblasti 1 a 2 komparovány se zjištěnou reálnou socioekonomickou situací příslušných obcí. Kompletní výsledky hodnocení SP jsou k dispozici v příloze 3.

6.2.1 Náchod

Strategický plán města Náchod je tvořen analytickou, návrhovou a implementační částí. Návrhová část obsahuje čtyři priority, kterými jsou: Priorita A: Doprava, Priorita B: Fyzické prostředí města, Priorita C: Služby pro obyvatelstvo a Priorita D: Podnikání a ekonomika.

6.2.1.1 Vyhodnocení SP Náchoda dle stanovených kritérií

Vyhodnocení SP se skládá z vyhodnocení jeho analytické a návrhové části ve čtyřech oblastech hodnotících kritérií.

Vyhodnocení SP Náchoda dle kritérií z oblasti 1

Hodnocení na základě kritérií oblasti 1 probíhá v 5 tematických částech, kterými jsou hospodářství, demografie, sociální oblast, bydlení a environmentální oblast.

Hospodářství

Dostupnost vysokorychlostního internetu je v analytické části zkoumána, SP se zmiňuje o tom, že probíhá výstavba metropolitní datové sítě, ale podrobněji dostupnost vysokorychlostního internetu nezjišťuje. Vzhledem k tomu, že je předmět tohoto kritéria v analytické části řešen, ale chybí komplexnější přístup s podrobným popisem dostupnosti, je SP v tomto kritériu umístěn na pátém stupni hodnotící škály. V návrhové části plánu města Náchod je dostupnost vysokorychlostního internetu řešena pouze velmi nepřímo, v prioritě B: Fyzické prostředí města v rámci zlepšování technické infrastruktury, návrhová část je tedy hodnocena stupněm 2.

Demografie

Analytická část SP popisuje v kapitole Demografie vývoj počtu obyvatel města od roku 2003 do roku 2012 a poskytuje také porovnání pozorovaného trendu se srovnatelnými městy, kromě toho sleduje ve stejných letech zvláště přirozený přírůstek a přírůstek migrací. Z výše uvedeného vyplývá, že problematika kritéria Index změny počtu obyvatel migrací za 5 let je velmi přesně a komplexně v analytické části řešena. V kritériu Index změny počtu obyvatel migrací za 15 let je analytická část hodnocena stupněm 5, protože v analytické části je sice sledován dlouhodobý vývoj počtu obyvatel, ale sledované období je omezeno pouze na 9 let před tvorbou strategického plánu. Vyhodnocení SP v obou kritériích v návrhové části plánu je shodné. Návrhová část řeší situaci pouze velmi nepřímo pomocí opatření ve všech 4 stanovených prioritách, která mají vést ke zlepšování kvality života, a tím i v důsledku mohou zvýšit zájem lidí o přistěhování se do města. Na škále je návrhová část SP v obou kritériích hodnocena stupněm 2, jelikož téma je v návrzích řešeno velmi nepřímo.

V dalším z kritérií, kritériu Index vzdělanosti, je v analytické části SP hodnocen stupněm 3. Analytická část plánu neuvádí samostatně a komplexně informace o dosaženém vzdělání obyvatel, avšak okrajově zmiňuje v souvislosti s nezaměstnaností počet uchazečů o zaměstnání dle vzdělání a data o poptávce po zaměstnancích dle jejich vzdělání. Dosažené vzdělání je také zjišťováno u respondentů dotazníku pro návštěvníky města, o jejichž věkové struktuře tak analytická část poskytuje přehled. Rozvoj přístupu ke vzdělávání byl navíc jednou z priorit předchozího strategického plánu rozvoje města a vzdělanostní struktura je zmíněna v rámci jeho vyhodnocení v analytické části aktuálního dokumentu. Návrhová část předkládá v rámci priority C: Služby pro obyvatelstvo návrh o podpoření rozvoje mateřských a základních škol, mimoškolního vzdělávání a vzdělávání pedagogů. Na hodnotící škále to odpovídá stupni 3.

Následujícím kritériem je Index stáří. Analytická část obsahuje vývoj průměrného věku obyvatel za posledních 10 let, také zjišťuje zastoupení jednotlivých věkových skupin a nabízí vyhodnocení sledovaných tendencí. V kapitole Požadavky vyplývající z územně plánovací dokumentace, je navíc jako jeden z problémů uvedena nevýhodná věková struktura obyvatel, včetně uvedení indexu stáří, na škále je proto analytická část dle tohoto kritéria hodnocena nejvyšším stupněm 6. Mezi opatření návrhové části proti identifikovaným potenciálním problémům se stárnutím obyvatelstva lze řadit návrh přizpůsobení kapacit služeb pro stárnoucí obyvatelstvo. Návrhová část tedy toto kritérium zohledňuje přímo a komplexně, proto je na škále umístěna na stupeň 6.

Kritérium Index obnovy pracovní síly ve své podstatě vychází opět z věkové struktury obyvatelstva, viz komentář k předchozímu kritériu. Analytická i návrhová část ovšem přímo neřeší obnovu pracovní síly, vzhledem ke komplexnímu zpracování tématu věkové struktury obyvatel je ale SP v tomto kritériu v analytické i návrhové části hodnocen stupněm 5.

Sociální oblast

Dlouhodobá nezaměstnanost je v analytické části popsána v kapitole Trh práce. Počet uchazečů o zaměstnání ve městě Náchod v letech 2007–2011 a podobné porovnání za třetí kvartál let 2010–2013. Dále je zjišťována míra registrované nezaměstnanosti, počet uchazečů o zaměstnání dle vzdělání, struktura uchazečů podle požadovaného zaměstnání i přímo počet dlouhodobě nezaměstnaných osob. Proto je analytická část hodnocena stupněm 6. Návrhová část obsahuje v prioritě D: Podnikání a ekonomika několik návrhů s cílem podporovat místní zaměstnanost. Konkrétně lze uvést návrh podporovat místní zaměstnanost a vytváření nových pracovních míst a podporovat investice v katastru obce, které napomohou zlepšení zaměstnanosti a vytvoří nová pracovní místa. Na škále toto zohlednění předmětu kritéria odpovídá stupni 6.

Spolková činnost je v analytické části vzhledem k obsahu podrobné kapitoly Spolky a volnočasové aktivity zohledněna v míře odpovídající šestému stupni škály. Návrhová část získává v tomto kritériu stupeň 4, jelikož částečně řeší spolkovou činnost prostřednictvím návrhů nalézt ekonomicky přijatelnou formu podpory organizovanému sportu s členskou základnou nad 18 let a spoluvytvářet koordinaci kulturních aktivit na území města.

Podíl neprospívajících žáků základních škol není v analytické části zmíněn, proto je SP hodnocen stupněm 1. Návrhová část nicméně nabízí opatření, která okrajově, tedy tak, že odpovídají stupni 3, podíl neprospívajících žáků základních škol řeší prostřednictvím podpory školství a vzdělávání pedagogů. Kritérium Neúspěšnost

povinné školní docházky představuje stejný případ jako předchozí kritérium a SP je v něm proto identicky hodnocen v obou částech.

Dostupnost zařízení základní zdravotní péče je v analytické části popsána. Obsažena je například tabulka poskytující přehled počtu zdravotnických zařízení ve městě Náchod dle typu zařízení. Zlepšení kvalit sociálních a zdravotních služeb na Náchodsku bylo také jedním ze specifických cílů předchozího strategického plánu, který je v rámci analytické části aktuálního plánu vyhodnocen. K úplné komplexnosti ale chybí informace o dostatečnosti kapacit a poloze všech zařízení s ohledem na dostupnost pro obyvatele, proto je SP v tomto kritériu hodnocen stupněm 5. Stejně hodnocení získává SP i v návrhové části, kde je zdravotnictví jako opatření zařazeno do priority C: Služby pro obyvatelstvo. S příslušnou aktivitou monitorovat rozsah a dostupnost lékařské péče a spolupracovat se zdravotnickými partnery na jejím zachování a případně rozšíření.

Analytická část také poskytuje v kapitole Školství přehled o mateřských školách. Obsahuje grafické schéma rozmístění škol ve městě i seznam mateřských škol včetně jejich kapacit i ve srovnání s počtem dětí. Také nabízí přehled kapitálových výdajů města na předškolní a speciální předškolní zařízení. SP v kritériu Kapacita předškolních zařízení patří v analytické části nejvyšší stupeň hodnotící škály. V části návrhové se kapacita mateřských škol neřeší, nicméně existují zde návrhy aktivit na podporu rozvoje mateřských škol, proto je návrhová část hodnocena stupněm 2. V kritériu Kapacita základních školských zařízení získal SP vzhledem k obdobnému řešení v analytické i návrhové části strategického plánu stejné hodnocení jako v kritériu Kapacita předškolních zařízení.

Posledním kritériem ze sociální oblasti je Podíl ploch s rekreačním potenciálem. Analytická část obsahuje v příloze přehled základních sídelních jednotek, který obsahuje i seznam rekreačních ploch a lesů, také mapu využití území včetně vyznačení rekreačních ploch. V rámci vyhodnocení požadavků vyplývajících z územně plánovací dokumentace okrajově komentuje i nedostatek zeleně v centru města a nerovnoměrné rozložení ploch zeleně v řešeném území. Na hodnotící škále to odpovídá stupni 3. Návrhová část v rámci priority B: Fyzické prostředí města navrhuje využít nábřeží řeky Metuje jako městotvorného prvku s rekreační a promenádní funkcí, intenzifikovat využití ploch zeleně v zastavěném území, a také posílit plochy veřejné zeleně ve vazbě na posílení statutu lázeňského města, což odpovídá stupni 5.

Bydlení

Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech je v analytické části zjišťována prostřednictvím grafu s počtem dokončených bytů ve městě 2002–2011. Doplněno je i srovnání s ostatními okresními městy Královéhradeckého kraje, údaje o stáří bytového fondu a o rozrůstání zástavby do krajiny, odpovídajícím hodnotícím stupněm je pro SP v kritériu Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech stupeň 6, v kritériu Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech je to z důvodu kratší doby zkoumání 4. stupeň. V návrhové části je SP v obou kritériích hodnocen stupněm 3, protože návrhy v oblasti bydlení řeší zejména revitalizaci sídlišť a regulaci nově vznikajících ploch pro bydlení.

Podíl bytů napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu je v analytické části částečně popsán v kapitole Technická infrastruktura – nakládání s odpadními vodami, avšak chybí podrobný údaj o počtu nenapojených bytů a vymezení jejich lokalit, proto je analytická část hodnocena stupněm 4. Návrhová část řeší pouze technickou infrastrukturu obecně, což na škále odpovídá druhému stupni.

Stejná situace se opakuje u kritéria Podíl bytů zásobovaných vodou z vodovodu pro veřejnou potřebu, analytická část popisuje zásobování vodou, neuvádí ovšem přímo podíl bytů zásobovaných vodou a z hlediska komplexnosti popisu odpovídá opět čtvrtému stupni. Návrhová část z důvodu obecnosti, viz předchozí kritérium, získává druhý stupeň.

Podíl bytů zásobovaných plynem je v analytické části řešen komplexně, obsažena je i tabulka s přehledným podílem napojených objektů na rozvody plynu, z toho důvodu je analytická část hodnocena stupněm 6. I návrhová část dosahuje nejvyššího stupně hodnocení, obsahuje konkrétní návrh pro zvýšení podílu bytů zásobovaných plynem. V případě zájmu vlastníků objektů navrhuje rozšířit plynovodní síť. Činností města by v tomto případě bylo vytváření podmínek pro distributory plynu.

Environmentální kritéria

Překračování hygienického limitu benzo(a)pyrenu se v analytické části popisuje v kapitole Životní prostředí. Je zde popsána kvalita ovzduší, včetně konstatování skutečnosti, že roční limity koncentrace benzo(a)pyrenu jsou překračovány, SP je hodnocen stupněm 5, jelikož v analytické části neobsahuje sledování vývoje znečištění a konkrétní údaje o koncentraci měřených částic ve vzduchu. Návrhová část toto kritérium neřeší.

Posledním z kritérií oblasti 1 je kritérium Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami. Analytická část přímo ekologickou fragmentaci území

liniovými stavbami nezkoumá, nicméně nachází se v ní popis liniových staveb, jako je silniční a železniční infrastruktura, včetně grafického zobrazení v mapách, a také zobrazení systému rozložení prvků územního systému ekologické stability, SP je proto za analytickou část hodnocen stupněm 3. Návrhová část toto kritérium neřeší.

Vyhodnocení SP Náchoda dle kritérií z oblasti 2

SP je dle kritérií oblasti 2 (vzniklých z ukazatelů projektu Obce v datech) hodnocen za analytickou a návrhovou část ve třech oblastech, kterými jsou zdraví a životní prostředí, materiální zabezpečení a vzdělání a vztahy a služby. Vysvětlení kritérií je k dispozici v příloze 2. Tabulka s vyhodnocením je v příloze 3.

Zdraví a životní prostředí

První kritérium ze druhé oblasti hodnotících kritérií se nazývá Index praktických lékařů. Analytická část hodnoceného plánu předkládá seznam ordinací praktických lékařů působících ve městě včetně mapy rozmístění ordinací praktických lékařů, hodnocena je proto šestým stupněm škály. V návrhové části je, jak již bylo zmíněno při vyhodnocování první skupiny kritérií, zdravotnictví jako opatření zařazeno do priority C: Služby pro obyvatelstvo. Navržená aktivita monitorovat rozsah a dostupnost lékařské péče a spolupracovat se zdravotnickými partnery na jejím zachování případně rozšíření, je zaměřena zejména na rozvoj nemocnice, proto je SP v návrhové části hodnocen stupněm 5.

Kritérium Index dětských lékařů se zabývá počtem ordinací dětských lékařů v dojezdové vzdálenosti. Analytická část toto řeší výčtem ordinací dětských lékařů působících přímo ve městě, a tím získává 5. stupeň na škále hodnocení. V návrhové části je, jak již bylo několikrát zmíněno, obecně zdravotnictví součástí jedné z priorit, nicméně dětským lékařům se návrh přímo nevěnuje, proto je návrhová část hodnocena stupněm 3 – okrajově.

Index dojezdu do nemocnice se opět týká podobné oblasti jako dvě předchozí kritéria. Analytická část se komplexně zabývá popisem nemocnice a jí poskytovanými službami, dle míry přesnosti popisu tohoto kritéria je hodnocena stupněm 5. Navržené opatření v návrhové části je tentokrát velmi přesně zacíleno na podporu nemocnice, avšak navržené investiční akce nemají přímý vliv na dobu nezbytnou k dojezdu do nemocnice, proto je přiděleným hodnotícím stupněm stupeň 4.

Index lékáren je dalším z kritérií, v analytické části je související problematika řešena na úrovni pátého stupně, popsán je počet lékáren ve městě a informace o lékárně, která poskytuje lékárenskou pohotovost. Návrhová část dostupnost lékáren neřeší.

V kritériu Index průměrné délky života je analytická část hodnocena stupněm 3, jelikož je v ní okrajově analyzována průměrná délka života prostřednictvím hodnocení zdravotního stavu obyvatelstva. Návrhová část v prioritě C: Služby pro obyvatelstvo v rámci aktivity Spolupracovat se zdravotnickými partnery na programech prevence a osvěty v oblasti zdravotního stavu obyvatel navrhuje, aby město poskytovalo podporu krokům směřovaným k realizaci programů osvěty a prevence zaměřených na zlepšení zdravotního stavu obyvatel regionu, proto je v kritériu hodnocena stupněm 3.

Index znečištění ovzduší je kritérium, které zkoumá koncentraci polévacích prachových částic ve vzduchu na území obce. Analytická část strategického rozvojového dokumentu popisuje kvalitu ovzduší, včetně popisu vysoké členitosti terénu, která komplikuje optimální rozptyl nečistot. Konkrétně koncentraci prachových částic se věnuje spíše částečně, tedy hodnocena je stupněm 4. Návrhová část problematiku řeší velmi nepřímo pouze tím, že jednou z jejích stanovených priorit je doprava, která je jedním z hlavních zdrojů znečištění ve městě, a její omezení v centru města.

Problematika kritéria Index znečišťovatelů je v analytické části částečně zohledněna stručným výčtem společností, které jsou velkými zdroji znečištění ve městě. V návrhové části se související problematika nevyskytuje.

Posledním z kritérií kategorie zdraví a životní prostředí je Index chráněných území. Analytická část strategického plánu města Náchod obsahuje přehled chráněných území ve městě Náchod včetně jejich stručného popisu a zakreslení v mapě, odpovídajícím stupněm hodnocení je tudíž stupeň 6. Návrhová část toto kritérium neřeší.

Materiální zabezpečení a vzdělání

Index nezaměstnanosti je kritériem, které je založeno na hodnotě podílu dosažitelných uchazečů o zaměstnání ve věku 15–64 let registrovaných na Úřadu práce ze všech obyvatel ve stejném věku. Analytická část kromě komplexního popisu trhu práce, viz popis kritéria Dlouhodobá nezaměstnanost v oblasti 1, obsahuje míru ekonomické nezaměstnanosti, proto je SP hodnocen šestým stupněm škály. Návrhová část je také hodnocena stupněm 6, protože obsahuje již zmíněný návrh podporovat místní zaměstnanost a podporovat investice v katastru obce, které napomohou zlepšení zaměstnanosti a vytvoří nová pracovní místa.

SP je v kritériích Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech a Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce hodnocen shodně za analytickou část stupněm 2 a za návrhovou stupněm 4. Nabídka pracovních míst je totiž v analytické

části plánu popsána pouze velmi okrajově prostřednictvím výčtu žádaných pracovních pozic. Návrhová část řeší problematiku částečně, protože usiluje o podporu nových pracovních míst a zaměstnanosti.

Předmět kritéria Index finanční dostupnosti bydlení, tedy informace o průměrné ceně za metr čtvereční bytu vztažené k průměrné mzdě v kraji, analytická část nezjišťuje, nicméně v rámci související problematiky analyzuje počet dokončených bytů, vlastnictví domů, poměr rodinných a bytových domů, prodejní ceny stavebních pozemků a uvádí cenovou mapu nájemného. Nejvíce tomu na hodnotící škále odpovídá třetí stupeň. V návrhové části je SP hodnocen stupněm 2, protože oblast velmi nepřímo podporuje návrhem revitalizace sídlišť a snižování energetické náročnosti bytových domů v majetku města.

V kritériu Index hmotné nouze je SP vyhodnocen takto: v rámci kapitoly Sociálně vyloučení, která je součástí analytické části plánu, je popsána situace města Náchod s rizikovými skupinami obyvatel, včetně uvedení počtu městem vyplacených dávek v hmotné nouzi a doplatků na bydlení. Proto je na škále za analytickou část SP umístěn na stupeň 6. Za návrhovou část obdržel SP 4. stupeň škály. V rámci Priority C: Služby pro obyvatelstvo představuje návrhová část několik návrhů v sociální oblasti, včetně realizace projektů terénní práce, a podpory spolupráce s poskytovateli služeb na propagaci jejich činností. Dále s problematikou souvisejí i již dříve zmiňovaná opatření na podporu zaměstnanosti.

Počtem osob s exekucí, který je předmětem kritéria Index exekucí, se nezabývá analytická ani návrhová část.

Vzhledem k tomu, že následující dvě kritéria Index kapacity mateřských škol a Index kapacity základních škol jsou v podstatě shodná s příslušnými kritérii z oblasti 1, získává v nich SP stejná hodnocení.

V kritériu Index kvalitních středních škol je analytická část hodnocena stupněm 2. Nabízí přehled středních škol a vyučovaných oborů, volná místa na středních školách, zájem o studium, informace o dojížděcích do škol a projekty na rozvoj středoškolského vzdělávání i výsledky anketního šetření mezi zástupci škol. Kvalitu středních škol z pohledu úspěšnosti u maturitní zkoušky, která je předmětem kritéria, ale přímo neanalyzuje. Návrhová část navrhuje obecná doporučení pro zlepšení kvality výuky, proto je hodnocena stupněm 3.

Vztahy a služby

Následujícím kritériem je Index supermarketů. V analytické části je možné nalézt zmínky o supermarketech v souvislosti s dopravou a zejména parkováním,

povodňovou situací, kterou ovlivňují obchody postavené v záplavovém území a v souvislosti s brownfields. Předmět kritéria je tedy řešen pouze velmi okrajově. Návrhová část toto téma vůbec nezmiňuje.

Index bankomatů je kritériem, ve kterém je SP hodnocen stupněm 1 v obou částech, protože se související téma v plánu vůbec nevyskytuje.

V kritériu Index restaurací je SP v rámci analytické části hodnocen stupněm 2. Místní restaurace jsou v analytické části zmíněny u popisu jiných služeb ve městě, například se jedná o zmínku, že v divadle se nachází také restaurace. Také je zde v souvislosti s cestovním ruchem zmíněn odkaz na informace o restauracích na webových stránkách města, a v prezentovaných výsledcích dotazníkového šetření, které zjišťovalo mínění obyvatel, lze nalézt zmínku o nedostatečné otevírací době a nevhodné skladbě restaurací. Počet restaurací se přímo neřeší. Návrhová část téma nezmiňuje.

Stupeň 2 patří za analytickou část SP i v kritériu Index kin. Analytická část obsahuje popis kina, které se v obci nachází a je provozováno jako samostatná příspěvková organizace města, včetně uvedení údajů o kapacitě sálu, počet promítaných filmů ale není zmíněn. Návrhová část se o kinu nezmiňuje.

Index silniční sítě je v analytické části popsán okrajově výčtem silnic první třídy, které představují hlavní osy silničního spojení v daném území a popisem dopravní situace v obci. Návrhová část je v tomto případě hodnocena také stupněm 3, protože je v návrhové části řešena velmi komplexně doprava, včetně zlepšení napojení města.

Index železniční dopravy je hodnocen stupněm 2 za analytickou a 3 za návrhovou část. Analytická část popisuje železniční dopravu, počet vlakových spojů osobní přepravy ale nezkoumá. Návrhová část řeší počet vlakových spojení okrajově zvažováním možností intenzivnějšího využití železnice.

V kritériu Index sounáležitosti získal SP v analytické části stupeň 6 a v návrhové stupeň 4. Spolková činnost je v analytické části komplexně popsána včetně počtu spolků. Návrhová část částečně řeší spolkovou činnost prostřednictvím návrhů nalézt ekonomicky přijatelnou formu podpory organizovanému sportu s členskou základnou nad 18 let a spoluvytvářet koordinaci kulturních aktivit na území města.

Zájem o obecní a krajské volby, který je předmětem dalšího kritéria, strategický plán v žádné ze svých částí neřeší.

V kritériu Index dopravní nehodovosti získal SP za analytickou částí stupeň 5. Analytická část problematiku řeší popisem vývoje nehodovosti na území města

v letech 2007 až 2012 a přiložením mapy dopravních nehod. Návrhová část obsahuje v rámci priority A: Doprava několik návrhů, které mohou přispět k nižší nehodovosti. Jedná se zejména o návrhy vymístění tranzitní dopravy a zklidnění dopravy v centru města. Odpovídajícím hodnocením je stupeň 4.

V kritériu Index hazardu vycházejícím z údajů o počtu povolených technických herních zařízení je SP v analytické části hodnocen stupněm 2. Analytická část neobsahuje informaci o počtu povolených herních zařízení, ale v rámci dotazníkového šetření zjišťuje názor obyvatel na jevy ve městě včetně těch souvisejících s automaty a hernami. Návrhová část související problematiku v návrzích neobsahuje.

Analytická část nesrovnává vystěhovalé a přistěhovalé podle věku, předmět kritéria Index stěhování mladých je proto v analytické části řešen částečně. Návrhová část řeší problematiku velmi nepřímo, viz kritérium Index změny počtu obyvatel.

Index přírůstku obyvatelstva je, stejně jako Index stěhování mladých, z obsahového pohledu podobným kritériem jako kritérium Index změny počtu obyvatel z oblasti 1. Jak již bylo zmíněno, analytická část SP komplexně popisuje vývoj počtu obyvatel města od roku 2003 do roku 2012 a poskytuje také porovnání pozorovaného trendu se srovnatelnými městy. Hodnocena je proto šestým stupněm škály. Návrhová část řeší problematiku velmi okrajově, viz kritérium Index změny počtu obyvatel.

Vyhodnocení SP Náchoda dle kritérií z oblasti 3

Tabulka 3 obsahuje popis formálních náležitostí strategického plánu města Náchod.

Tabulka 3 Formální náležitosti SP Náchoda

aktuálnost	z roku 2014 na 15 až 20 let, poslední akční plán na rok 2015
rozsah	část analytická: 326 stran; návrhová: 29 stran; implementační: 24 stran
zpracovatel	M.C. Triton, s.r.o.
dostupnost na webových stránkách města	Ano, https://www.mestonachod.cz/mesto/strategicky-plan/

Strategický plán města Náchod obsahuje 3 části. Dle informací na webových stránkách města se jedná o část „analytickou (která definuje a stanoví současný stav území, jeho problémy a také potenciál dalšího rozvoje a která je zakončena stanovením silných

a slabých stránek, příležitostí a hrozeb týkající se rozvoje města), strategickou (návrhovou, která stanovuje, co bude v návrhovém období strategického plánu, tedy 15 až 20 let, podniknuto) a část implementační, která stanoví, jak bude strategický plán prostřednictvím svého nositele - Městem Náchod – realizován.“ (Město Náchod, 2023).

Ve skutečnosti jsou 3 části plánu nazývány nekonzistentně. V příslušných odkazech na stránkách města jsou části nazvány analytická, návrhová a strategická. Na první straně návrhové části se ale nachází podnadpis Realizační část a při rozkliknutí odkazu na strategickou část se zobrazí podnadpis Realizační (implementační) část – Akční plán rozvoje. Nicméně z obsahové stránky tyto 3 části víceméně dodržují svůj popis uvedený v předchozím odstavci. Výjimkou je zpracování analytické části, která má být dle popisu zakončena stanovením silných a slabých stránek, příležitostí a hrozeb. Takové zakončení ale analytická část plánu neobsahuje. Místo toho je před kapitolou Sociálně ekonomická analýza zařazena kapitola Analýza stávajícího strategického plánu regionu Náchodsko a rozvojového potenciálu města. Ta obsahuje část Analýza rozvojového potenciálu, která velmi stručně uvádí zásadní prvky rozvojového potenciálu města. Nelze ji ale považovat za dostatečné vyhodnocení analytické části a její vazby na návrhovou část plánu nejsou zřejmé.

Implementační část postrádá aktualizaci, jelikož poslední zveřejněná verze obsahuje Akční plán na rok 2015. Naopak pozitivně lze hodnotit komplexní vyhodnocení předchozího SP, které je součástí analytické části dokumentu.

Vyhodnocení SP Náchoda dle kritérií z oblasti 4

V oblasti specifika obce byla pro Náchod na základě informací o geografické poloze a historickém vývoji obce zvolena jako kritéria oblasti lázeňství, cestovní ruch, přeshraniční spolupráce a tranzitní doprava. Na území města se nachází hraniční přechod, s čímž je spojen význam přeshraniční spolupráce i vysoká intenzita tranzitní dopravy. Náchod také nabízí místa s potenciálem rozvoje cestovního ruchu, jelikož se na jeho území a v jeho blízkosti nacházejí přírodní zajímavosti, kulturními památky i stavby vojenského opevnění. Podpoře cestovního ruchu by pomohl i rozvoj lázeňství ve městě, historicky byl totiž Náchod lázeňským městem.

Lázeňství je v analytické části komplexně, na úrovni stupně 6, popsáno je v kapitole Hospodaření města, která obsahuje informace o současném stavu a umístění areálu lázní. Dále je záměr obnovy lázeňství zmíněn i v souvislosti s vodním režimem a jakostí povrchových vod a městskou hromadnou dopravou. Návrhová část lázeňství řeší velmi intenzivně, proto také získává hodnocení stupněm 6. Lázeňství je dokonce přímo součástí globálního cíle rozvoje města uvedeného v návrhové části, kterým je vytvořit podmínky pro vznik lázeňského města atraktivního pro jeho obyvatele, návštěvníky

a místní podniky. Opatření obnovit a rozvíjet lázně Běloves ve smyslu statutu lázeňského města je součástí priority B: Fyzické prostředí města.

SP je v kritériu Cestovní ruch také za obě části hodnocen stupněm 6. Analytická část obsahuje samostatnou kapitolu, která se cestovním ruchem intenzivně zabývá. Stejně tak i návrhová část navrhuje několik opatření a aktivit pro podporu cestovního ruchu, jelikož je cestovní ruch kapitolou v prioritě D: Podnikání a ekonomika.

Přeshraniční spolupráci řeší analytická část v rámci samostatné kapitoly Mezinárodní spolupráce, která obsahuje také informace o přeshraniční spolupráci. Nicméně analytická část je hodnocena stupněm 5, jelikož zůstává spíše jen u popisu projektu podpořeného z evropských fondů, v rámci kterého ovšem vznikl velmi komplexní dokument Strategie rozvoje Evropského města Kudowa – Náchod na období 2014 až 2024. Návrhová část kromě toho, že je funkční přeshraniční spolupráce součástí vize města, v návrzích přeshraniční spolupráci zmiňuje pouze velmi okrajově v souvislosti s rozvojem lázeňství. Celkově je tedy hodnocena stupněm 3. V tomto případě je ovšem na místě připomenout zmiňovanou Strategii rozvoje Evropského města Kudowa – Náchod, která přináší velké množství souvisejících strategických operativních cílů.

Tranzitní doprava je posledním ze specifických kritérií pro hodnocení strategického plánu města Náchod. V analytické části je situace komplexně popsána v kapitole Doprava, která obsahuje i mapu intenzity dopravy v Náchodě. V návrhové části je doprava, jak již bylo několikrát zmíněno, jednou ze 4 stanovených priorit. Související navrženou aktivitou je zlepšit dopravní napojení města včetně vymístění tranzitní dopravy. Dle návrhu je vymístění tranzitní dopravy rozhodující pro další rozvoj města, a proto má být rozvoj aktivit ve směru k realizaci dopravní stavby, která umožní odvést tranzitní dopravu z centra města, jedním z hlavních a prvořadých úkolů. SP je v tomto kritériu z výše uvedených důvodů v analytické i návrhové části hodnocen stupněm 6.

6.2.1.2 Soulad reálné socioekonomické situace a strategického plánu města Náchod

Dle kritérií oblasti 1

Z porovnání problematických ukazatelů reálné socioekonomické situace a míry jejich řešení analytickou a návrhovou částí SP vyplývá, že vyšší podíl neprospívajících žáků ve městě SP zohledňuje nedostatečně. Oproti referenčnímu mediánu nízkou intenzitou bytové výstavby ve městě SP popisuje v analytické části, ale nenavrhuje řešení pro zlepšení situace. Naopak relativně nízký podíl bytů ve městě zásobených plynem si strategický plán díky komplexnímu popisu v analytické části zcela uvědomuje a snaží se ho řešit a vyšší než mediánovou ekologickou fragmentaci nezastavěného území

liniovými stavbami analytická část do jisté míry popisuje a zkoumá, nicméně SP žádné související návrhy nepředkládá. Otázkou je, do jaké míry může a chce obec fragmentaci území liniovými stavbami ovlivnit.

Podíl bytů zásobovaných plynem je příkladem odpovídajícího zpracování reálné socioekonomické situace obce strategickým plánem. Dle hodnoty ukazatele se zdá, že je podíl bytů zásobovaných plynem v Náchodě nízký, strategický plán se problematikou zabývá v analytické části a následně i navrhuje opatření, která mají vést ke zlepšení situace. Přestože se tento stav jeví jako ideální, je třeba se pozastavit nad tím, proč se situace po téměř 10 letech od tvorby SP nezlepšila. Konkrétně je možné v analytické části strategického plánu dohledat, že bez plynu bylo k datu tvorby strategického plánu 47 % popisných a evidenčních čísel ve městě. Dle aktuálních dat z projektu Rozvojový potenciál obcí a regionů je v současné době podíl bytů zásobovaných plynem v Náchodě 48 %. To znamená, že se situace nezlepšila, ale naopak zhoršila. Do určité míry může být rozdíl způsoben využitím různých zdrojů a metodik zpracování dat, nicméně příčinou mohou také například být problémy s implementací schváleného strategického plánu.

Tabulka 4 zobrazuje porovnání reálné socioekonomické situace a její reflexe ve strategickém plánu města Náchod. V levé části tabulky je umístěn seznam ukazatelů, ve kterých se situace ve městě významně liší od mediánových hodnot srovnatelných obcí. V případě Náchoda se u všech vybraných významných ukazatelů jedná o horší než mediánovou hodnotu (označeno symbolem ↓). Pravá část tabulky ukazuje vyhodnocení analytické a návrhové části SP dle příslušného kritéria, přičemž stupeň 1 znamená, že se SP o tématu nezmiňuje, zatímco stupeň 6 značí komplexní zpracování a zohlednění tématu.

Tabulka 4 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 1) ve SP města Náchod

Ukazatel/kritérium		Hodnocení částí SP	
		Analytická	Návrhová
Podíl neprospívajících žáků základních škol	↓	1	3
Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech	↓	6	2
Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech	↓	4	2
Podíl bytů zásobovaných plynem	↓	6	6
Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami	↓	3	1

Při pohledu na získaná data z druhé strany, tedy tak, že jsou porovnávána vybraná kritéria, jejichž předmět návrhová část SP velmi řeší (tzn. SP v nich byl hodnocen stupněm 5 nebo 6) s hodnotou příslušných ukazatelů popisujících reálnou situaci obce, je možné si všimnout, že kromě podílu bytů zásobovaných plynem, které komplexně řeší návrhová část plánu a zároveň bylo identifikováno jako problematické dle hodnocení reálné socioekonomické situace, je důraz v návrhové části kladen na kritéria Index stáří, Index obnovy pracovní síly, Dlouhodobá nezaměstnanost, Dostupnost zařízení základní zdravotní péče a Podíl ploch s rekreačním potenciálem, jejichž hodnoty se dle výsledků analýzy při zjišťování reálné socioekonomické situace příliš neodlišují od mediánu. Oblasti intenzivně řešené v návrhové části SP a reálná situace v nich jsou zobrazeny v tabulce 5. Poslední sloupec této tabulky nazvaný Reálná situace slouží k přehlednému zobrazení odchylky od mediánu. Zelená barva označuje ty ukazatele, u kterých je reálná situace lepší než medián, naopak oranžově podbarveny jsou hodnoty, které jsou horší než hodnoty příslušného mediánu.

Tabulka 5 Oblasti intenzivně řešené v návrhové části SP města Náchod

Ukazatel/kritérium	Analytická	Návrhová	Reálná situace (ve srovnání s mediánem)
Index stáří	6	6	113 %
Index obnovy pracovní síly	5	5	95 %
Dlouhodobá nezaměstnanost	6	6	113 %
Dostupnost zařízení základní zdravotní péče	5	5	112 %
Podíl ploch s rekreačním potenciálem	3	5	101 %
Podíl bytů zásobovaných plynem	6	6	69 %

Dle kritérií oblasti 2 – Obce v datech

Náchod se dle hodnocení v projektu Obce v datech celkově za rok 2022 umístil na 92. místě z celé ČR (na 11. místě z 15 v Královéhradeckém kraji). Tabulka 6 ukazuje srovnání reálné situace a zastoupení tématu v analytické a návrhové části strategického plánu. V levém sloupci jsou ukazatele, ve kterých dosahuje město výborných hodnot (označeny symbolem ↑) nebo naopak ukazatele, které ve srovnání s ostatními obcemi představují slabé stránky obce Náchod (označeny symbolem ↓). Z tabulky vyplývá, že strategický plán města v obou hodnocených částech nedostatečně řeší index hazardu, málo také řeší v návrhové části problém

s negativním přírůstkem obyvatelstva. Na druhou stranu možná až mírně přehnaně je v návrzích řešen dojezd do nemocnice.

Tabulka 6 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 2) ve SP města Náchod

Ukazatel/kritérium		Hodnocení částí SP	
		Analytická	Návrhová
Index dojezdu do nemocnice	↑	5	4
Index průměrné délky života	↑	3	3
Index silniční sítě	↓	3	3
Index hazardu	↓	2	1
Index přírůstku obyvatelstva	↓	6	2

V návrhové části jsou naopak velmi (na úrovni stupně 5 a 6) řešena kritéria Index praktických lékařů a Index nezaměstnanosti. V případě Indexu nezaměstnanosti, je možné považovat návrhy v související oblasti za nadbytečné, jelikož se hodnoty příslušného ukazatele pohybují nad průměrem obcí, konkrétně na hodnotě 6,9. Hodnota ukazatele Index praktických lékařů je 3, tudíž opatření na podporu dostupnosti praktických lékařů se jako nadbytečná nejeví.

Dle kritérií oblasti 4 – Specifika obce

Vzhledem k tomu, že se u kritérií oblasti 4 jedná o kritéria vybraná individuálně pro obec, je možné je automaticky považovat za podstatná. Proto je možné za nesoulad mezi reálnou situací a strategickým plánem považovat situaci, kdy jsou zejména v návrhové části specifická kritéria hodnocena stupněm 4 a nižším. V případě strategického plánu města Náchod se jedná pouze o kritérium Přeshraniční spolupráce.

Zde je ovšem vhodné připomenout, že analytická část SP se zmiňuje o existenci dokumentu Strategie rozvoje Evropského města Kudowa – Náchod, která nabízí velké množství souvisejících strategických a operativních cílů.

6.2.2 Nové Město nad Metují

Strategický plán Nového Města nad Metují se skládá z vlastního Strategického plánu rozvoje města a několika příloh. V následujícím vyhodnocení je za analytickou část hodnocena Příloha 2: Socio-ekonomická analýza města a za návrhovou část vlastní

Strategický plán Nového Města nad Metují, který obsahuje dílčí strategie, záměry a opatření ve třech prioritních oblastech A: Život ve městě, B: Prosperita města, C: Cestovní ruch.

6.2.2.1 Vyhodnocení SP Nového Města nad Metují dle kritérií

Vyhodnocení SP Nového města nad Metují dle kritérií z oblasti 1

Hospodářství

První hodnotící kritérium je Dostupnost vysokorychlostního internetu. V analytické části je v tomto kritériu SP hodnocen stupněm 4, jelikož je v ní pozornost věnována lokálním poskytovatelům internetového připojení, ale ne přímo dostupnosti vysokorychlostního internetu. Návrhová část se dostupností internetu nezabývá.

Demografie

V kritériích Index změny počtu obyvatel migrací za 5 let a Index změny počtu obyvatel migrací za 15 let je v analytické části SP shodně hodnocen stupněm 6. V kapitole 2. Obyvatelstvo je na pěti stranách včetně grafů uveden vývoj počtu obyvatel od roku 1990 včetně porovnání s vývojem celého území ORP a zázemí města, kromě toho je zde i srovnání s dalšími městy a také je zde uvedena přímo změna počtu obyvatel daná migrací. I návrhová část s touto problematikou pracuje, souvisejícími stanovenými záměry jsou například dostupnost bydlení a nabídka aktivit pro mladé lidi, proto získává plán za obě kritéria stupeň 6.

Velmi komplexně, na úrovni 6. stupně škály, řeší analytická část plánu také vzdělanostní strukturu obyvatel (kritérium Index vzdělanosti). V kapitole 5. Vzdělávání konstatuje, že Nově Město nad Metují má na svou velikostní kategorii nadstandardní počet lidí s vyšším vzděláním. Návrhová část v rámci priority B: Prosperita města navrhuje velmi okrajově související záměr zlepšit spolupráci středních škol a firem. To odpovídá stupni 2.

Analytická část velmi komplexně řeší také problematiku kritéria Index stáří. Detailně se zabývá věkovým složením obyvatelstva města včetně odhadu jeho budoucího vývoje. V kapitole 7.1. Sociální služby je prostor z velké části věnován i službám pro seniory, jejichž zastoupení ve městě se z předchozích zjištění jeví jako nadstandardní. Návrhová část se v Prioritě A: Život ve městě snaží s ohledem na stárnoucí populaci zejména o zatraktivnění bydlení ve městě pro mladé. Službám pro seniory se návrhová část v rámci opatření nevěnuje, avšak ve strategickém cíli (Priorita A) uvádí, že „Město bude nabízet přitažlivé prostředí pro bydlení a aktivní život všem generacím. Bude přitažlivé pro mladší generace, které sem či do blízkého okolí budou přicházet s rodinami či zde budou rodiny zakládat. Bude také přizpůsobovat a rozvíjet služby pro

stárnoucí populaci, nabízet jí aktivní život a zapojovat ji do života města.“ Na škále získává SP v tomto kritériu za návrhovou část stupeň 5.

Index obnovy pracovní síly obsahově souvisí s předchozím kritériem, nicméně přestože je věková struktura v analytické části popsána komplexně, obnovou pracovní síly se nezabývá, a proto je hodnocena stupněm 3, okrajově. Návrhová část je ovšem hodnocena shodně jako u předchozího kritéria, tedy stupněm 5.

Sociální oblast

Dlouhodobá nezaměstnanost je v analytické části řešena částečně. Popsána je nezaměstnanost a volná pracovní místa, ale nikoliv přímo dlouhodobá nezaměstnanost, proto je SP udělen stupeň 4. Návrhová část stanovuje okrajově související záměr zlepšovat podmínky pro růst místních firem, který může mít pozitivní vliv na snižování dlouhodobé nezaměstnanosti.

Spolková činnost je v analytické části strategického plánu popsána v rámci výčtu sportovních organizací a počtu jejich členů. Dále jsou zde uvedeny místní kulturní skupiny a seznam volnočasových organizací ve městě, včetně výčtu církví působících ve městě. Proto je za toto kritérium SP hodnocen stupněm 5. Jedním ze záměrů stanovených v návrhové části je Nabídka aktivit pro mladé lidi. Přestože je nabídka spolků a aktivit ve městě široká, nejsou dle zdůvodnění zařazení tohoto záměru mladými lidmi vnímány jako dostatečně zajímavé. S problematikou souvisejí opatření A.2.1. Rozvoj aktivit Městského klubu pro mladé lidi a A.2.2. Podpora sportování mladých lidí podporují spolkovou činnost ve městě, jejich cílem je ale spíše než rozšířit spolkovou činnost zaujmout a přilákat mladé lidi, proto je SP v tomto kritériu v návrhové části hodnocen stupněm 5.

Následujícím kritériem je Podíl neprospívajících žáků základních škol. Ze souvisejících témat je v analytické části v kapitole Vzdělávací infrastruktura na území města popsána vytíženost, kapacita a poloha základních škol. Nikoliv ovšem kvalita výuky a ani podíl neprospívajících žáků nebo neúspěšnost povinné školní docházky. SP je v kritériu hodnocen stupněm 2. Návrhová část obsah kritéria neřeší vůbec. Neúspěšnost povinné školní docházky je kritériem, ve kterém získal SP stejné hodnocení, jelikož pro toto kritérium platí vše stejně jako pro Podíl neprospívajících žáků.

Kritérium Dostupnost zařízení základní zdravotní péče a související problematika je v analytické části zastoupena v kapitole 7. Sociální a zdravotní služby, která zmiňuje například nadstandardní počet ordinací zubních lékařů nacházejících se ve městě a nabízí i tabulku s přehledem zastoupení a dostupnosti ambulantní zdravotní péče.

Konkrétně časovou dostupnost základní zdravotní péče ale řeší pouze částečně. Návrhová část toto téma neřeší.

Kapacita předškolních i základních školských zařízení je v analytické části, jak již bylo zmíněno podrobně probrána, proto získal SP v tomto kritériu za analytickou část stupeň 6. Návrhová část toto téma neřeší. Ve SWOT analýze je dostatečná kapacita mateřských i základních škol uvedena jako jedna ze silných stránek města.

Podíl ploch s rekreačním potenciálem analytická část strategického plánu řeší popisem území, včetně map cyklotras a turistických tras v okolí, odpovídá tomu stupeň 5. V návrhové části je řešeno propojení centra s přírodou. Opatření, která by mohla vést k růstu podílu ploch s rekreačním potenciálem, jsou v návrhové části například Opatření C.1.2. Nové příležitosti pro aktivní rekreaci v přírodě, proto je SP hodnocen stupněm 6.

Bydlení

Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 a 15 letech je v analytické části sledována od roku 2007, tedy ne celých 15 let. Za analytickou část proto SP v kritériu Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech získává stupeň 6, zatímco v kritériu Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech stupeň 4. Snížená dostupnost bydlení (nedostatečná výstavba, vysoké ceny nových bytů i pozemků) je uvedena jako slabá stránka ve SWOT analýze. Záměr A1 v návrhové části obsahuje několik souvisejících opatření. Například je cílem zajistit startovací byty pro mladé nebo prověřit možnosti bydlení v areálu bývalých kasáren. To odpovídá stupni 6.

Podíl bytů napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu analytická část komplexně popisuje, konkrétně v části s názvem Současná kanalizační síť, kde uvádí její typ a charakteristiky v jednotlivých lokalitách. Přestože neuvádí přesný podíl bytů napojených na kanalizaci, je z uvedených informací možné podobnou informaci odhadnout, odpovídajícím stupněm hodnocení je stupeň 3. V návrhové části je SP hodnocen stupněm 6, jelikož je zde navrženo Opatření A.1.4. Kanalizace Spy. V rámci tohoto opatření má město vybudovat novou kanalizaci v místní části Spy.

Podíl bytů zásobovaných vodou z vodovodu pro veřejnou potřebu analytická část popisuje ve stejné části a obdobným způsobem jako kanalizaci, proto SP získává stupeň 3. Návrhová část ale toto kritérium neřeší.

Podíl bytů zásobovaných plynem analytická část popisuje podrobně, obsahuje i mapu plynofikovaného území, proto SP v kritériu získává stupeň 5. Návrhová část téma neřeší.

Environmentální kritéria

Překračování hygienického limitu benzo(a)pyrenu řeší analytická část částečně. Uvádí zde roční průměrnou koncentraci imisí benzo(a)pyrenu za roky 2014–2019, včetně přiložené mapy koncentrace v území, ale nenabízí srovnání s hygienickým limitem a nekomentuje jeho potenciální překračování. U ostatních typů imisí nicméně tuto hodnotu a zjištěné výsledky uvádí. Návrhová část nabízí částečně související opatření v záměru A.4 Omezit dopady tranzitní dopravy na město a oživit centrum města – náměstí, Komenského ulici a blízké okolí. Cílem navržených opatření je zejména oživení centra města, ale mohou mít vliv i na kvalitu ovzduší.

Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami je v analytické části řešena okrajově v kapitole Územní systém ekologické stability. Návrhová část související problematiku vůbec neřeší.

Vyhodnocení SP Nového Města nad Metují dle kritérií z oblasti 2

Zdraví a životní prostředí

V kritériu Index praktických lékařů je SP za analytickou část hodnocen stupněm 5. Jak již bylo zmíněno výše u vyhodnocování dle kritéria Dostupnost zařízení základní zdravotní péče, je v analytické části obsažen počet ordinací praktických lékařů. K tomu, aby bylo možné plán v tomto kritériu hodnotit stupněm 6 chybí informace o konkrétním umístění jednotlivých ordinací. Návrhová část se kritériem nezabývá. Ze stejných důvodů je SP v kritériu Index dětských lékařů hodnocen totožně.

V Indexu dojezdu do nemocnice je SP hodnocen stupněm 4 za analytickou a stupněm 1 za návrhovou část. Analytická část popisuje, kde se nejbližší nemocnice nachází, času dojezdu se tedy věnuje částečně. Návrhová část se souvisejícím tématem nezabývá.

Analytická část strategického plánu Nového Města nad Metují obsahuje počet dostupných lékáren ve městě a popis, v jakém městě se nachází nejbližší lékárna s pohotovostní službou. Strategický plán je proto v kritériu Index lékáren v analytické části hodnocen stupněm 5, v návrhové části je hodnocen stupněm 1, tedy žádné související opatření není navrženo.

V kritériu Index průměrné délky života je strategický plán za analytickou část hodnocen stupněm 2, protože se nezabývá nadějí obyvatel na dožití, ale pouze velmi okrajově souvisejícím věkovým složením obyvatelstva města. Za návrhovou část obdržel SP stupeň 1, jelikož se v této části průměrnou délkou života nezabývá.

Index znečištění ovzduší je kritériem, ve kterém je SP za analytickou část, vzhledem ke komplexnímu zpracování v kapitole Životní prostředí, hodnocen stupněm 6.

Návrhová část problematiku řeší částečně snahou o vymístění tranzitní dopravy z centra, jak již bylo zmíněno u vyhodnocení SP dle kritéria Překračování hygienického limitu benzo(a)pyrenu.

I v kritériu Index znečišťovatelů je SP hodnocen stupněm 6 za analytickou část. Analytická část poskytuje mapu s přehledem znečišťovatelů ovzduší ve městě i jeho okolí a dochází k závěru, že se v Novém Městě nad Metují nenacházejí významní znečišťovatelé. Návrhová část se proto logicky problematice vůbec nevěnuje. Za návrhovou část je SP hodnocen stupněm 1.

V kritériu Index chráněných území obdržel SP druhý stupeň hodnotící škály, jelikož se plán zabývá stavem a strukturou krajiny, ale o chráněném území se vůbec nezmiňuje. Ve SWOT analýze je za silnou stránku označena blízkost přírodně chráněných lokalit. V návrhové části je velmi okrajově souvisejícím záměrem záměr C.1: Lákadla a produkty cestovního ruchu.

Materiální zabezpečení a vzdělání

Analytická část komplexně popisuje nezaměstnanost a volná pracovní místa, proto je SP v kritériu Index nezaměstnanosti hodnocen stupněm 6. Návrhová část stanovuje okrajově související záměr zlepšovat podmínky pro růst místních firem, který může mít pozitivní vliv na snižování nezaměstnanosti.

V kritériích Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech a Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce obdržel SP shodně s hodnocením dle předchozího kritéria Index nezaměstnanosti za návrhovou část stupeň 3. V analytické části se hodnocení SP v těchto kritériích liší, neboť nabídka pracovních míst je v analytické části plánu popsána pouze prostřednictvím grafu, který vychází z dat úřadu práce a porovnává dosažitelný počet uchazečů o zaměstnání s počtem nabízených míst. Za Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech je tak SP hodnocen stupněm 2, zatímco za Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce stupněm 5.

Analytická část plánu řeší finanční dostupnost bydlení částečně. Je v ní sice komplexně popsána místní situace na trhu s nemovitostmi, ale nedochází ke srovnání s průměrnou mzdou. SP je proto v kritériu Index finanční dostupnosti bydlení hodnocen stupněm 4. O stupeň výše je v tomto kritériu SP hodnocen za návrhovou část, která poskytuje opatření vedoucí k vyšší výstavbě bytů, a tím má potenciál ovlivnit i jejich finanční dostupnost.

Kritérii Index hmotné nouze a Index exekucí se strategický plán vůbec nezabývá, tudíž je v nich za analytickou i návrhovou část hodnocen shodně prvním stupněm.

V kritériích Index kapacity mateřských škol a Index kapacity základních škol je SP hodnocen shodně jako v příslušných kritériích oblasti 1.

V kritériu Index kvalitních středních škol je SP hodnocen za analytickou část stupněm 2, jelikož popisuje střední školu působící ve městě, její nabízené obory a vývoj počtu studentů, ale nezmiňuje její kvalitu ani úspěšnost studentů u maturitní zkoušky. V návrhové části je možné najít opatření související s výukou na středních školách, konkrétně je navrhováno posílit spolupráci místních firem se školou, nicméně na úspěšnost u maturitní zkoušky mohou mít tato opatření jen okrajový vliv.

Vztahy a služby

Index supermarketů je kritériem, jehož téma je v analytické části komplexně řešeno zprostředkováním výčtu prodejen v kapitole 9.3 Přehled maloobchodu a služeb v Novém Městě nad Metují, proto získal SP za analytickou část stupeň 6. Návrhová část počet prodejen neřeší.

V kritériu Index bankomatů obdržel SP čtvrtý hodnotící stupeň, jelikož se stručně zmiňuje o místních pracovištích bank a jejich bankomatech. Návrhová část nicméně počet bankomatů ve městě a okolí neřeší.

Analytická část SP poskytuje komplexní přehled restauračních zařízení ve městě, proto je v kritériu Index restaurací SP hodnocen stupněm 6. Nadprůměrné množství restaurací je zařazeno mezi silné stránky města v analýze SWOT. Návrhová část v záměru C.2: Infrastruktura cestovního ruchu popisuje mimo jiné také záměr zlepšit kvalitu a doplnit infrastrukturu cestovního ruchu, včetně ubytování a stravování, proto je SP za návrhovou část hodnocen stupněm 5.

Analytická část popisuje návštěvnost a tržby místního kina, neuvádí ale počet promítaných filmů. SP je proto v kritériu Index kin hodnocen stupněm 2. Jedním z navržených opatření v Prioritě A je opatření A.5.5. Kino 70, jehož obsahem je modernizace kina. Vliv tohoto opatření na počet filmů promítaných v kině, který je předmětem hodnotícího kritéria, je ale nanejvýš částečný, proto je SP v tomto kritériu hodnocen v návrhové části stupněm 4.

Analytická část popisuje vnější dopravu i dopravu uvnitř města v rámci kapitoly Dopravní dostupnost, napojení na okolní centra, místní doprava. Nicméně nezabývá se přímo dojezdem do 30 minut od města, proto je SP v kritériu Index silniční sítě hodnocen stupněm 3. V návrhové části s problematikou souvisí již několikrát zmiňovaný záměr A.4: Omezit dopady tranzitní dopravy na město a oživit centrum města. Navrhovaná opatření v tomto záměru zahrnují například usilovat o stavbu

obchvatu, což by mělo na Index silniční sítě vliv. Proto je SP dle tohoto kritéria v návrhové části hodnocen stupněm 5.

Index železniční dopravy je ve SP hodnocen stupněm 5, jelikož uvádí tabulku obsahující počet a průměrnou délka železničních spojení mezi Novým Městem nad Metují a nadřazenými centry. Návrhová část železniční dopravu neřeší.

V kritériu Index sounáležitosti získal SP stupeň 5, jelikož komplexně popisuje místní spolky, jejich počet ale nevztahuje na počet obyvatel. V návrhové části je kritérium hodnoceno pátým stupněm, přičemž zdůvodnění je totožně jako u kritéria oblasti 1 Spolková činnost.

V kritériích Index zájmu o obecní a krajské volby a Index hazardu získal SP stupeň 1 ve všech částech, protože se související problematikou vůbec nezabývá.

Naopak v kritériu Index dopravní nehodovosti je za poskytnutí velmi komplexního přehledu hodnocen SP v analytické části stupněm 6. Návrhová část řeší dopravní nehodovost částečně v rámci zmiňovaného opatření usilujícího o vymístění dopravy z centra města, proto v ní získal SP hodnotící stupeň 4.

Index stěhování mladých sleduje analytická část pouze okrajově, protože nezjišťuje saldo migrace v závislosti na věku, nicméně zabývá se jak migrací, tak i věkovou strukturou obyvatel a prognózou jejího dalšího vývoje. Za návrhovou část obdržel SP stupeň 6, jelikož existují související návrhy, kterými jsou dostupnost bydlení a nabídka aktivit pro mladé lidi. Ze stejných důvodů je v návrhové části hodnocen SP i v kritériu Index přírůstku obyvatel. Index přírůstku obyvatelstva sleduje SP komplexně v rámci kapitoly obyvatelstvo, v tomto kritériu je proto i za analytickou část hodnocen stupněm 6.

Vyhodnocení SP Nového Města nad Metují dle kritérií z oblasti 3

Formální náležitosti strategického plánu města Nově Město nad Metují jsou uvedeny v tabulce 7.

Tabulka 7 Formální náležitosti SP Nového Města nad Metují

aktuálnost	z roku 2021, na cca 15 let, plánovací horizont do roku 2030
rozsah	Vlastní dokument má 75 stran, navazuje příloha SWOT (celkem 102 stran) + 3 další přílohy Průzkum podnikatelského prostředí (21 stran),

	Socio-ekonomická analýza města (121 stran), Průzkum spokojenosti obyvatel (33 stran)
zpracovatel	Berman Group, s.r.o.
dostupnost na webových stránkách města	Ano, https://www.novemestonm.cz/o-meste/rozvoj-mesta-a-uzemi/strategicky-plan-mesta/

Výhodou strategického plánu Nového Města nad Metují je jeho aktuálnost, vzhledem k tomu, že byl vytvořen v roce 2021, je nejnovějším z hodnocených SP. Mezi další pozitivní vlastnosti tohoto plánu patří zařazení komplexního popisu jeho tvorby, a také velmi dobrá logická návaznost zjištění analytické části na návrhy v části návrhové. SP obsahuje také integrovanou přílohu SWOT analýzu tvořenou samostatně dle prioritních oblastí.

Na druhou stranu v plánu chybí vyhodnocení předchozího strategického plánu a zatím nebyl zveřejněn akční plán.

Vyhodnocení SP Nového Města nad Metují dle kritérií z oblasti 4

Jako specifická hodnotící kritéria byla pro hodnocení strategického plánu Nového Města nad Metují zvolena kritéria Cestovní ruch a Památková péče. Jelikož se na území města nachází několik památkově chráněných staveb, unikátní náměstí a stavby Dušana Jurkoviče, který se podílel například na rekonstrukci místního zámku. Kromě památek může být Nové Město nad Metují pro turisty lákavé také díky své poloze v podhůří Orlických hor.

Cestovní ruch je jednou z priorit návrhové části SP. Návrhová část je tudíž v tomto kritériu hodnocena stupněm 6. Analytická část SP města se cestovním ruchem zabývá velmi komplexně v samostatné kapitole 10. Cestovní ruch a je proto také v tomto kritériu hodnocena stupněm 6.

I za památkovou péči získává návrhová část šestý hodnotící stupeň, jelikož je památková péče v Novém Městě nad Metují úzce provázána s cestovním ruchem, a tudíž je součástí několika souvisejících opatření. Analytická část zmiňuje historické památky a komplexně rozebírá cestovní ruch, ale neřeší přímo památkovou péči, je proto hodnocena stupněm 4.

6.2.2.2 Soulad reálné socioekonomické situace a strategického plánu Nového Města nad Metují

Dle kritérií oblasti 1

Předmět kritérií oblasti 1 je ve strategickém plánu Nového Města nad Metují reflektován částečně, jak je vidět v tabulce 8. Ukazatelů, ve kterých je reálná socioekonomická situace města výrazně horší než medián srovnatelných obcí (označeny ↓), jsou v návrhové části dostatečně (stupeň 5 a 6) reflektovány 3 z 5 ukazatelů. Naopak kritéria Neúspěšnost povinné školní docházky a Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami představují oblasti, ve kterých je reálná situace města zhoršená, ale SP tuto skutečnost dostatečně nereflexuje.

Kapacita předškolních zařízení je ve městě v porovnání se srovnatelnými obcemi nadstandardní, nicméně ve skutečnosti téměř ideální. Dle metodiky projektu Rozvojový potenciál obcí a regionů je totiž cílem příslušného ukazatele růst do hodnoty 1 a ukazatel Kapacita předškolních zařízení v Novém Městě nad Metují dosahuje hodnoty 1,005. Neřešení této oblasti strategickým plánem v návrhové části je proto příkladem vhodné reflexe reálné socioekonomické situace ve SP. Kapacita základních školských zařízení je dle vyhodnocení reálné socioekonomické situace ve městě také nadstandardní, ale v tomto případě až nadbytečná. Konkrétně dosahuje hodnoty 1,901, přitom ideálem je růst do 1,1. Strategický plán by tedy v tomto případě mohl na neoptimální situaci lépe reagovat.

Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech je oblastí, ve které je reálná situace města nadstandardně přívětivá, nicméně návrhová část SP vnímá výstavbu nových bytů jako jednu z priorit a záměr A1 obsahuje několik souvisejících opatření. Například je cílem zajistit startovací byty pro mladé.

Tabulka 8 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 1) ve SP města Náchod

Ukazatel/kritérium		Hodnocení částí SP	
		Analytická	Návrhová
Index stáří	↓	6	5
Index obnovy pracovní síly	↓	3	5
Neúspěšnost povinné školní docházky	↓	2	1
Kapacita předškolních zařízení	↓	6	1
Kapacita základních školských zařízení	↓	6	1

Podíl ploch s rekreačním potenciálem	↓	5	6
Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech	↑	6	6
Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami	↓	3	4

Tabulka 9 naopak uvádí přehled kritérií, ve kterých je SP za návrhovou část hodnocen stupněm 5 nebo 6. Jedná se celkem o 9 kritérií, z nichž 4 už byla zastoupena i v předchozí tabulce. To znamená, že návrhová část SP vhodně řeší nejen oblasti, ve kterých je reálná situace města problematická, ale i některé, ve kterých je situace města srovnatelná s mediánem ostatních obcí. Například v ukazatelích Index změny počtu obyvatel migrací za 5 let a za 15 let je reálná situace města standardní, nicméně SP města chce situaci ještě zlepšit. Cílem návrhové části je ovšem zejména zajistit kladné migrační saldo mladých lidí, a tím zlepšit hodnoty ukazatele Index stáří.

Tabulka 9 Oblasti intenzivně řešené ve SP Nového Města nad Metují

Ukazatel/kritérium	Analytická	Návrhová	Reálná situace (ve srovnání s mediánem)
Index změny počtu obyvatel migrací za 5 let	6	6	98%
Index změny počtu obyvatel migrací za 15 let	6	6	96%
Index stáří	6	5	142%
Index obnovy pracovní síly	3	5	74%
Spolková činnost	5	5	106%
Podíl ploch s rekreačním potenciálem	5	6	56%
Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech	6	6	152%
Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech	4	6	114%
Podíl bytů napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu	3	6	101%

Dle kritérií oblasti 2

Nové Město nad Metují bylo za rok 2022 dle projektu Obce v datech nejlépe hodnoceným městem ze všech čtyř vybraných v této práci. Tabulka 10 opět ukazuje srovnání reálné socioekonomické situace města tentokrát s výsledky hodnocení SP dle

kritérií oblasti 2 vzniklých z ukazatelů projektu Obce v datech. Jak je možné vidět v tabulce, tak návrhová část neřeší problematiku ani jednoho z kritérií, ve kterých je reálná socioekonomická situace obce nadstandardně dobrá. Nicméně neřeší také většinu z oblastí, které byly identifikovány dle analýzy reálné situace jako problematické. I přes to, že analytická část řeší minimálně částečně problematiku všech 5 problematických indexů, je v návrhové části řešen pouze přírůstek obyvatelstva.

Tabulka 10 Reflexe významných oblastí (z kritérií z oblasti 2) ve SP Nového Města nad Metují

Ukazatel/kritérium		Hodnocené části SP	
		Analytická	Návrhová
Index průměrné délky života	↑	2	1
Index exekucí	↑	1	1
Index kapacity mateřských škol	↑	6	1
Index dětských lékařů	↓	5	1
Index supermarketů	↓	6	1
Index bankomatů	↓	4	1
Index železniční dopravy	↓	5	1
Index zájmu o obecní a krajské volby	↑	1	1
Index přírůstku obyvatelstva	↓	6	6

Kritérii, jejichž náplň naopak návrhová část řeší intenzivně (SP v návrhové části hodnocen stupni 5 a 6), jsou Index finanční dostupnosti bydlení, Index restaurací, Index silniční sítě, Index sounáležitosti, Index stěhování mladých a Index přírůstku obyvatelstva. Tato kritéria včetně hodnot jejich příslušných ukazatelů reálné socioekonomické situace jsou zobrazena v následující tabulce 11.

Tabulka 11 Oblasti intenzivně řešené ve SP Nového Města nad Metují

Ukazatel/kritérium	Analytická	Návrhová	Reálná situace
Index finanční dostupnosti bydlení	4	5	4,6
Index restaurací	6	5	2,8

Index silniční sítě	3	5	4,2
Index sounáležitosti	5	5	3,9
Index stěhování mladých	3	6	2,3
Index přírůstku obyvatelstva	6	6	2,4

V ukazatelích Index finanční dostupnosti bydlení, Index restaurací, Index silniční sítě a Index sounáležitosti je reálná socioekonomická situace druhá nejlepší ze 4 zde hodnocených obcí, ale i přesto se návrhová část v rámci stanovených priorit rozvoje snaží o její zlepšení. Nicméně v dalším z ukazatelů, který je v návrhové části intenzivně řešen, je Index stěhování mladých, ve kterém je Nové Město nad Metují z obcí v tomto výzkumu druhé nejhorší. Poslední z řešených v návrhové části je problematika kritéria Index přírůstku obyvatelstva, ve které skutečně patří město mezi 20 % nejhorších a v tabulce 11 je proto označeno oranžovou barvou.

Dle kritérií oblasti 4

V problematice specifík města je reálná situace města ve strategickém plánu zcela reflektována, jelikož v obou specifických kritériích pro Nové Město nad Metují byl strategický plán za obě části hodnocen minimálně stupněm 4. Za návrhovou část dokonce v obou z kritérií stupněm 6.

6.2.3 Jaroměř

Strategický plán města Jaroměř je zpracován odlišným způsobem než ostatní hodnocené SP. Skládá se z grafické a textové části. Zejména grafická část plánu, která představuje část návrhovou, je založena na velmi individuálním a specifickém konceptu a zabývá se převážně architektonickým ztvárněním veřejných prostranství a budov v majetku města. Důležité je také zmínit, že součástí Jaroměře je v minulosti samostatné pevnostní město Josefov, proto se strategie zmiňuje o dvou městech.

V následujícím vyhodnocení je za analytickou část plánu hodnocena část Socioekonomická analýza v textové části plánu. Za návrhovou část je hodnocení SP založeno na analýze obsahu kapitoly Analytický souhrn, která uvádí základní cíle a vize obce, a také na analýze obsahu grafické části SP, konkrétně na popisu tří strategií, které grafická část popisuje a rozpracovává. Těmito strategiemi jsou 1. Obě města se napojí na hlavní cesty, 2. Obě města se přibližují řekám, 3. Obě města se přiblíží navzájem.

6.2.3.1 Vyhodnocení SP Jaroměře dle kritérií

Zdůvodnění vyhodnocení SP dle kritérií z oblasti 1

Hospodářství

Dostupnost vysokorychlostního internetu není řešena v analytické ani návrhové části SP. Plán je tudíž hodnocen stupni 1 a 1.

Demografie

V kritériích Index změny počtu obyvatel migrací za 5 let a Index změny počtu obyvatel migrací za 15 let je SP za analytickou část hodnocen stupněm 3, jelikož obsahuje vývoj počtu obyvatel od roku 1970, ale údaje o migraci uvádí pouze k roku 2015. V návrhové části je také SP v obou kritériích hodnocen stupněm 3, jelikož se snaží o zatraktivnění bydlení ve městě.

Předmět kritéria Index vzdělanosti je v analytické části řešen komplexně prostřednictvím grafu vzdělanostní struktury, proto je SP hodnocen maximálním hodnotícím stupněm. Návrhová část téma neřeší.

Index stáří je v analytické části zmíněn v souvislosti s jeho hodnotou pro Jaroměř, která je vyšší než 100. Analytická část také zmiňuje průměrný věk obyvatelstva, proto je hodnocena stupněm 4. Návrhová část související téma neřeší.

K problematice obnovy pracovní síly se analytická část vyjadřuje konstatováním, že se v Jaroměři nachází vysoký počet obyvatel v produktivním věku a demografická křivka kopíruje typickou křivku měst podobné velikosti, proto je v kritériu Index obnovy pracovní síly SP hodnocen stupněm 3. Návrhová část téma neřeší.

Sociální oblast

SP je v kritériu Dlouhodobá nezaměstnanost hodnocen stupněm 6, jelikož komplexně popisuje údaje o nezaměstnanosti včetně počtu dlouhodobě nezaměstnaných osob. Návrhová část téma opět neřeší.

V kritériu Spolková činnost je SP v analytické části hodnocen stupněm 4. Analytická část vyjmenovává sportovní spolky v části Sport a v části Spolkový život vyjmenovává další spolky a oblasti, ve kterých působí. Kromě toho se zmiňuje také o kulturních akcích ve městě. Návrhová část je hodnocena stupněm 2, jelikož velmi nepřímo podporuje spolky díky důrazu na zlepšování kvality veřejných prostranství.

Podíl neprospívajících žáků základních škol je v analytické části řešen velmi okrajově, jelikož tato část pouze vyjmenovává školská zařízení ve městě a popisuje je. Návrhová

část problematiku neřeší vůbec. Stejné hodnocení získal SP za obě části také v kritériu Neúspěšnost povinné školní docházky.

Dostupnost zařízení základní zdravotní péče není v žádné části plánu řešena.

V návrhové části není řešena ani kapacita předškolních a základních školských zařízení, nicméně analytická část je v kritériích Kapacita předškolních zařízení a Kapacita základních školských zařízení hodnocena stupněm 2, jelikož poskytuje výčet všech těchto zařízení na území města.

SP je v kritériu Podíl ploch s rekreačním potenciálem za analytickou část hodnocen stupněm 5. Analytická část zkoumá širší vazby města a krajiny a v kapitole 1.2.5 Životní prostředí. Navíc uvádí procentuální rozpis využití místní krajiny v části Zemědělství. Návrhová část je v tomto kritériu také hodnocena stupněm 5, protože se velmi zaměřuje na zlepšování kvality veřejných prostranství i propojení s přírodou.

Bydlení

V kritériu Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech je SP hodnocen za analytickou část stupněm 6, jelikož analytická část obsahuje graf s počtem dokončených bytů v letech 2015 až 2022. Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech je ze stejných důvodů hodnocena stupněm 4, jelikož je řešena částečně. Návrhová část je v obou kritériích hodnocena stupněm 4, neboť navrhuje místa pro novou bytovou výstavbu.

V kritériích Podíl bytů napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu, Podíl bytů zásobovaných vodou z vodovodu pro veřejnou potřebu a Podíl bytů zásobovaných plynem získal SP za všechny části stupeň 1, jelikož související problematiku neřeší.

Environmentální kritéria

SP je v kritériu Překračování hygienického limitu benzo(a)pyrenu hodnocen za analytickou část stupněm 1, jelikož související téma neřeší, a to ani kvalitu ovzduší obecně. Návrhová část ovšem usiluje o omezení dopravy ve městě, a proto je z důvodu vlivu snížení intenzity dopravy na kvalitu ovzduší hodnocena stupněm 3.

Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami je kritériem, ve kterém je SP za analytickou část hodnocen stupněm 2, jelikož analytická část popisuje liniové stavby na území města v rámci popisu silnic a železnice. Návrhová část se nicméně tématem nezabývá.

Vyhodnocení SP Jaroměře dle kritérií z oblasti 2

Vzhledem k tomu, že přibližně v polovině kritérií z oblasti 2 je SP města Jaroměř hodnocen za analytickou i návrhovou část stupněm 1, omezuje se tato část pouze na popis hodnocení v těch kritériích, ve kterých SP obdržel alespoň stupeň 2 v alespoň jedné z částí. V nezmíněných kritériích je tudíž plán v obou částech hodnocen nejnižším hodnotícím stupněm, jelikož se o souvisejícím tématu vůbec nezmiňuje.

Zdraví a životní prostředí

V kritériu Index znečištění ovzduší je SP za analytickou část hodnocen stupněm 1, jelikož se ovzduším nezabývá. Návrhová část ovšem uvádí, že vyřešení dopravní situace ve městě je základním předpokladem pozitivní změny. Vzhledem k souvislosti intenzity dopravy a kvality ovzduší je proto SP za návrhovou část hodnocen stupněm 4.

Analytická část uvádí Chráněná území a lokality a popisuje i unikátní vlastnosti jaroměřsko-josefovské krajiny, proto je v kritériu Index chráněných území hodnocena stupněm 6. Návrhová část tuto oblast neřeší.

Materiální zabezpečení a vzdělání

Stejně hodnocení přísluší SP i v kritériu Index nezaměstnanosti. Za analytickou část získal stupeň 6, jelikož komplexně popisuje nezaměstnanost ve městě. Návrhová část je ale hodnocena stupněm 1.

SP je v kritériu Index finanční dostupnosti bydlení za analytickou část hodnocen stupněm 2, jelikož se v části Bydlení zabývá počtem bytů a domů ve městě, ale nikoliv jejich finanční dostupností. Návrhová část navrhuje možnosti výstavby dalších bytů, takže je také hodnocena stupněm 2.

V kritériích Index kapacity mateřských škol a Index kapacity základních škol je SP hodnocen stejně jako v odpovídajících kritériích oblasti 1. To znamená stupněm 2 za analytickou a stupněm 1 za návrhovou část.

Vztahy a služby

V kritériu Index supermarketů obdržel SP za analytickou část stupeň 1. Návrhová část je hodnocena stupněm 4, jelikož na index supermarketů mají částečný vliv návrhy posílit význam historického centra města, protože dle myšlenek ve SP funkci historického centra města v Jaroměři přebírají nově se vyvíjející umělá centra nákupní a výstavba dalších obchodních center by měla být omezena.

Analytická část popisuje silniční dopravu ve městě, včetně mapy intenzity dopravy a hluku. Se vzdáleností dojezdu do 30 minut tento popis souvisí částečně, proto je

v kritériu Index silniční sítě za analytickou část SP hodnocen stupněm 4. Návrhová část usiluje o lepší dopravní propojení dvou oddělených městských sídel, což by vedlo k vyšší hustotě silniční sítě a mohlo mít vliv na hodnoty souvisejícího ukazatele. Proto je návrhová část hodnocena stupněm 3.

V kritériu Index železniční dopravy je analytická část hodnocena stupněm 3, jelikož komplexně popisuje železniční dopravu i tratě, na kterých město leží, ale nezabývá se počtem unikátních spojů. Návrhová část téma neřeší.

V kritériu Index sounáležitosti je SP hodnocen v obou částech shodně jako v kritériu oblasti 1 Spolková činnost.

Index dopravní nehodovosti je dalším z hodnotících kritérií. Analytická část obsahuje již zmíněnou mapu intenzity dopravy, která tentokrát s předmětem kritéria souvisí okrajově, takže je SP hodnocen stupněm 3. Návrhová část je také hodnocena stupněm 3. Důvodem je již zmiňovaný důraz na omezení dopravy v centru města.

V kritériu Index stěhování mladých je SP za analytickou část hodnocen stupněm 2, jelikož analytická část obsahuje vývoj počtu obyvatel a migraci za rok 2015, ale nezabývá se stěhováním mladých. Návrhová část je hodnocena stupněm 2, jelikož navržené strategie usilují o zvýšení kvality života ve městě, a tím mají potenciál vést ke zlepšení hodnot indexu stěhování mladých.

Jak již bylo zmíněno, vývoj počtu obyvatel je v analytické části řešen, proto za ni kritérium Index přírůstku obyvatelstva získalo pátý stupeň na hodnotící škále. Za návrhovou část získal SP stupeň 3, jelikož navržená opatření mají vést mimo jiné ke zvýšení atraktivity města pro bydlení, a tím i nepřímo ovlivnit vývoj počtu obyvatel.

Vyhodnocení SP Jaroměře dle kritérií z oblasti 3

Formální náležitosti strategického plánu rozvoje města Jaroměř jsou uvedeny v následující tabulce 12.

Tabulka 12 Formální náležitosti SP Jaroměře

aktuálnost	z roku 2017 do roku 2032
rozsah	část textová: 36 stran; grafická část: nečíslovaná, ale rozsáhlá, dostupná online
zpracovatel	City Upgrade s.r.o.

---

dostupnost na webových stránkách města

Částečně, pouze grafická část je dostupná přes odkaz na web zpracovatele SP:
<https://jaromer.cityupgrade.cz/>

Pro zpracování SP Jaroměře byla zvolena metoda architektonické strategie s důrazem na veřejná prostranství. Analytická část plánu, v tomto případě označována jako textová, není dostupná veřejnosti a je relativně stručná. Nicméně její výhodou je, že popisuje využití dokumenty pro analytickou část. Konkrétně byly v rámci zpracování analytické části využity tyto dokumenty: Územní plán města Jaroměř – Josefov, data ČSÚ, analýza rozpočtu obce, Územně analytické podklady (aktualizace 2016), výsledky anketního průzkumu, rozhovory s občany a zástupci institucí a organizací města, Strategický plán rozvoje Jaroměřska (rok 2003), stávající plány, záměry a studie města (Náměstí ČSA, Autobusové nádraží, úpravy Na Valech, objekt nové hasičárny a další). Komplexností zmíněných dokumentů zdůvodňuje SP Jaroměře svou stručnost v analytické části a na ostatní dokumenty odkazuje. Součástí analytické části je také SWOT analýza.

Druhou částí SP je grafická část, která je dostupná online a obsahuje velké množství architektonických návrhů a projektů, včetně přílohy velkého množství fotografií a mapových podkladů a vyznačením konkrétních lokalit řešených SP.

Společnost City Upgrade, která na SP plánu rozvoje města pracovala, s Jaroměří stále spolupracuje a postupně na webových stránkách, kde je zveřejněna grafická část SP, zveřejňuje podrobně zpracované jednotlivé projekty a územní studie.

Vyhodnocení SP Jaroměře dle kritérií z oblasti 4

Jaroměř je unikátní svou polohou na soutoku tří řek, také výskytem velkého množství brownfields, jejichž výskyt souvisí s historickým vývojem města, a také skutečností, že součástí Jaroměře je i bývalé pevnostní město Josefov, kde se velké množství z místních brownfields nachází. Jako specifická kritéria pro Jaroměř byla proto určena kritérium Brownfields a kritérium Využití přírody k rekreaci.

Analytická část SP popisuje problematiku brownfields stručně a částečně, je proto hodnocena stupněm 4. Návrhová část se zabývá především revitalizací veřejných prostranství, ale obsahuje i návrh revitalizace Josefova včetně zmiňování možnosti úpravy bývalých kasáren na malometrážní byty, proto kritérium za návrhovou část obdrželo stupeň 4.

V kritériu Využití přírody k rekreaci, je SP hodnocen za analytickou část stupněm 3 a za návrhovou stupněm 6. Důvodem je, že analytická část se o problematice pouze

okrajově zmiňuje v několika kapitolách, zatímco návrhová část obsahuje strategii přímo pro přiblížení obou měst řekám, která zahrnuje i propojení měst s okolní krajinou a využití pro rekreaci.

6.2.3.2 Soulad reálné socioekonomické situace a strategického plánu

Úzké a specifické zaměření strategického plánu Jaroměře se projevilo i v reflexi reálné situace města.

Dle kritérií oblasti 1

Významných hodnot dosáhlo město Jaroměř v ukazatelích, ze kterých vznikla následující kritéria, která jsou pro město významná, viz tabulka 13. Symbolem ↓ jsou označeny ukazatele, u kterých je reálná socioekonomická situace Jaroměře horší oproti srovnatelným obcím. To znamená, že v některých případech se jedná o 120 % a více mediánové hodnoty a v jiných případech o 80 % a méně mediánové hodnoty, v závislosti na tom, jaký trend hodnoty ukazatele je dle metodiky projektu Potenciál rozvoje obcí a regionů žádoucí. Symbolem ↑ jsou naopak označeny hodnoty, které jsou lepší než medián. V případě města Jaroměř se u naprosté většiny vybraných významných ukazatelů jedná o odchylku od mediánu nežádoucím směrem.

Kapacita základních školských kritérií je specifická v tom, že přestože je v Jaroměři nadstandardní, což by mohlo být vnímáno jako žádoucí, je vzhledem k její reálné hodnotě 1,658 nadbytečná, jelikož žádoucí je růst pouze do hodnoty 1,1.

Z významných oblastí uvedených v tabulce 13, a vyhodnocení SP v těchto kritériích vyplynulo, že naprostá většina identifikovaných problematických oblastí není řešena návrhovou částí SP. Více než polovina z nich je navíc i v analytické části popsána pouze velmi okrajově. V podstatě se ze sedmi identifikovaných problematických oblastí SP zabývá pouze jednou, a to podílem ploch s rekreačním potenciálem. Podíl ploch s rekreačním potenciálem je zároveň jedinou problematikou ze všech kritérií oblasti 1, která je minimálně stupněm 5 řešena návrhovou částí SP města Jaroměř.

Tabulka 13 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 1) ve SP města Jaroměř

Ukazatel/kritérium		Hodnocení částí SP	
		Analytická	Návrhová
Dlouhodobá nezaměstnanost	↓	6	1
Podíl neprospívajících žáků základních škol	↓	2	1
Kapacita předškolních zařízení	↑	2	1

Kapacita základních školských zařízení	↓	2	1
Podíl ploch s rekreačním potenciálem	↓	5	5
Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech	↓	6	4
Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami	↓	2	1

Dle kritérií oblasti 2

V oblasti 2 bylo identifikováno 9 významných kritérií, ze kterých návrhová část nejvíce řeší problematiku kritéria Index znečištění ovzduší a Index supermarketů. Ovšem i v těchto kritériích je SP hodnocen pouze stupněm 4. Hodnoty ukazatele Index supermarketů jsou v Jaroměři nadstandardně pozitivní, takže by se mohlo zdát, že se touto problematikou zabývá návrhová část zbytečně. Ta se nicméně svými návrhy nesnaží o zlepšení hodnoty tohoto ukazatele, ale naopak se v souladu se stanovenými strategiemi zabývá omezením výstavby dalších obchodních center, takže je situace ve strategickém plánu reflektována vhodně.

Tabulka 14 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 2) ve SP Jaroměře

Ukazatel/kritérium		Hodnocení částí SP	
		Analytická	Návrhová
Index lékáren	↑	1	1
Index znečištění ovzduší	↓	1	4
Index hmotné nouze	↓	1	1
Index kapacity mateřských škol	↓	2	1
Index kvalitních středních škol	↑	1	1
Index supermarketů	↑	1	4
Index bankomatů	↑	1	1
Index silniční sítě	↑	4	3
Index zájmu o obecní a krajské volby	↓	1	1

Na úrovni hodnotících stupňů 5 nebo 6 neřeší návrhová část tohoto SP problematiku žádného z kritérií oblasti 2.

Dle kritérií oblasti 4

Z vyhodnocení specifík města vyplynulo, že SP alespoň částečně ve své návrhové části reálnou situaci v těchto specifických oblastech reflektuje.

6.2.4 Broumov

Strategický plán Broumova se skládá ze 4 částí. Části A – Analytická část, části B – Návrhová část (obsahuje i SWOT analýzy), části C – Akční plán a části D – Metodika implementace. Pro následující vyhodnocení jsou využity části A a B. Návrhová část obsahuje 4 problémové okruhy (Správa města; Ekonomika, kultura a cestovní ruch; Sociální a zdravotní služby; Kvalita života) a v nich celkem 15 priorit.

6.2.4.1 Vyhodnocení SP Broumova dle kritérií

Vyhodnocení SP Broumova dle kritérií z oblasti 1

Hospodářství

Dostupností vysokorychlostního internetu se analytická část zabývá částečně pouze v kapitole technická infrastruktura stručným uvedením hlavního poskytovatele vysokorychlostního internetu na území města a informací o tom, že na internet je v Broumově napojeno téměř 50 % bytů. Návrhová část nestanovuje žádná související opatření.

Demografie

V kritériích Index změny počtu obyvatel migrací za 5 let i Index změny počtu obyvatel migrací za 15 let je SP za analytickou část hodnocen stupněm 6, jelikož analytická část popisuje vývoj přírůstku obyvatel Broumova, a to samostatně pro přírůstek přirozený, migrační a celkový. Vývoj počtu obyvatel je sledován od roku 1971. Návrhová část opatření zaměřené konkrétně na ovlivnění migrace obyvatel neobsahuje, ale zabývá se pouze zvyšováním kvality života obyvatel obecně. Tomu odpovídá v obou kritériích stupeň 2 – velmi nepřímo.

Vzdělanostní struktura je komplexně popsána včetně jejího vývoje a změn oproti roku 2001. V kritériu Index vzdělanosti je z toho důvodu SP hodnocen stupněm 6. Nízká vzdělanostní úroveň obyvatelstva je jednou z identifikovaných slabých stránek města v oblasti kvality života. Návrhová část v rámci priority D (opatření D1. Školství a vzdělávání) stanovuje několik dílčích cílů, jako například podpora vzdělávání sociálně slabých obyvatel nebo rozvoj nových možností vzdělávání, které mají vést ke zlepšení vzdělanostní struktury obyvatelstva. Tomu odpovídá šestý stupeň hodnotící škály.

Věkové složení obyvatel, vývoj počtu obyvatel dle věku i index stáří jsou zobrazeny v grafu, který je součástí analytické části SP, proto hodnocení SP v kritériu Index stáří odpovídá jednoznačně nejvyššímu stupni 6. Stárnoucí obyvatelstvo a odchod mladých lidí je jednou z identifikovaných hrozeb, stejně jako stárnutí populace a zvyšující se počet osamělých seniorů. V návrhové části jsou stanovena částečně související opatření v prioritních oblastech C2. Sociální služby, C3. Zdravotní péče a C4. Zdravotně-sociální oblast.

V kritériu Index obnovy pracovní síly je SP hodnocen v návrhové části o stupeň a v analytické části o dva stupně nižším hodnocením než v předchozím kritériu. Analytická část i navržená opatření se totiž zaměřují na předmět kritéria méně přesně. Analytická část je tudíž hodnocena stupněm 4 a návrhová stupněm 3.

Sociální oblast

Dlouhodobá nezaměstnanost je v analytické části řešena komplexně, obsaženo je i porovnání dlouhodobé nezaměstnanosti s obecnou nezaměstnaností a jejich vývoj v čase. Za analytickou část získal SP v tomto kritériu stupeň 6. Vyšší míra nezaměstnanosti spolu s nedostatečnou nabídkou volných pracovních míst je zařazena mezi slabé stránky města. Související priority a opatření v návrhové části jsou prioritní oblast B1. Podpora rozvoje podnikatelského prostředí a zaměstnanosti. Konkrétní opatření 1.1. Posílení oboustranné spolupráce mezi podnikatelským sektorem a městem, které v podstatě zahrnuje vliv na míru zaměstnanosti. I přesto, že je navržené opatření velmi obecné, je hodnoceno stupněm 5.

V kritériu Spolková činnost obdržel SP za analytickou část 6. stupeň hodnocení. Analytická část totiž v kapitole 1.3.3 Sport a volnočasové aktivity uvádí počet občanských sdružení ve městě, včetně seznamu aktivních spolků. Velký počet aktivních spolků a oddílů je zařazen mezi silné stránky města. Návrhová část v prioritě D2. Sport a volnočasové aktivity konkrétně stanovuje opatření 2.3. Koordinace spolkových aktivit s přípravou zázemí pro jejich realizaci, proto je SP hodnocen stupněm 5.

V kritériích Podíl neprospívajících žáků základních škol a Neúspěšnost povinné školní docházky je SP hodnocen identicky. Analytická část popisuje základní školy ve městě a jejich kapacity, ale nezabývá se podílem neprospívajících žáků ZŠ ani neúspěšností povinné školní docházky, proto je hodnocena stupněm 2. Návrhová část v prioritě D1. Školství a vzdělávání navrhuje opatření 1.1. Vymezení a podpora páteřní sítě vzdělávacích zařízení, 1.2. Koordinace vzdělávacích aktivit v síti vzdělávacích zařízení, 1.3. Financování, efektivita, rozvoj nových možností vzdělávání a 1.4. Podpora vzdělávání sociálně slabších obyvatel v Broumově. Zejména poslední z uvedených

opatření má potenciál ovlivnit podíl neprospívajících žáků i úspěšnost povinné školní docházky, proto je návrhová část hodnocena stupněm 6.

V dostupnosti zařízení základní zdravotní péče je SP za analytickou část hodnocen stupněm 3. Analytická část obsahuje informaci o počtu samostatných ordinací praktického lékaře pro dospělé v rámci výčtu zdravotnických zařízení ve městě, nicméně nezabývá se umístěním ordinací, natož počtem osob, pro které je ordinace dostupná v části města, kde žijí. Za návrhovou část získal SP v tomto kritériu stupeň 4, jelikož v prioritě C3. Zdravotní péče navrhuje částečně související opatření 3.1. Vymezení a podpora pátevní sítě zdravotní péče nutné pro další rozvoj regionu, 3.2. Koordinace subjektů tvořících pátevní síť a 3.3. Zvyšování efektivity a kvality zdravotní péče.

SP řeší kapacitu předškolních zařízení i základních školských zařízení komplexně v analytické části, která obsahuje přehlednou tabulku s informacemi, proto je hodnocen stupněm 6. Dostatečná kapacita školských zařízení je jednou ze silných stránek města. Nevřzená související opatření mají na kapacitu těchto zařízení částečný vliv, SP je tudíž v těchto kritériích za návrhovou část hodnocen stupněm 4. Jedná se konkrétně o opatření 1.1. Vymezení a podpora pátevní sítě vzdělávacích zařízení, 1.2. Koordinace vzdělávacích aktivit v síti vzdělávacích zařízení, 1.3. Financování, efektivita, rozvoj nových možností vzdělávání, 1.4. Podpora vzdělávání sociálně slabších obyvatel v Broumově.

Podíl ploch s rekreačním potenciálem analytická část relativně podrobně řeší, ale pouze v rámci celého území ORP, tedy přímo za Broumov pouze okrajově. Návrhová část je hodnocena stupněm 2, jelikož velmi okrajově související problematiku řeší v části A4. Ochrana životního prostředí a historického dědictví.

Bydlení

Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech a Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech je v analytické části řešena velmi okrajově. Analytická část popisuje počet domů a bytů obydlených v Broumově dle sčítání lidu, ale ne bytovou výstavbu. Jako slabé stránky města SP uvádí, že chybí startovací bydlení pro mladé, nízkonákladové a sociální bydlení. Souvisejícími navrženými opatřeními v rámci oblasti D3. Bydlení, urbanismus a územní plánování jsou opatření 3.1. Vytvoření Koncepce v oblasti bydlení, včetně nízkonákladového bydlení, 3.2. Organizování urbanistických soutěží pro významné rozvojové plochy a 3.3. Využívání architektonických soutěží. Tato opatření ale s intenzitou bytové výstavby souvisí jen okrajově, návrhová část je proto hodnocena stupněm 3.

SP je v kritériu Podíl bytů napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu hodnocen stupněm 4. Analytická část řeší obsah kritéria částečně, jelikož uvádí výčet městských částí, které nejsou odkanalizovány vůbec. SWOT uvádí dobrý stav kanalizace jako silnou stránku, naopak neexistenci kanalizačního systému v některých částech města jako slabou stránku. Nicméně v prioritě A5. Rozvoj, zefektivnění, dobudování infrastruktury je aktivita 5.4. Dobudování kanalizačního systému i v okrajových částech města, proto získává návrhová část 6. stupeň.

Podíl bytů zásobovaných vodou z vodovodu pro veřejnou potřebu analytická část řeší pouze velmi okrajově. Uvádí pouze, že zásobování pitnou vodou je vyhovující, proto je hodnocena stupněm 2. SWOT analýza uvádí dobrý stav vodovodů jako silnou stránku. Návrhová část se zásobováním pitnou vodou vůbec nezabývá.

Podíl bytů zásobovaných plynem je v analytické části řešen. Uvádí se v ní, jaké je procento plynofikace města a stručně popisuje zásobování území plynem, proto jí náleží 5. stupeň. Návrhová část problematiku neřeší.

Environmentální kritéria

Analytická část také v rámci kapitoly 1.6.3. Životní prostředí poskytuje tabulku emisí základních znečišťujících látek do ovzduší v okrese Náchod. Hygienický limit benzo(a)pyrenu a jeho překračování ovšem neřeší. Z toho důvodu je SP za analytickou část v kritériu Překračování hygienického limitu benzo(a)pyrenu hodnocen stupněm 2. Návrhová část velmi okrajově téma řeší v rámci priority A4. Ochrana životního prostředí a historického dědictví. Konkrétně navrhuje opatření 4.3. Zachování a ochrana kvalitního životního prostředí ve městě i v širším okolí.

Ekologickou fragmentací nezastavěného území liniovými stavbami se analytická část zabývá velmi okrajově, jelikož zmiňuje, že Broumov leží v území CHKO Broumovsko. Návrhová část se problematikou tohoto kritéria Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami nezabývá.

Vyhodnocení SP Broumova dle kritérií z oblasti 2

Zdraví a životní prostředí

Počtem ordinací praktických lékařů na území města se analytická část zabývá, proto je v ní SP hodnocen v kritériu Index praktických lékařů stupněm 6. Návrhová část řeší téma okrajově, na počet ordinací má okrajový vliv prioritě C3. Zdravotní péče a její opatření 3.1. Vymezení a podpora páteřní sítě zdravotní péče nutné pro další rozvoj regionu, 3.2. Koordinace subjektů tvořících páteřní síť a 3.3. Zvyšování efektivity a kvality zdravotní péče. Stejně hodnocen je SP i v kritériu Index dětských lékařů.

SP je v kritériu Index dojezdu do nemocnice hodnocen stupněm 3 za analytickou a 2 za návrhovou část. Analytická část uvádí, že ve městě funguje nemocnice Broumov a vyjmenovává její pracoviště, s dojezdem do nemocnice to ovšem souvisí pouze okrajově. Návrhová část nabízí výše zmíněná opatření v prioritě C3. Zdravotní péče, která řeší dojezd do nemocnice pouze velmi okrajově.

V kritériu Index lékáren je SP hodnocen stupni 6 za analytickou část, jelikož komplexně popisuje počet i dostupnost lékáren, a 1 za návrhovou část, protože ta problematiku lékáren neřeší vůbec.

Index průměrné délky života popisuje analytická část velmi okrajově, neboť sleduje vývoj věkové struktury, ale jinak délku života obyvatel nezmiňuje. Návrhová část je hodnocena stupněm 1.

SP řeší v analytické části emise základních znečišťujících látek ovzduší, ale neřeší přímo částice, které toto kritérium zkoumá. Za Index znečištění ovzduší je proto hodnocen stupněm 3. Návrhová část kvalitu ovzduší vůbec neřeší. Tematicky související Index znečišťovatelů není řešen v žádné z hodnocených částí SP.

SP se v analytické části věnuje popisu CHKO, v níž Broumov leží, proto je v kritériu Index chráněných území hodnocen stupněm 6. Návrhová část je hodnocena čtvrtým stupněm, jelikož v části Ochrana životního prostředí a historického dědictví navrhuje opatření 4.1. Výchova obyvatelstva ke vztahu ke všem složkám životního prostředí a historickému dědictví a 4.3. Zachování a ochrana kvalitního životního prostředí ve městě i v širším okolí.

Materiální zabezpečení a vzdělání

V kritériu Index nezaměstnanosti obdržel SP totožné hodnocení jako v kritériu z oblasti 1 Dlouhodobá nezaměstnanost.

SP je v kritériích Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech a Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce za analytickou část hodnocen stupněm 3. Analytická část totiž poskytuje pouze informaci o nedostatečné nabídce práce. Návrhová část získala za obě kritéria stupeň 2, jelikož řeší pouze obecně zaměstnanost.

Zpracování indexu finanční dostupnosti bydlení se v analytické části omezuje pouze na uvedení počtu obydlených a neobydlených bytů a domů ve městě v kapitole Bydlení. Za analytickou část v kritériu Index finanční dostupnosti bydlení je proto SP hodnocen stupněm 2. Stupeň 2 získal SP v tomto kritériu i za část návrhovou, která

v rámci priority C1. Sociální politika města navrhuje velmi okrajově související opatření 1.4. Řešení problematiky nízkonákladového a víceetapového bydlení.

Problematika sociálních dávek je v analytické části plánu velmi komplexně řešena, včetně uvedení počtu vyplacených příspěvků na živobytí a doplatků na bydlení, proto je SP v kritériu Index hmotné nouze hodnocen stupněm 6. Návrhová část řeší sociální dávky okrajově prostřednictvím několika opatření v prioritě C1. Sociální politika města a C2. Sociální služby.

Kritérium Index exekucí SP neřeší ani v analytické ani v návrhové části.

V kritériích Index kapacity mateřských škol a Index kapacity základních škol získal SP totožné hodnocení jako v odpovídajících kritériích oblasti 1.

V kritériu Index kvalitních středních škol je analytická část hodnocena stupněm 2, jelikož pouze popisuje školu, která se v Broumově nachází a její kapacitu. Návrhová část je hodnocena stupněm 3, protože v rámci prioritní oblasti D1. Školství a vzdělávání navrhuje opatření 1.1. Vymezení a podpora páteční sítě vzdělávacích zařízení, 1.2. Koordinace vzdělávacích aktivit v síti vzdělávacích zařízení, 1.3. Financování, efektivita, rozvoj nových možností vzdělávání a 1.4. Podpora vzdělávání sociálně slabších obyvatel v Broumově, která mohou mít na kvalitu středních škol vliv.

Vztahy a služby

Analytická část v části 1.6.1. Ekonomika uvádí počet podnikatelských subjektů ve městě a v grafu zobrazuje jejich převažující činnost. S obsahem kritéria Index supermarketů souvisí tento popis velmi okrajově, proto je SP udělen stupeň 2. Návrhová část téma neřeší vůbec.

Kritéria Index bankomatů a Index restaurací jsou kritérii, ve kterých je SP hodnocen ve všech částech stupněm 1, jelikož se související problematikou nezabývá.

Analytická část se zmiňuje o existenci kinosálu v domě česko-polské spolupráce, nicméně neuvádí počet promítaných filmů, proto je SP v kritériu Index kin za analytickou část hodnocen stupněm 2. Návrhová část se o kině nezmiňuje.

SP je v kritériu Index silniční sítě hodnocen stupněm 4 – částečně, jelikož poměrně komplexně popisuje silniční síť a hlavní silniční tahy, ale neřeší přímo hustotu silniční sítě. Návrhová část téma neřeší.

Index železniční dopravy je dalším z hodnotících kritérií. Je založeno na počtu unikátních železničních spojů, které zastaví v obci. Analytická část popisuje železniční tratě, které procházejí městem a jejich stav a související problémy. Přikládá i mapu

železniční síť s vyznačením typu vlaků, které na nich jezdí, ale neuvádí počet spojů, proto je SP v tomto kritériu hodnocen stupněm 2. Návrhová část je hodnocena stupněm 1.

Analytická část popisuje spolkovou činnost včetně výčtu spolků, proto je SP v kritériu Index sounáležitosti hodnocen 6. Návrhová část je ze stejných důvodů jako v kritériu oblasti 1 Spolková činnost i v tomto kritériu hodnocena stupněm 5.

V kritériu Index zájmu o obecní a krajské volby je SP vzhledem k nezařazení problematiky hodnocen stupni 1 a 1.

SP je v kritériu Index dopravní nehodovosti vzhledem k popisu intenzity dopravy v mapě za analytickou část hodnocen stupněm 2. Nicméně návrhová část téma neřeší.

Naopak index hazardu není řešen v analytické části, ale návrhová část je hodnocena stupněm 5, jelikož prioritní oblast A2. Bezpečnost ve městě obsahuje opatření 2.6. Regulace hazardu a jeho monitoring.

V kritériu Index stěhování mladých je analytická část hodnocena stupněm 5. Důvodem pro toto hodnocení je obsažený popis úbytku obyvatel v produktivním věku a jejich odchodu za prací do regionů s nižší mírou nezaměstnanosti. Návrhová část identifikuje odliv mladých a kvalifikovaných obyvatel jako jednu z hrozeb a navrhuje související opatření v oblasti B, míra přesnosti zacílení těchto opatření na obsah kritéria odpovídá stupni 3, jelikož necílí přímo na mladé.

Index přírůstku obyvatelstva je v analytické části řešen ještě podrobněji než obsah předchozího kritéria, proto získala v tomto kritériu analytická část stupeň 6. Návrhová část svými opatřeními na přírůstek obyvatelstva cílí také přesněji, takže je hodnocena stupněm 4.

Vyhodnocení SP Broumova dle kritérií z oblasti 3

Formální náležitosti strategického plánu města Broumov jsou popsány v tabulce 15.

Tabulka 15 Formální náležitosti SP Broumova

aktuálnost	z roku 2012, do roku 2029
rozsah	Strategický plán má 4 části. Část A – Analytická část (91 stran), část B – Návrhová část (obsahuje i SWOT analýzy, celkem 18 stran), část C – Akční plán (46 stran) a část D – Metodika implementace (8 stran). Navíc je k dispozici Plán projektů aktualizovaný k 31. 12. 2022.

zpracovatel	společnost PROCES – Centrum pro rozvoj obcí a regionů, s. r. o. ve spolupráci s Městským úřadem Broumov
dostupnost na webových stránkách města	Ano, https://www.broumov-mesto.cz/strategicky-rozvojoy-plan-mesta-broumova-do-roku-2029/d-3336

SP Broumova pochází již z roku 2012 nicméně kromě samotných částí SP je součástí dostupných rozvojových dokumentů i aktualizace k roku 2022. U této aktualizace ovšem není zřejmá její souvislost se schváleným strategickým plánem a jedná se pouze o zhodnocení současného stavu vybraných aktivit.

Mezi nedostatky návrhové části SP lze zařadit absenci popisu jednotlivých opatření a jejich návaznosti na SWOT analýzu. Opatření nejsou vysvětlena a rozepsána a návrhová část je tudíž do velké míry obecná. Kladně lze naopak hodnotit, že se SP zmiňuje o spolupráci v rámci mikroregionu.

Vyhodnocení SP Broumova dle kritérií z oblasti 4

Specifiky města Broumov jsou jeho poloha v chráněné krajinné oblasti, a také vyšší počet sociálně slabších a sociálně vyloučených osob, který se pojí s periferní polohou města a příchodem méně vzdělaných po odsunu Němců z bývalých Sudet. Nicméně se skutečností, že se jedná o oblast tehdejších Sudet, je spojeno také velké bohatství území na kulturní památky, například kostely.

Jako specifická kritéria byla proto pro město Broumov zvolena 3 kritéria. Kritérium Cestovní ruch, kritérium Ochrana přírody a kritérium Začleňování sociálně vyloučených.

V kritériu Cestovní ruch je SP za analytickou část hodnocen stupněm 6, jelikož je cestovní ruch a jeho možnosti a omezení popsán velmi komplexně. Cestovní ruch je přímo jednou z priorit návrhové části SP, konkrétně se jedná o prioritu B3. Cestovní ruch, která zahrnuje opatření 3.1. Vytvoření Marketingové strategie Broumova, 3.2. Vzájemná spolupráce města s ostatními subjekty působícími v oblasti cestovního ruchu na Broumovsku, 3.3. Podpora vzniku produktů cestovního ruchu při nepřízní počasí, včetně potřebné infrastruktury a 3.4. Podpora turistiky spojené se vzdělávacími aktivitami. Návrhová část je proto hodnocena stupněm 6.

Analytická část popisuje CHKO Broumovsko i místní přírodní bohatství, a to hned v několika kapitolách. Ochranu přírody ale popisuje jen velmi stručně. Analytická část SP je proto v kritériu Ochrana přírody hodnocena stupněm 4. Návrhová část nicméně

obsahuje prioritu A4. Ochrana životního prostředí a historického dědictví, která zahrnuje opatření 4.3. Zachování a ochrana kvalitního životního prostředí ve městě i v širším okolí. Proto je SP za návrhovou část v tomto kritériu hodnocen stupněm 6.

V kritériu Začleňování sociálně vyloučených je SP za analytickou část hodnocen stupněm 6. Analytická část obsahuje samostatnou kapitolu 1.4.3. Začleňování sociálně vyloučených, která problematiku komplexně rozebírá. Návrhová část téma řeší ve velkém množství opatření v rámci několika priorit. V prioritě A2. Bezpečnost ve městě navrhuje opatření 2.5. Program inkluze (integrované projekty). V prioritě C1. Sociální politika města navrhuje několik souvisejících opatření 1.1. Monitoring sociálních rizik a jejich prevence, 1.2. Koordinace inkluzivních, preventivních a krizových programů, 1.3. Komunitní plánování sociálních služeb a jejich rozvoj a 1.4. Řešení problematiky nízkonákladového a vícestupňového bydlení. V prioritě C2. Sociální služby navrhuje opatření 2.1. Vymezení a podpora páteční sítě sociálních služeb nutné pro další rozvoj regionu, 2.2. Koordinace subjektů tvořících páteční síť a 2.3. Zvyšování efektivity a kvality sociálních služeb. Problematika je také řešena i v prioritě D1. Školství a vzdělávání, která obsahuje související opatření 1.4. Podpora vzdělávání sociálně slabších obyvatel v Broumově. Návrhová část je proto v tomto kritériu hodnocena stupněm 6.

6.2.4.2 Soulad reálné socioekonomické situace a strategického plánu

Dle kritérií oblasti 1

V analýze reálné socioekonomické situace dle projektu Rozvojový potenciál obcí a regionů bylo identifikováno 11 kritérií významných pro město Broumov. Ve všech z nich je reálná situace Broumova horší než hodnota srovnatelného mediánu. Zde je vhodné připomenout, že Broumov je jediným z hodnocených měst, který je zařazen dle metodiky projektu Rozvojový potenciál obcí a regionů do typu území A, a proto je srovnáván s odlišnými mediánovými hodnotami než ostatní obce. Hodnocení SP dle těchto kritérií je k dispozici v tabulce 16.

Tabulka 16 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 1) ve SP Broumova

Ukazatel/kritérium		Hodnocení části SP	
		Analytická	Návrhová
Dlouhodobá nezaměstnanost	↓	6	5
Spolková činnost	↓	6	5
Podíl neprospívajících žáků základních škol	↓	2	6

Kapacita předškolních zařízení	↓	6	4
Kapacita základních školských zařízení	↓	6	4
Podíl ploch s rekreačním potenciálem	↓	3	2
Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech	↓	2	3
Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech	↓	2	3
Podíl bytů zásobovaných plynem	↓	5	1
Překračování hygienického limitu benzo(a)pyrenu	↓	2	2
Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami	↓	2	1

Problematika kritérií Dlouhodobá nezaměstnanost, Spolková činnost, ale i Podíl neprospívajících žáků základních škol je ve SP správně reflektována. Naopak vůbec nebo jen okrajově řeší návrhová část nízký podíl ploch s rekreačním potenciálem, nízkou intenzitu bytové výstavby v uplynulých 5 a 15 letech, nízký podíl bytů zásobovaných plynem, nadmediánové hodnoty benzo(a)pyrenu a vysokou ekologickou fragmentaci nezastavěného území liniovými stavbami. K nadmediánovým hodnotám benzo(a)pyrenu v Broumově lze pro zajímavost uvést hodnoty, kterých by ukazatel Překračování hygienického limitu benzo(a)pyrenu v Broumově dosáhl při porovnání s mediánem území typu G, se kterým jsou porovnávány hodnoty všech ostatních vybraných sídel. Jedná se totiž o největší rozdíl při porovnání s odlišnými typy mediánů. Při porovnání s příslušným mediánem, dosahuje Broumov v ukazateli Překračování hygienického limitu benzo(a)pyrenu 426 %, zatímco při porovnání s mediánem území typu G dosahuje pouhých 62 %. Vzhledem k tomu, že u tohoto ukazatele, je žádoucí minimalizace hodnoty, výsledky by se významně změnily a z problematického kritéria by se stala naopak přednost města.

Návrhová část plánu velmi (stupně 5 a 6) řeší problematiku šesti kritérií, 3 z nich spadají z důvodu zhoršené reálné situace v příslušných ukazatelích do významných kritérií. Dalšími třemi jsou Index vzdělanosti, Neúspěšnost povinné školní docházky a Podíl bytů napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu, viz tabulka 17.

Tabulka 17 Oblasti intenzivně řešené ve SP Broumova

Ukazatel/kritérium	Analytická	Návrhová	Reálná situace (ve srovnání s mediánem)
Index vzdělanosti	6	6	90%
Dlouhodobá nezaměstnanost	6	5	300%
Spolková činnost	6	5	77%
Podíl neprospívajících žáků základních škol	2	6	140%
Neúspěšnost povinné školní docházky	2	6	115%
Podíl bytů napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu	4	6	102%

Dle kritérií oblasti 2

Broumov byl projektem Obce v datech vyhodnocen jako město s nejhorší kvalitou života z celého Královéhradeckého kraje. Tomu odpovídá i vysoký počet kritérií, která byla identifikována jako významná z důvodu problematické reálné situace města v příslušných ukazatelích. Překvapivý je naopak i poměrně vysoký počet kritérií, která jsou určena jako významná z důvodu nadstandardně pozitivní reálné situace v příslušných ukazatelích. Všech 22 významných ukazatelů a hodnocení SP je zobrazeno v tabulce 18.

Tabulka 18 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 2) ve SP Broumova

Ukazatel/kritérium		Analytická	Návrhová
Index praktických lékařů	↑	6	3
Index dojezdu do nemocnice	↑	3	2
Index finanční dostupnosti bydlení	↑	2	2
Index kapacity mateřských škol	↑	6	4
Index kapacity základních škol	↑	6	4
Index dopravní nehodovosti	↑	2	1
index hazardu	↑	1	5

Index dětských lékařů	↓	6	3
Index nezaměstnanosti	↓	6	5
Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech	↓	3	2
Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce	↓	3	2
Index hmotné nouze	↓	6	3
index exekucí	↓	1	1
Index supermarketů	↓	2	1
Index bankomatů	↓	1	1
Index restaurací	↓	1	1
Index kin	↓	2	1
Index silniční sítě	↓	4	1
Index zájmu o obecní a krajské volby	↓	1	1
Index stěhování mladých	↓	5	3
Index přírůstku obyvatelstva	↓	6	4
Index kvalitních středních škol	↓	2	3

Stupeň 5 nebo 6 za návrhovou část získal SP Broumova v kritériích Index nezaměstnanosti, Index sounáležitosti a Index hazardu. Z toho kritérium Index nezaměstnanosti je zařazeno i v identifikovaných významných kritériích, a tudíž je v tomto kritériu správně reflektována reálná situace.

Kritérium Index sounáležitosti mezi významnými není a kritérium Index hazardu je dle zjištění reálné situace mezi významnými kritérii naopak z důvodu, že situace města v oblasti hazardu je dle hodnocení velmi dobrá, dokonce je v ní Broumov mezi 20 % nejlepších ORP v ČR. Je tudíž možné, že se od schválení plánu reálná situace města v oblasti hazardu díky stanoveným opatřením významně zlepšila. Nicméně vzhledem k tomu, že se analytická část SP související problematikou vůbec nezabývá, není možné tuto myšlenku ověřit. Dalším z možných zdůvodnění, proč SP řeší problematiku hazardu, ve které je reálná situace města dle zjištění velmi dobrá, je úzké zaměření hodnotícího ukazatele, které hodnotu Index hazardu měří pouze počtem povolených herních zařízení na území města a nemusí tedy vystihovat reálný stav.

Dle kritérií oblasti 4

Specifická kritéria Broumova a jejich problematika jsou v jeho SP bezezbytku zohledněna. Jako specifická kritéria byla pro město Broumov zvolena kritéria Cestovní ruch, Ochrana přírody a Začleňování sociálně vyloučených. Analytická část plánu dobře popsala všechny související oblasti, nejnižším stupněm byl SP za analytickou část ohodnocen v kritériu Ochrana přírody, ve kterém získal čtvrtý stupeň hodnotící škály. V návrhové části byl SP Broumova ve všech těchto kritériích dokonce ohodnocen nejvyšším stupněm 6. Reálná situace je tedy dle kritérií oblasti 4 ve strategickém plánu reflektována ideálně.

7 DISKUZE

Provedená analýza strategických plánů vybraných sídel v okrese Náchod a jejich reálné socioekonomické situace poskytuje relativně komplexní pohled na reflexi reálné socioekonomické situace ve strategických plánech vybraných sídel, a to proto, že na daná sídla a jejich strategické plány pohlíží optikou přibližně šedesáti kritérií. Všechny analyzované strategické plány se zabývají relevantními socioekonomickými faktory, nicméně žádný z nich nereflektuje v návrhové části všechna kritéria, ve kterých dle reálné socioekonomické situace dosahuje horších výsledků než referenční obce.

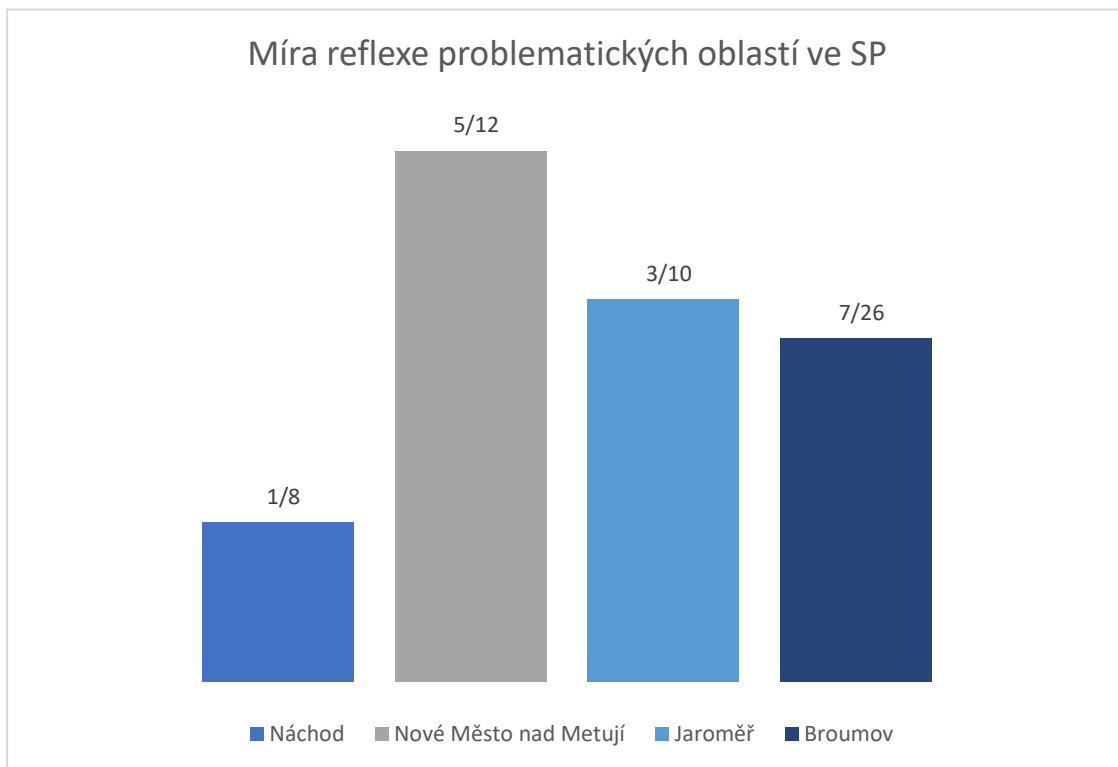
Vyhodnocení reflexe specifík jednotlivých měst ve strategických plánech naopak ukázalo, že reálná situace v těchto oblastech je všemi plány velmi dobře reflektována. Jediným ze specifických kritérií všech hodnocených měst, ve kterém není SP za návrhovou část hodnocen alespoň stupněm 4 – částečně, je kritérium Přeshraniční spolupráce. Toto kritérium bylo vybráno jako specifické pro město Náchod a návrhová část náchodského SP v něm byla ohodnocena stupněm 3 ovšem s komentářem, že SP odkazuje na jiný zpracovaný strategický dokument, který se tématem přeshraniční spolupráce podrobně zabývá.

Vyhodnocení formálních náležitostí SP ukázalo, že 3 ze 4 hodnocených SP jsou starší než 5 let, nejstarším z hodnocených je strategický plán rozvoje města Broumov, který byl vytvořen v roce 2012. Na druhou stranu je ovšem broumovský plán dosud jediným z hodnocených SP, který byl alespoň částečně aktualizován. Na zpracování všech hodnocených plánů bez rozdílu se podílely profesionální zpracovatelské společnosti, nicméně struktura i obsah jednotlivých SP se vzájemně liší. Od ostatních se svým zpracováním nejvíce odlišuje SP města Jaroměř, který je zpracován metodou architektonické studie. Jako jediný z hodnocených také tento plán není celý dostupný na webových stránkách města a jeho textová část musela být za účelem výzkumu v této práci vyžádána prostřednictvím písemné komunikace s Oddělením správy majetku a investic Městského úřadu Jaroměř.

Vyhodnocení reflexe reálné socioekonomické situace ve strategických plánech se u jednotlivých SP zaměřuje na míru zohlednění předmětu významných kritérií, které jsou označovány jako problematické. Výsledky jsou přehledně zobrazeny v grafu na obrázku 14.

U prvního z vybraných sídel, města Náchod, bylo identifikováno osm kritérií z oblastí 1 a 2, u nichž hodnoty ukazující reálnou socioekonomickou situaci jsou v příslušných ukazatelích problematické, přičemž sedm z nich (tedy 87,5 %) není adekvátně reflektováno v návrhové části, a to alespoň stupněm 4, tedy částečně. SP

Náchoda se v návrhové části zabývá zejména obsahem kritérií Index stáří, Index obnovy pracovní síly, Dlouhodobá nezaměstnanost, Dostupnost zařízení základní zdravotní péče, Podíl ploch s rekreačním potenciálem, Index praktických lékařů a Index nezaměstnanosti. Přitom má město zjevně problémy spíše v problematice kritérií Podíl neprospívajících žáků základních škol, Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech, Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech, Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami, Index silniční sítě, Index hazardu a Index přírůstku obyvatelstva.

Obrázek 14 Reflexe problematických oblastí města ve strategickém plánu

Nové město nad Metují vykazuje nejvyšší shodu zjištěné reálné situace s řešením v návrhové části SP. Z celkem 12 problematických kritérií (oblasti 1 a 2) je v návrhové části plánu minimálně stupněm 4 řešeno 5, což představuje 41,7 %.

Hodnocení SP města Jaroměř bylo obtížné, jelikož tento SP nestanovuje jasné návrhy v daných oblastech, ale velmi úzce se zaměřuje zejména na fyzickou podobu města. SP Jaroměře se snaží prostřednictvím architektonických návrhů přispět k celkovému rozvoji města, nicméně opomíjí další skutečnosti důležité pro kvalitu života ve městě. Velká část identifikovaných problémů není z důvodů úzkého zaměření návrhové části ve SP Jaroměře reflektována. Alespoň částečně řeší SP 3 z 10 (30 %) problematických oblastí. Na úrovni stupně 6 ovšem neřeší návrhová část ani jedno ze stanovených kritérií oblasti 1 a 2 a na úrovni 5 řeší vyjma specifik pouze problematiku kritéria Podíl ploch s rekreačním potenciálem.

Broumov je ve 22 z 29 kritérií (obce v datech) mezi 20 % nejhorších nebo naopak nejlepších ORP v ČR. V 7 z nich je mezi 20 % nejlepších, naopak v 15 je mezi nejhoršími obcemi. Jeho reálná situace dle metodiky druhého z projektů působí negativněji, jelikož v analýze reálné socioekonomické situace dle projektu Rozvojový potenciál obcí a regionů bylo identifikováno 11 kritérií významných pro město Broumov. V žádném z nich není situace Broumova lepší než příslušný medián. Z celkem 26 problematických kritérií jich je řešeno v návrhové části alespoň částečně pouze 7, tedy 26,9 %.

Časté nedostatky při tvorbě strategických plánů, které byly zmiňované v teoretické části v kapitole 2.5, se v praxi projevily různými způsoby. Z nedostatků, které popisuje Ponikelský (2023), se nejčastěji projevuje neměnnost a přílišná obecnost SP. Přestože všechny hodnocené SP dobře refletovaly reálnou situaci dle svých specifických kritérií, reflexe problematik kritérií oblasti 1 a 2 byla pouze částečná. Z analýzy formálních náležitostí také vyplynulo, že strategickým plánům chybí aktualizace. Dále lze konstatovat, že nejnovější plán (SP města Nové Město nad Metují) vyniká lepší strukturovaností a zpracováním, které se projevilo i v nejlepší statistice zohlednění reálné socioekonomické situace a identifikovaných problematických oblastí v návrhové části SP města.

Na základě zjištěných dat o reálné socioekonomické situaci vybraných sídel a reflexe socioekonomických faktorů v jejich strategických plánech lze doporučit konkrétní návrhy pro strategické plány vybraných sídel.

7.1 Návrhy na zlepšení současného stavu

Na základě zjištění získaných z výsledků provedeného šetření lze hodnoceným strategickým plánům rozvoje doporučit několik návrhů na zlepšení. Některá doporučení se týkají všech plánů obecně, jiná jsou zaměřena na konkrétní plán.

Vzhledem k tomu, že SP vybraných měst nereflektují všechny reálné problémy, je základním doporučením pro aktualizaci nebo tvorbu nových SP tuto situaci zlepšit. Toho lze docílit například lepším využitím veřejně dostupných zdrojů dat i jejich odborně sestavené agregace zpracované například projekty Rozvojový potenciál obcí a regionů nebo Obce v datech, ale i dalšími projekty zmiňovanými v [kapitole 3](#). Dále se jako vhodné jeví doporučit většině z hodnocených plánů zpracovat aktualizaci, jelikož velká část z nich vychází z již poměrně zastaralých dat, což může k nereflektování současné reálné socioekonomické situace přispívat.

V rámci návrhů na zlepšení současného stavu jednotlivých SP jsou vybrány oblasti, kterým by se obce měly ve svých SP více věnovat. Jedná se o kritéria, u nichž je reálná

socioekonomická situace obce problematická (obec se negativně odchyluje o 20 % a více od referenčního mediánu nebo spadá mezi 20 % nejhorších obcí v daném kritériu) a zároveň obsahu daných kritérií se obec věnuje v návrhové části strategického plánu méně než intenzitou stupně 4 (tedy okrajově, velmi nepřímo/velmi okrajově a žádná zmínka). Kromě těchto vybraných kritérií je vhodným doporučením pro všechny hodnocené SP doplnit i chybějící informace v části analytické.

Strategickému plánu města Náchod lze doporučit více se zaměřit na vybraných 7 oblastí, ve kterých je reálná socioekonomická situace města problematická, a přitom jim není věnována náležitá pozornost v návrhové části SP. Jmenovitě se jedná o oblasti kritérií Podíl neprospívajících žáků základních škol, Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech, Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech, Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami, Index silniční sítě, Index hazardu a Index přírůstku obyvatelstva.

Nové Město nad Metují by se mělo více zaměřit na stejný počet (tedy 7) oblastí, u nichž je problematická reálná socioekonomická situace a zároveň nejsou náležitě reflektovány v návrhové části SP. Konkrétně se jedná o oblasti kritérií Neúspěšnost povinné školní docházky, Kapacita předškolních zařízení, Kapacita základních školských zařízení, Index dětských lékařů, Index supermarketů, Index bankomatů a Index železniční dopravy.

U obce Jaroměř lze identifikovat opět 7 problematických oblastí, jimž by se v návrhové části SP měla věnovat větší pozornost. Specificky se jedná o oblasti kritérií Dlouhodobá nezaměstnanost, Podíl neprospívajících žáků základních škol, Kapacita základních školských zařízení, Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami, Index hmotné nouze, Index kapacity mateřských škol a Index zájmu o obecní a krajské volby.

Obci Broumov lze doporučit, aby se v návrhové části svého SP více zabývala 19 oblastmi, u nichž je vyhodnocena reálná socioekonomická situace jako problematická a zároveň nejsou v návrhové části dostatečně řešeny. Jmenovitě se jedná o oblasti kritérií Podíl ploch s rekreačním potenciálem, Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech, Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech, Podíl bytů zásobovaných plynem, Překračování hygienického limitu benzo(a)pyrenu, Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami, Index dětských lékařů, Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech, Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce, Index hmotné nouze, Index exekucí, Index supermarketů, Index

bankomatů, Index restaurací, Index kin, Index silniční sítě, Index zájmu o obecní a krajské volby, Index stěhování mladých a Index kvalitních středních škol.

Obecně lze obcím doporučit, aby při tvorbě strategického plánu více reflektovaly svoji reálnou socioekonomickou situaci. Vhodným východiskem pro zmapování reálné socioekonomické situace mohou být již zmiňované projekty agregující veřejně dostupná data o obcích. Mimo to lze obcím vřele doporučit, aby při tvorbě strategického plánu vycházely nejen z problematických oblastí, ale i z těch, ve kterých naopak vynikají a v nichž si chtějí udržet nadstandardní kvality.

7.2 Limity šetření

V rámci této práce lze identifikovat několik limitů, které se pojí s výzkumným šetřením a které je nutné brát v potaz při vyhodnocování výsledků šetření této diplomové práce.

Prvním z limitů šetření je skutečnost, že s provedeným hodnocením strategických plánů dle stanovených kritérií se pojí jistá míra subjektivity. Jako konstruktivní se nakonec ukázalo využít šestistupňovou hodnotící stupnici (na motivy Likertovy škály), díky které bylo možné definovat jasný postup, jak budou kritéria vyhodnocována. Za účelem zajištění co nejvyšší reliability šetření bylo při vyhodnocování SP postupováno dle této jasně definované metodiky.

Z hlediska kvality využitých dat o socioekonomické situaci obcí by se neměl vyskytovat významnější problém, neboť byla využita data z projektů Obce v datech a Rozvojový potenciální obcí a regionů. Oba projekty jsou zastřešovány důvěryhodnou autoritou (Obce v datech mj. společností Deloitte; Rozvojový potenciál obcí a regionů zastřešuje MMR) a agregují data z veřejně dostupných kvalitních datových zdrojů (např. ČSÚ, katastr nemovitostí apod.). U analýzy dat ovšem stojí za zmínku skutečnost, že nebyly použity všechny ukazatele z vybraných projektů. Konkrétně bylo odstraněno pět kritérií, která nebylo možné využít z důvodu nedostupnosti hodnot.

Mezi další limity se řadí skutečnost, že socioekonomická situace se neustále mění, tudíž v průběhu času začnou výsledky tohoto šetření zastarávat, neboť nebudou už aktuální. Z toho důvodu je nutné k výsledkům tohoto výzkumného šetření přistupovat jako ke statickému pohledu na reálnou socioekonomickou situaci daných čtyř sídel pomocí dat získaných v listopadu 2023.

Důležité je také zmínit, že realita socioekonomické situace obcí je podstatně komplexnější než jak ji lze zaznamenat pomocí vybraných ukazatelů. Tato skutečnost je však v této práci zmírňována díky kvantitě ukazatelů, neboť jich je využíváno přibližně 60. Díky tomu vznikla pestrá mozaika socioekonomických faktorů, která jako

celek má jistou vypovídající hodnotu o reálné situaci obce. Přesto lze konstatovat, že výzkum hodnocení SP je založen na vybraných a úzce zaměřených kritériích, které komplexní situaci zjednodušují a nemají potenciál, a ani ambice, ji dokonale popsat.

K výsledkům výzkumu je z podstaty výzkumného šetření a výše uvedených limitů třeba přistupovat jako k inspiraci, na co by se která obec měla zaměřit. To znamená, že zjištěné nereflektování některé z oblastí nemusí nutně znamenat chybu v obsahu SP nebo špatně zvolená opatření, jelikož může pro ně existovat důvod a pádný argument. Výsledkem je zejména doporučení pro obce, aby využívaly kromě jiného i zdarma a veřejně přístupná data a zohlednily je při tvorbě SP nebo jejich aktualizací.

Závěr

Tato diplomová práce se zabývala analýzou socioekonomické situace a její reflexe ve strategických plánech vybraných sídel. Vybranými sídly byla jmenovitě města Náchod, Nové Město nad Metují, Jaroměř a Broumov.

Cílem práce bylo zjistit, jak a do jaké míry reflektují strategické plány daných obcí jejich socioekonomickou situaci a navrhnout doporučení pro zlepšení současného stavu. Za tímto účelem byla definována metodika, která sestávala z analýzy socioekonomické situace vybraných sídel z veřejně dostupných relevantních dat, která agregují projekty Rozvojový potenciál obcí a regionů a Obce v datech. Na základě analýzy dat o vybraných sídlech byla stanovena hodnotící kritéria, jejichž související problematika byla následně zkoumána ve strategických plánech vybraných sídel. Pro komplexnost šetření byly strategické plány zkoumány i z formálního pohledu a také dle několika vybraných specifických kritérií typických pro dané město (např. lázeňství pro město Náchod).

Po provedení analýzy míry zastoupení obsahu definovaných kritérií ve strategických plánech byl posouzen soulad strategického plánu s reálnou socioekonomickou situací. Jedním z nejcennějších výstupů byla identifikace kritérií, která jsou pro dané město významná, a posouzení míry reflexe jejich obsahu v analytické a návrhové části strategických plánů. Práce se zaměřila především na míru reflexe problematických oblastí v návrhové části hodnocených strategických plánů, ze které vyplynulo, že nejvyšší míru reflexe problematických oblastí v návrhové části vykazuje plán Nového Města nad Metují, naopak nejméně reflektuje reálnou socioekonomickou situaci návrhová část strategického plánu města Náchod.

Na základě výsledů šetření, bylo možné stanovit doporučení pro strategické plánování jednotlivých obcí. Konkrétně bylo pro každý z plánů doporučeno několik oblastí, na které by měl ve svém obsahu zaměřit více pozornosti. Tyto návrhy mohou sloužit zejména jako inspirace pro obce při zpracovávání aktualizací strategických plánů.

Zjištění z praktické části této práce mohou také přispět k diskuzi o tom, jak lze strategický plán vylepšit a přizpůsobit takovým způsobem, aby lépe sloužil potřebám a výzvám daného sídla. Konkrétně práce upozorňuje na skutečnost, že strategické plány by měly více vycházet z reálné socioekonomické situace příslušných obcí a navrhuje, aby obce při tvorbě svých strategických plánů využívaly dostupná data. V současné době je k dispozici velké množství relevantních dat a jejich odborných agregací v indexech popisujících mnoho aspektů socioekonomické situace sídel, ze kterých mohou strategické plány čerpat cenné informace. Přínosem práce je také

vytvořená metodika pro hodnocení reflexe socioekonomické situace ve strategických plánech, kterou lze využít pro budoucí analýzy.

Téma této diplomové práce je komplexní, a proto lze identifikovat vícero dalších možných návrhů výzkumných šetření, která mohou navázat na tuto práci. Prvně lze provést další vyhodnocení provedeného šetření, avšak s větším důrazem na silné stránky měst a jejich reflexi ve strategických plánech. Jako vhodné rozšíření výzkumu se jeví také rozšíření nebo obměna hodnotících kritérií, například za využití dat z jiných projektů (např. Databáze indikátorů kvality života v jednotlivých obcích České republiky dostupná na webu kdejedobre.cz). Dále se nabízí zjišťovat reflexi reálné socioekonomické situace ve strategických plánech jiných sídel a přispět tak získáním dostatečného množství dat k možnosti vyvozování závěrů o reflexi socioekonomické situace ve strategických plánech obecně. V neposlední řadě by bylo možné využít data z projektů využitých v tomto šetření k analýze většího množství SP a zjištění, které oblasti kvality života nebo rozvojového potenciálu jsou obecně ve strategických plánech rozvoje obcí často opomíjeny.

Seznam zkratek

ČR Česká republika

ČSÚ Český statistický úřad

EU Evropská unie

LAU Local Administrative Unit (místní správní jednotka)

MMR Ministerstvo pro místní rozvoj ČR

NUTS Nomenclature of Units for Territorial Statistics (nomenklatura územních statistických jednotek)

OSN Organizace spojených národů

PRO program rozvoje obce

SO ORP správní obvod obce s rozšířenou působností

SP strategický plán

Seznam použité literatury

ADVISER-EURO, A.S., 2009. *Metodika hodnocení ekonomického a rozvojového potenciálu území* [online]. [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: https://www.dotaceeu.cz/Dotace/media/SF/NOK/Evaluace/Evalua%c4%8dn%c3%ad%20knihovna/2009/2009_4457_Region%c3%a1In%c3%ad%20ekonomick%c3%a1%20data%20pro%20evaluaci/Methodika-hodnoceni-ekonomickeho-a-rozvojoveho-potencialu_final.pdf

AKADEMICKÉ CENTRUM STUDENTSKÝCH AKTIVIT, 2023. *Strategické plánování*. In: Centrum pro veřejnou správu [online]. [cit. 2023-08-25]. Dostupné z: <https://www.acsa.cz/verejnasprava/uzitecne/strategicke-planovani/>

BALÍK, Stanislav, 2009. *Komunální politika: obce, aktéři a cíle místní politiky*. Praha: Grada. ISBN 978-80-247-2908-4.

BOLSI, Paolo, Chiara CASTELLI, Beatrice D'HOMBRES, Laura DE DOMINICIS, Valentina MONTALTO a Nicola PONTAROLLO, 2020. *REPORT ON THE QUALITY OF LIFE IN EUROPEAN CITIES* [online]. Publications Office of the European Union [cit. 2023-11-30]. ISBN 978-92-76-22444-0. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/work/qol2020/quality_life_european_cities_en.pdf

BULÍČEK, Pavel, 2023. *Místo pro život 2023*. In: DATOVÝ PORTÁL Královéhradeckého kraje [online]. [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.datakhk.cz/pages/misto-pro-zivot-2023>

BÝMA, Miroslav, 2023. *Orgány obce*. Moderní obec [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/organy-obce/>

ČEPELKA, Oldřich, 2019. Výzkumné studie a indexy pro hodnocení kvality života seniorů a aktivního stárnutí. *Demografie: revue pro výzkum populačního vývoje*. Praha: Český statistický úřad, 61(2), 137-148. ISSN 0011-8265.

ČSÚ, 2003. *Velikostní struktura obcí*. In: Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-08-02]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/4120-03-casova_rada_1961_2001-3__velikostni_struktura_obci__

ČSÚ, 2016. *Okres dle statistické klasifikace NUTS, LAU*. In: Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-08-1]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/rso/okres-dle-statisticke-klasifikace-nuts-lau>

ČSÚ, 2023. *Obyvatelstvo*. In: Český statistický úřad [online]. [cit. 2023-08-16]. Dostupné z: https://www.czso.cz/csu/czso/obyvatelstvo_lide

DATLAB, 2023. *Víme o všech veřejných zakázkách* [online]. [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://datlab.eu/cs/>

DLUBALOVÁ, Klára, 2023. *Od Nového roku se sjednotilo územní členění státu*. In: Ministerstvo vnitra České republiky [online]. [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/od-noveho-roku-se-sjednotilo-uzemni-cleneni-statu.aspx>

DOBRUCKÁ, Lucia, 2007. *Strategický rozvojový plán obce*. Bratislava: Peter Mačura - PEEM. ISBN 978-80-89197-77-4.

DRUCKER, Peter a Joseph MACIARIELLO, 2006. *Drucker na každý den: 366 zamyšlení a podnětů, jak dělat správné věci*. Praha: Management Press. Knihovna světového managementu. ISBN 80-7261-140-2.

ECONOMIST INTELLIGENCE, 2023. *The Global Liveability Index 2023: Optimism amid instability* [online]. Dostupné z: https://pages.eiu.com/rs/753-RIQ-438/images/June-Global-Liveability-Index-2023.pdf?mkt_tok=NzUzLVJJUS00MzgAAAGP1JN6sTed-mE6IR2M6-Ih6KF9uwrznZGJ6XZBsmcoKGMBVCdv66ymPoH6WUPePoFX0uJCEiTCu6Ev5qMUOOJZD__yp3WnJTp-8F3AfNL9__dgl5g

HÁJKOVÁ, Mariana a Hana SVOBODOVÁ, 2017. *Administrativní členění*. In: Česká republika - tematický atlas [online]. Pedagogická fakulta Masarykovy univerzity [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: https://is.muni.cz/do/rect/el/estud/pedf/js17/cesko_atlas/web/pages/18-cleneni.html

HEŘMANOVÁ, Eva, 2012. *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON). ISBN 978-80-7419-106-0.

HORNÍK, Jan a Petr KUŠ, 2019. *Územní samospráva přehledně a v příkladech*. 2. aktualizované vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu. ISBN 978-80-86976-55-6.

IPR PRAHA, 2016. *Manuál participace: Jak zapojit veřejnost do plánování města* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://iprpraha.cz/uploads/assets/dokumenty/participace/manpart3105v1.pdf>

JEŽEK, Jiří, 2015. *Kritická analýza strategického plánování obcí, měst a regionů v České republice: Identifikace problémových oblastí a návrh řešení*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni. ISBN 978-80-261-0678-4.

KAMENÍČKOVÁ, Věra, 2023. *Hospodaření obcí v roce 2022*. In: Deník veřejné správy [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.dvs.cz/clanek.asp?id=6898616>

LOCHMANNOVÁ, Alena, 2017. *Veřejná správa: základy veřejné správy*. Prostějov: Computer Media. ISBN 978-80-7402-295-1.

MANAGEMENTMANIA'S SERIES OF MANAGEMENT, 2019. *Strategické řízení (Strategic Management)* [online]. [cit. 2023-08-24]. ISSN 2327-3658. Dostupné z: <https://managementmania.com/cs/strategie-rizeni>.

MATEJ, Miroslav, 2021. *Finanční řízení obcí*. Praha: Svaz měst a obcí České republiky. ISBN 78-80-88375-09-8.

MĚSTO NÁCHOD, 2023. *Strategický plán* [online]. [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: <https://www.mestonachod.cz/mesto/strategicky-plan/#:~:text=Strategick%C3%BD%20pl%C3%A1n%20byl%20vytvo%C5%99en%20v,kvalitu%20%C5%BEivota%20sv%C3%BDch%20obyvatel%20a>

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2019. *Klientsky orientovaná veřejná správa 2030: Koncepce rozvoje veřejné správy na období let 2021–2030* [online]. [cit. 2023-08-30]. Praha: Ministerstvo vnitra, odbor strategického rozvoje a koordinace veřejné správy. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/soubor/koncepce-klientsky-orientovana-verejna-sprava-2030.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2021. *Studijní texty pro přípravu na zvláštní část úřednické zkoušky: Systém veřejné správy a všeobecná vnitřní správa* [online]. [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/sluzba/soubor/skripta-26-system-verejne-spravy-a-vseobecna-vnitri-sprava-20210630-pdf.aspx>

MINISTERSTVO VNITRA ČR, 2023. *Zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu: účinnost k 1. lednu 2021* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://storymaps.arcgis.com/stories/27ada7f9e22d4e9290f1aaa5ccb31c96>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR, 2023a. *O projektu*. In: Jak se u vás žije [online]. [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://kdejedobre.cz/about>

MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ ČR, 2023b. *Dimenze kvality života* [online]. In: Jak se u vás žije. [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://kdejedobre.cz/dimension/all>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2014. *Metodika tvorby programu rozvoje obce* [online]. [cit. 2023-08-23]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/45c58e5b-da4c-4210-a8da-6b29cb749989/Methodika__tvorby__PRO.pdf

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2020a. *NUTS*. In: *Informační web územního plánování* [online]. Ústav územního rozvoje [cit. 2023-07-31]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/nuts.asp>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2020b. *Obce*. In: *Informační web územního plánování* [online]. Ústav územního rozvoje [cit. 2023-08-22]. Dostupné z: <https://portal.uur.cz/spravni-usporadani-cr-organy-uzemniho-planovani/obce.asp>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, 2023. *Regiony regionální politiky*. In: *DotaceEU.cz* [online]. [cit. 2023-08-01]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/evropske-fondy-v-cr/informace-o-fondech/regiony-regionalni-politiky-eu>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, TECHNOLOGICKÁ AGENTURA ČR a ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ, 2023a. *Příručka pro online aplikaci* [online]. In: *Rozvojový potenciál obcí a regionů*. [cit. 2023-11-28]. Dostupné z: <https://potencial.risy.cz/manual.htm>

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ ČR, TECHNOLOGICKÁ AGENTURA ČR a ČESKÉ VYSOKÉ UČENÍ TECHNICKÉ, 2023b. *Rozvojový potenciál obcí a regionů* [online]. [cit. 2023-11-28]. Dostupné z: <https://potencial.risy.cz/index.html>

MINISTERSTVO FINANCÍ ČR, 2023. *Monitor - kompletní přehled veřejných financí* [online]. [cit. 2023-08-14]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/>

MOJEEVROPA, 2023. *Princip subsidiarity* [online]. [cit. 2023-07-28]. Dostupné z: <https://mojeevropa.cz/eurowiki/princip-subsidiarity/>

NADACE PROMĚNY KARLA KOMÁRKA, 2023. *Zapojení veřejnosti: Jak proměnit park či veřejný prostor*. In: *Proměny pro města* [online]. [cit. 2023-08-28]. Dostupné z: <https://www.promenypromesta.cz/cz/jak-promenit/priprava-projektu/zapojeni-verejnosti.html>

NÁRODNÍ SÍŤ ZDRAVÝCH MĚST PRO VÁS, 2023. *Národní síť Zdravých měst* [online]. [cit. 2023-08-25]. Dostupné z: <https://www.zdravamesta.cz/cz/nszm-cr-zakladni-informace>

NÁRODNÍ ZDRAVOTNICKÝ INFORMAČNÍ PORTÁL, 2023. *Kvalita života* [online]. Praha: Ministerstvo zdravotnictví ČR a Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR, 2023 [cit. 28.12.2023]. Dostupné z: <https://www.nzip.cz/rejstrikovy-pojem/1691#:~:text=Kvalita%20C5%BEivota%20je%20E2%80%9Esubjektivn%C3%AD%20vn%C3%ADm%C3%A1n%C3%AD,definice%20podle%20Sv%C4%9Btov%C3%A9%20zdravotnick%C3%A9%20organizace.> ISSN 2695-0340.

NEUMANNOVÁ, Hana, 2023. *Vztahy mezi kraji a obcemi*. In: Moderní obec [online]. Okresní úřad Olomouc [cit. 2023-07-29]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/vztahy-mezi-kraji-a-obcemi/>

OBCE V DATECH, 2023a. *Kvalita života v Broumově* [online]. [cit. 2023-11-28]. Dostupné z: <https://www.obcevdtech.cz/broumov>

OBCE V DATECH, 2023b. *O indexech* [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.obcevdtech.cz/o-indexech>

OBCE V DATECH, 2023c. *O projektu* [online]. [cit. 2023-11-29]. Dostupné z: <https://www.obcevdtech.cz/o-projektu>

OBCEPRO, 2017. *Program rozvoje obce Chorušice na období let 2017 - 2023* [online]. [cit. 2023-09-14]. Dostupné z: <https://www.obcepro.cz/program-rozvoje-obce-1272.pdf>

OCHRANA, František, Milan PŮČEK a David ŠPAČEK, 2015. *Veřejná správa* [online]. [cit. 2023-08-30]. Brno: Masarykova univerzita. Dostupné z: https://is.muni.cz/el/econ/jaro2017/MKV_VES2/um/68159517/VEREJNA.SPRAVA.OCHRANA.PUCEK.SPACEK.pdf

PAVLÍK, Marek, 2020. *Strategické řízení a plánování obce: Studijní příručka pro zastupitele obcí* [online]. [cit. 2023-09-09]. Praha: Ministerstvo vnitra ČR. <https://www.mvcr.cz/soubor/strategicke-rizeni-a-planovani-obce-studijni-priruccka-pro-zastupitele-obci-2020.aspx>

PONIKELSKÝ, Petr, 2023. *V čem spočívá koncepční příprava programu rozvoje obce?*. In: Moderní obec [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://moderniobec.cz/v-cem-spociva-koncepcni-priprava-programu-rozvoje-obce-1/>

PROVAZNÍKOVÁ, Romana, 2015. *Financování měst, obcí a regionů: teorie a praxe*. 3. aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing. ISBN 978-80-247-5608-0.

- PŘICHYSTAL, Aleš a Martin MAŠTÁLKA, 2023. *Územní a strategické plánování rozvoje obce*. In: SVAZ MĚST A OBCÍ ČESKÉ REPUBLIKY. Příručka zastupitele [online]. [cit. 2023-12-12]. Dostupné z: <https://www.priruckazastupitele.cz/7-uzemni-a-strategicke-planovani-rozvoje-obce/#:~:text=Implementa%C4%8Dn%C3%AD%20%C4%8D%C3%A1st%20nastavuje%20pravidla%2C%20JAK,p%C5%99isp%C3%ADvaj%C3%ADc%C3%AD%20k%20pln%C4%9Bn%C3%AD%20strategick%C3%BDch%20c%C3%ADI%C5%AF>.
- PŮČEK, Milan, 2009. *Strategické versus územní plánování*. In: Urbanismus a územní rozvoj. (1–2), 3–8. ISSN 1212-0855.
- PŮČEK, Milan a David KOPPITZ, 2012. *Strategické plánování a řízení pro města, obce a regiony*. Praha: Národní síť Zdravých měst ČR. ISBN 978-80-260-2788-1.
- PŮČEK, Milan Jan, Milan KŘÁPEK a Radim MISIAČEK, 2023. *SWOT analýza v rámci veřejné strategie* [online]. Praha: Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [cit. 2023-08-29]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/88843816-1ced-4ce7-af9b-7b75f6619f4a/SWOT-analyza-textova-cast_fin.pdf.aspx?ext=.pdf
- REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS, 2023. *Broumov (okres Náchod)*. In: REGIONÁLNÍ INFORMAČNÍ SERVIS [online]. [cit. 2023-11-28]. Dostupné z: <https://www.risy.cz/cs/vyhledavace/uzemi/573922-broumov>
- REGIOPARTNER, 2023. *Regionální analýzy socio-ekonomického charakteru*. [online]. [cit. 2023-09-14]. Dostupné z: <https://www.regiopartner.cz/regionalni-analyzy-socio-ekonomickeho-charakteru-1404041465.html>
- ŘEHOŘ, Petr, 2010. *STRATEGICKÝ PLÁN ROZVOJE OBCÍ*. In: AUSPICIA: Recenzovaný časopis pro oblast společenských a humanitních věd. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií České Budějovice, 34–37. ISSN 1214-4967.
- STEM, 2022a. *Typologie českých obcí: Klíčové výzvy regionů v nadcházejících obecních volbách* [online]. [cit. 2023-08-22]. Dostupné z: <https://www.stem.cz/typologie-ceskych-obci-klicove-vyzvy-regionu-v-nadchazejicich-obecnich-volbach/>
- STEM, 2022b. *Databáze kvality života v obcích – jak se žije ve vaší obci?* [online]. [cit. 2023-12-03]. Dostupné z: <https://www.stem.cz/databaze-kvality-zivota-v-obcich-jak-se-zije-ve-vasi-obci/>
- STORPER, Michael, 2011. *The challenge for geography and economics*. Journal of Economic Geography [online]. 11(2), 333–346 [cit. 2023-12-06]. Dostupné z: <https://doi.org/10.1093/jeg/lbq033>

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra, 2007. *Teoretické přístupy k regionálnímu rozvoji*. Pardubice: Univerzita Pardubice. ISBN 978-80-7395-019-4.

ŠILHÁNKOVÁ, Vladimíra, 2015. *Modely koordinace strategického, územního a finančního plánování na úrovni obcí a měst*. In: JEŽEK, Jiří, Ondřej SLACH, Vladimíra ŠILHÁNKOVÁ et al. *Strategické plánování obcí, měst a regionů: vybrané problémy, výzvy a možnosti řešení*. Praha: Wolters Kluwer. ISBN 978-80-7552-263-4.

TVRDÝ, Lubor, 2004. *Socioekonomické analýzy měst a regionů* [online]. [cit. 2023-09-14]. Dostupné z: http://accendo.cz/wp-content/uploads/2004_soceko_analyzy.pdf

NÁRODNÍ ÚSTAV ODBORNÉHO VZDĚLÁVÁNÍ, 2012. *Územně správní členění České republiky*. [online]. [cit. 2023-07-27]. Dostupné z: <https://www.nuov.cz/informace-o-uzemne-spravnim-cleneni-ceske-republiky>

Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1993-1?text=%C3%BAstava>

VOJÍŘ, Aleš, 2018. *Milióny Čechů utekly z vesnic do měst. Odkud nejvíc?* [online]. [cit. 2023-08-14]. Dostupné z: https://www.denik.cz/z_domova/miliony-cechu-utekly-z-vesnic-do-mest-odkud-nejvic-20180208.html

VOREL, Jakub, Daniel FRANKE, Alžběta GARDONOVÁ, Viktor KVĚTOŇ, Karel MAIER, Vojtěch MYŠKA, Tomáš PELTAN a Jan VOZÁB, 2023. *Metodika hodnocení rozvojového potenciálu mikroregionů a obcí* [online]. [cit. 2023-11-30]. Dostupné z: https://potencial.risy.cz/TIMMR0006_Metodika_RozvojPotencObciReg.pdf

Zákon č. 36/1960 Sb., o územním členění státu. In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1960-36>

Zákon č. 51/2020 Sb., o územně správním členění státu a o změně souvisejících zákonů (zákon o územně správním členění státu). In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-08-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2020-51?text=%C3%BAzemn%C4%9B+spr%C3%A1vn%C3%AD+%C4%8Dlen%C4%9Bn%C3%AD>

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení). In: *Zákony pro lidi* [online]. [cit. 2023-08-30]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

Seznam obrázků

Obrázek 1 Schéma postavení územní samosprávy v rámci veřejné správy	17
Obrázek 2 Základní územně správní členění ČR	19
Obrázek 3 Spojený model veřejné správy	21
Obrázek 4 Mapa NUTS	22
Obrázek 5 Saldo hospodaření obcí	24
Obrázek 6 Saldo hospodaření územních samosprávných celků	24
Obrázek 7 Vývoj počtu obcí v ČR	25
Obrázek 8 Osídlení v České republice	26
Obrázek 9 Plánovací model	29
Obrázek 10 Fáze strategického řízení	32
Obrázek 11 Žebřík zapojení veřejnosti	36
Obrázek 12 Postup výzkumu	51
Obrázek 13 Mapa typů území podle rozvojových předpokladů	53
Obrázek 14 Reflexe problematických oblastí města ve strategickém plánu	109

Seznam tabulek

Tabulka 1 Oblasti NUTS a LAU	22
Tabulka 2 Obsah programu rozvoje obce.....	40
Tabulka 3 Formální náležitosti SP Náchoda	70
Tabulka 4 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 1) ve SP města Náchod.....	73
Tabulka 5 Oblasti intenzivně řešené v návrhové části SP města Náchod	74
Tabulka 6 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 2) ve SP města Náchod.....	75
Tabulka 7 Formální náležitosti SP Nového Města nad Metují.....	82
Tabulka 8 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 1) ve SP města Náchod.....	84
Tabulka 9 Oblasti intenzivně řešené ve SP Nového Města nad Metují.....	85
Tabulka 10 Reflexe významných oblastí (z kritérií z oblasti 2) ve SP Nového Města nad Metují.....	86
Tabulka 11 Oblasti intenzivně řešené ve SP Nového Města nad Metují	86
Tabulka 12 Formální náležitosti SP Jaroměře.....	91
Tabulka 13 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 1) ve SP města Jaroměř	93
Tabulka 14 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 2) ve SP Jaroměře.....	94
Tabulka 15 Formální náležitosti SP Broumova.....	101
Tabulka 16 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 1) ve SP Broumova.....	103
Tabulka 17 Oblasti intenzivně řešené ve SP Broumova	105
Tabulka 18 Reflexe významných oblastí (z kritérií oblasti 2) ve SP Broumova.....	105

Seznam příloh

Příloha 1 Vyhodnocení reálné socioekonomické situace

Příloha 2 Seznam kritérií a jejich definice

Příloha 3 Vyhodnocení SP dle všech kritérií

Příloha 1 Vyhodnocení reálné socioekonomické situace

Rozvojový potenciál obcí a regionů

Oblast	Podoblast	Ukazatel	Náchod	Jaroměř	Nové Město nad Metují	Medián referenční skupiny G	Náchod vs. Medián	Jaroměř vs. Medián	Nové Město nad Metují vs. Medián	Broumov	Medián referenční skupiny A	Broumov vs. Medián	Požadovaný trend	
Hospodářství	Informace a komunikace	Dostupnost vysokorychlostního internetu	0,899	1	1	0,943	95%	106%	106%	1	0,914	109%	růst/stabilizace na hodnotě 1	
		Dostupnost dálniční sítě automobilem	47,719	22,656	39,577					79,079			co nejnížší	
		Dostupnost páteřní železniční sítě automobilem	43,246	22,396	30,161					77,119			co nejnížší	
		Dostupnost regionálních (krajských) center automobilem	45,072	21,623	35,774					76,434			co nejnížší	
Demografie	Migrace	Index změny počtu obyvatel migrací za 5 let	0,984	0,992	0,985	1,002	98%	99%	98%	0,96	1,005	96%	růst až po pásmo 1,05 až 1,10	
		Index změny počtu obyvatel migrací za 15 let	0,962	0,966	0,956	0,995	97%	97%	96%	0,917	0,994	92%	růst až po pásmo 1,05 až 1,10	
	Parametry populace	Index vzdělanosti	230,082	217,992	243,771	235,16	98%	93%	104%	198,918	222,228	90%	růst	
		Index stáří	155,598	130,987	195,776	138,255	113%	95%	142%	154,967	146,478	106%	pokles	
Sociální oblast	Možnosti pracovního uplatnění	Dlouhodobá nezaměstnanost	0,009	0,01	0,003	0,008	113%	125%	38%	0,033	0,011	300%	pokles	
		Sociální kvalita komunity	Spolková činnost	9,338	7,012	9,242	8,757	107%	80%	106%	7,419	9,696	77%	růst
		Podíl neprospívajících žáků základních škol	0,011	0,017	0,002	0,006	183%	283%	33%	0,014	0,01	140%	pokles	
		Neúspěšnost povinné školní docházky	0,115	0,117	0,129	0,101	114%	116%	128%	0,117	0,102	115%	pokles	
	Dostupnost občanského vyžití	Dostupnost zařízení základní zdravotní péče	0,825	0,859	0,76	0,738	112%	116%	103%	0,559	0,62	90%	růst	
		Kapacita předškolních zařízení	0,773	0,595	1,005	0,809	96%	74%	124%	0,757	0,969	78%	růst až do 1	
		Kapacita základních školských zařízení	1,389	1,658	1,901	1,366	102%	121%	139%	1,948	1,608	121%	růst až do 1,1	
		Dostupnost rekreace	Podíl ploch s rekreačním potenciálem	0,636	0,277	0,35	0,627	101%	44%	56%	0,518	0,721	72%	růst
	Bydlení	Možnosti bydlení	Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech	6,663	5,092	16,905	11,086	60%	46%	152%	5,528	11,004	50%	růst až po hodnotu mediánu typu
			Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech	19,674	29,215	39,784	34,997	56%	83%	114%	13,966	35,216	40%	růst až po hodnotu mediánu typu
Nápojení na technickou infrastrukturu		Podíl bytů napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu	0,964	0,981	0,958	0,944	102%	104%	101%	0,944	0,922	102%	růst až do 1	
		Podíl bytů zásobovaných vodou z vodovodu pro veřejnou potřebu	0,911	0,882	0,938	0,865	105%	102%	108%	0,888	0,802	111%	růst až do 1	
Environmentální	Kvalita ovzduší	Překračování hygienického limitu benzopyranu	0,933	1	0,932	0,923	101%	108%	101%	0,575	0,135	426%	pokles	
		Omezeně využitelná území	0,208	0,269	0,18					0,155			pokles	
	Zátěž limity vyžití území	Ekologická fragmentace nezastavěného území liniiovými stavbami	0,872	1,334	1,118	0,608	143%	219%	184%	0,793	0,417	190%	stabilizace (ideálně i pokles, ale to zřejmě nepřipadá v úvahu)	

	ukazatele nepoužité jako kritéria
	120 % a více mediánu
	80 % a méně mediánu

Obce v datech

Ukazatel	Náchod	Nové Město nad Metují	Jaroměř	Broumov
Index praktických lékařů	3	3	4,1	5,5
Index dětských lékařů	4,1	2,6	4,7	0,9
Index dojezdu do nemocnice	9,5	9,3	5,5	9,4
Index lékáren	4,2	2,8	6,8	2,7
Index průměrné délky života	7,5	10	5,6	5,3
Index znečištění ovzduší	5,4	4,8	4,2	6
Index znečišťovatelů	4,7	4,5	3,6	5,5
Index chráněných území	4,3	3,7	1,4	3,4
Index nezaměstnanosti	6,9	7,9	5,5	1,8
Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech	1,2	2,3	1,5	0
Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce	2,9	2	2,1	0,1
Index finanční dostupnosti bydlení	3,7	4,6	4,2	9,1
Index hmotné nouze	6,9	8,6	4,3	2,4
Index exekucí	7,5	9,2	6,8	3,2
Index kapacity mateřských škol	5,8	6,5	2,9	6,8
Index kapacity základních škol	4,8	6	5,1	7,2
Index kvalitních středních škol	1,8	0,8	7,1	0
Index supermarketů	3,6	2,8	5,8	2,5
Index bankomatů	3,6	2,4	6	2,3
Index restaurací	2,5	2,8	3,7	1,4
Index kin	1,9	3,6	1,2	0,2
Index silniční sítě	2,3	4,2	7	0,8
Index železniční dopravy	3	0,4	2,4	1,5
Index sounáležitosti	5,7	3,9	3,2	3,1
Index zájmu o obecní a krajské volby	6,1	6,7	2,1	2
Index dopravní nehodovosti	6	6,8	5,7	10
Index hazardu	5,9	8,8	7,7	10
Index stěhování mladých	2,7	2,3	3	0
Index přírůstku obyvatelstva	2,4	2,4	3,9	2
počet celkem v nejlepších 20 %	2	4	5	7
počet celkem v nejhorších 20 %	3	5	4	15

20 % nejlepších obcí

20 % nejhorších obcí

Příloha 3

Vyhodnocení SP dle všech kritérií

Šestistupňová hodnotící škála

řeší část SP tento problém/oblast

1	žádná zmínka
2	velmi nepřímo/velmi okrajově
3	okrajově
4	částečně
5	ano
6	ano, přesně velmi, komplexně

reálná situace situace je lepší než medián o 20 % a více/v tomto kritériu je v 20 % nejlepších obcí	↑
reálná situace je horší než medián o 20 % a více/v tomto kritériu je v 20 % nejhorších obcí	↓
pozn. při posuzování, zda je situace horší/lepší než medián byl zohledněn žádoucí vývoj hotnoty příslušného ukazatele (viz příloha 2)	

Kritérium	Náchod			Nové Město nad Metují			Jaroměř			Broumov		
	analytická	návrhová	reálná situace	analytická	návrhová	reálná situace	analytická	návrhová	reálná situace	analytická	návrhová	reálná situace
Oblast 1												
Dostupnost vysokorychlostního internetu	5	2		4	1		1	1		4	1	
Index změny počtu obyvatel migrací za 5 let	6	2		6	6		3	3		6	2	
Index změny počtu obyvatel migrací za 15 let	5	2		6	6		3	3		6	2	
Index vzdělanosti	3	3		6	2		6	1		6	6	
Index stáří	6	6		6	5↓		4	1		6	4	
Index obnovy pracovní síly	5	5		3	5↓		3	1		4	3	
Dlouhodobá nezaměstnanost	6	6		4	3		6	1↓		6	5↓	
Spolková činnost	6	4		5	5		4	2		6	5↓	
Podíl neprospívajících žáků základních škol	1	3↓		2	1		2	1↓		2	6↓	
Neúsoňnost povinné školní docházky	1	3		2	1↓		2	1		2	6	
Dostupnost zařízení základní zdravotní péče	5	5		4	1		1	1		3	4	
Kapacita předškolních zařízení	6	2		6	1↓		2	1↑		6	4↓	
Kapacita základních školských zařízení	6	2		6	1↓		2	1↓		6	4↓	
Podíl ploch s rekreačním potenciálem	3	5		5	6↓		5	5↓		3	2↓	
Intenzita bytové výstavby v uplynulých 5 letech	6	2↓		6	6↑		6	4↓		2	3↓	
Intenzita bytové výstavby v uplynulých 15 letech	4	2↓		4	6		4	4		2	3↓	
Podíl bytů napojených na kanalizaci pro veřejnou potřebu	4	2		3	6		1	1		4	6	
Podíl bytů zásobovaných vodou z vodovodu pro veřejnou potřebu	4	2		3	1		1	1		2	1	
Podíl bytů zásobovaných plynem	6	6↓		5	1		1	1		5	1↓	
Překračování hygienického limitu benzo(a)pyrenu	5	1		5	4		1	3		2	2↓	
Ekologická fragmentace nezastavěného území liniovými stavbami	3	1↓		3	4↓		2	1↓		2	1↓	
Oblast 2												
Index praktických lékařů	6	5		5	1		1	1		6	3↑	
Index dětských lékařů	5	3		5	1↓		1	1		6	3↓	
Index dojezdu do nemocnice	5	4↑		4	1		1	1		3	2↑	
Index lékáren	5	1		5	1		1	1↑		6	1	
Index průměrné délky života	3	3↑		2	1↑		1	1		2	1	
Index znečištění ovzduší	4	2		6	4		1	4↓		1	3	
Index znečišťovatelů	4	1		6	1		1	1		1	1	
Index chráněných území	6	1		2	2		6	1		6	4	
Index nezaměstnanosti	6	6		6	3		6	1		6	5↓	
Index nabídky pracovních míst na pracovních portálech	2	4		2	3		1	1		3	2↓	
Index nabídky pracovních míst na Úřadu práce	2	4		5	3		1	1		3	2↓	
Index finanční dostupnosti bydlení	3	2		4	5		2	2		2	2↑	
Index hmotné nouze	6	4		1	1		1	1↓		6	3↓	
Index exekucí	1	1		1	1↑		1	1		1	1↓	
Index kapacity mateřských škol	6	2		6	1↑		2	1↓		6	4↑	
Index kapacity základních škol	6	2		6	1		2	1		6	4↑	
Index kvalitních středních škol	2	3		2	3		1	1↑		2	3↓	
Index supermarketů	2	1		6	1↓		1	4↑		2	1↓	
Index bankomatů	1	1		4	1↓		1	1↑		1	1↓	
Index restaurací	2	1		6	5		1	1		1	1↓	
Index kin	2	1		2	4		1	1		2	1↓	
Index silniční sítě	3	3↓		3	5		4	3↑		4	1↓	
Index železniční dopravy	2	3		5	1↓		3	1		2	1	
Index sounáležitosti	6	4		5	5		4	2		6	5	
Index zájmu o obecní a krajské volby	1	1		1	1↑		1	1↓		1	1↓	
Index dopravní nehodovosti	5	4		6	4		3	4		2	1↑	
Index hazardu	2	1↓		1	1		1	1		1	5↑	
Index stěhování mladých	4	2		3	6		3	2		5	3↓	
Index přírůstku obyvatelstva	6	2↓		6	6↓		5	3		6	4↓	
Oblast 4												
Lázeňství	6	6										
Cestovní ruch	6	6		6	6					6	6	
Přeshraniční spolupráce	5	3										
Tranzitní doprava	6	6										
Památková péče				4	6							
Brownfields							4	4				
Využití přírody k rekreaci							3	6				
Ochrana přírody										4	6	
Začleňování sociálně vyloučených										6	6	

